

CD-i

Onafhankelijk tijdschrift
over de wereld van CD-i

FILMS • MUZIEK • GAMES • SPECIAL INTEREST • KINDEREN

KARAOKE KLASSICS
Wie durft?

DAENS
Vlaams volksverzet

DRAGON'S LIAR II
Nog beter

HEY GROTE WONDER
De mens in wording

PIPPY LANGKOUS
2 X 3 = 9

FRAMED

VIDEO CD steeds beter, steeds meer

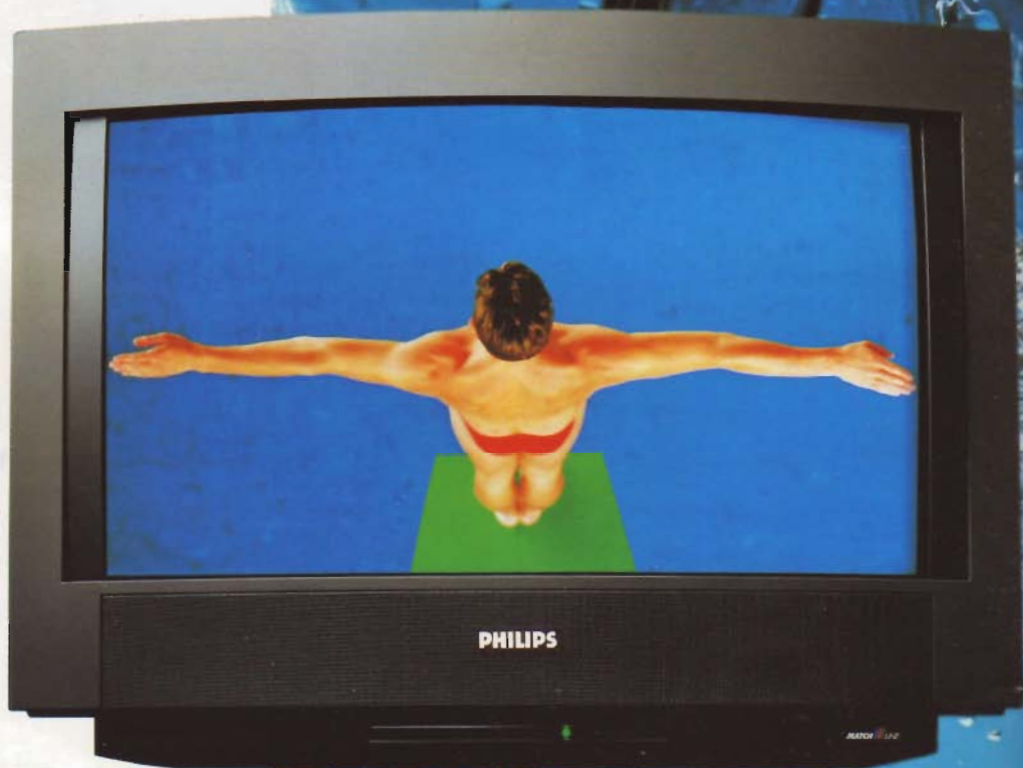

8 710966 009987

**PHILIPS
INVENTS**

De Matchline breedbeeld- televisie 100 Hertz met Digital Scan

Philips vindt de Matchline 100 Hertz met Digital Scan uit. Toch wordt hier met het unieke "CrystalClear" nog een nieuwe dimensie aan toegevoegd. Deze unieke combinatie in techniek resulteert in een uitzonderlijk rustig beeld zonder trillingen met een nog hoger contrast en een nog scherper beeld. De Matchline TV is bovendien de eerste breedbeeldtelevisie die Digital Scan combineert met 100 Hertz techniek. En dankzij de Panoramic View functie kunt u elke uitzending nu al op breedbeeldformaat bekijken op een manier alsof u het zelf beleeft. **MATCH** **LINE**

**Philips breedbeeldtelevisie:
de natuurlijke manier van kijken.**

**PHILIPS
INVENTS
FOR
YOU**

PHILIPS

Philipscdi.com

Word Abonnee en ontvang elke maand een CeeDee

Bespaak
f217,-

PCConsument is het enige Nederlandse computer tijdschrift dat zich op de gewone computer-gebruiker richt. Zonder techno-jargon en ingewikkelde kreten, maar geschreven in helder Nederlands en gericht op wat u met uw computer allemaal kunt doen.

- ◆ PC Consument is het snelst groeiende PC blad van Nederland.
- ◆ PC Consument is gelieerd aan de SilverClub.
- ◆ De SilverClub heeft het grootste assortiment CD-ROM's van Nederland.
- ◆ Als PC Consument-abonnee kunt u tegen clubprijzen CD-ROM's kopen.
- ◆ De SilverClub kent geen bestelverplichting.
- ◆ Vanaf het novembernummer wordt PC Consument elke maand voorzien van een CD-ROM.
- ◆ Elke maand dus minimaal 400 MB software cadeau!
- ◆ Maar dat is nog niet alles.

Abonnees hebben een streepje voor.

Abonneer u nu en u krijgt van ons:

Losse nummers van PC Consument kosten f14,95. Dat is dus f149,50,- per jaar. Als abonnee betaalt u slechts f90,- per jaar. U bespaart dus maar liefst f59,50. Een abonnement op PC Consument levert u f217,- op.

- ★ 10 maal per jaar PC Consument
- ★ 10 maal per jaar een CD-ROM
- ★ Een gratis lidmaatschap op de SilverClub
- ★ De CD-ROM Silverclub Collectie deel 1 (t.w.v. 39,- gulden)
- ★ De CD-ROM Silverclub Collectie deel 2 (t.w.v. 39,- gulden)
- ★ Quantum Gate (8Mb geheugen nodig)
- ★ Critical Path (t.w.v. à 79,50 gulden)*

* ZOLANG DE VOORRAAD STREKT

Ja, ik word voor 90,- gulden per jaar abonnee van PC Consument:

Naam: _____

Adres: _____ **Postcode:** _____

Plaats: _____ **Telefoon:** _____

Handtekening: _____

Aankruisen wat gewenst is: Quantum Gate **of** Critical Path

Wijze van betaling:

Girobetaalkaart Eurocheque

Eenmalige machtiging:

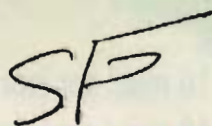
Banknummer: _____

Gironummer: _____

Stuur de BON naar: PC Consument, Antwoordnummer 4256, 3600 XB Breukelen (postzegel niet nodig)

REDACTIONEEL

Zo'n tien tot vijftien jaar geleden had nog bijna niemand gehoord van een videotheek. Films bekijken deed je eigenlijk alleen in de bioscoop. Nu weten we niet beter dan dat er op iedere straathoek, in iedere wijk van willekeurig welke stad, een videotheek is gevestigd. Sommige mensen weten een videotheek zelfs beter te vinden dan een boekwinkel, zo bekend zijn ze nu. CD-i producenten en distributeurs hebben zich nu ook massaal op de film gestort. Films op videobanden waren en zijn een succes. Films op CD-i, de Video CD's, moeten het succes van de toekomst worden. Bedrijven verwachten inderdaad dat Video CD het film-medium van morgen zal zijn, zo bleek al op de onlangs gehouden vijfde CD-i wereld-conferentie in Düsseldorf. Grote Japanse bedrijven brachten daar aan het licht dat zij in 1994 al honderden titels op Video CD hebben uitgebracht. Als we daar de Europese titels bij optellen, dan kunnen we spreken van een enorm aanbod. Voor het CD-i Magazine is dat reden genoeg om Video CD een centrale plaats te geven in dit nummer. Nu hebben nog maar weinig mensen gehoord van Video CD, maar over een paar jaar weet iedereen wat dat is en waar je Video CD's kunt kopen of huren. Als je dan een videotheek binnengaat en je vraagt: "Heeft u die ook nog op VHS?", wie weet kijkt de medewerker je dan wat glazig aan, haalt-ie zijn schouders op en helpt hij de volgende klant.

Sybrand Frietema de Vries

INHOUD

VIDEO CD

Het grote nieuws van dit moment is Video CD, zo bleek tijdens de onlangs gehouden CD-i World Conference in Düsseldorf. In Japan zijn vorig jaar meer dan 500 titels op Video CD verschenen. De hele westerse wereld lijkt zich te scharen achter de Video CD standaard. Dat is reden genoeg om extra aandacht te besteden aan Video CD's in dit CD-i Magazine. **Pagina 14**

HET GROTE WONDER

Waarom voelen mensen zich tot elkaar aangetrokken? Waarom zien vrouwen er uit als vrouwen en mannen als mannen? Wat gebeurt er precies tijdens de menstruele cyclus en hoe wordt een kind geboren? Deze en andere vragen houden de mens sinds mensenheugenis bezig. **Pagina 18**

OXFORD DICTIONARY

Als je een woordenboek op CD-i aanschaft, doe je dat om er mee te werken. Ik ken namelijk maar weinig mensen die een woordenboek voor hun plezier gaan lezen. Je gebruikt het als hulpmiddel. Je kunt nu per afstandsbediening door 190.000 omschrijvingen bladeren, er gericht naar zoeken of je kennis testen. **Pagina 22**

ENCYCLOPEDIË

De aanschaf van een encyclopedie was financieel voor velen niet haalbaar. Twee maandinkomens kon men nu eenmaal over het algemeen niet missen. Dit laatste hoeft echter vanaf nu geen belemmering meer te zijn. Op een schijfje met een doorsnee van tien centimeter en zo plat als een dubbeltje kunnen met gemak 75.000 namen en begrippen opgeslagen worden. En dat niet alleen, want een CD-i biedt meer. **Pagina 24**

Postbus 3389, 2001 DJ Haarlem, Telefoon: 023-325307, Telefax: 023-316472. **REDACTIE EN MEDEWERKERS:** Sybrand Frietema de Vries

(Hoofdredactie), Klaas Smit, Lennie Pardoel (Eindredactie), Saskia Wildeboer (Secretariaat en Traffic), Rom Helweg, Rob Smit, Ron Heijmans, Boudewijn Büch, René Janssen, Louis Huyskes, Sander Hartog. **VORMGEVING:** Ernst Bernson (Art Director), Aale van der Veen, Rob Koetsier, Carola Hoff. **FOTOGRAFIE:** Gé Duits. **BOEKHOUDING:** Esther Boekel.

UITGEVER: Wouter Hendrikse. **DIRECTIE:** A.W. Elfers. **ABONNEMENTEN:** CD-i Magazine, Postbus 22855, 1100 DJ Amsterdam Zuid-Oost, Telefoon: 06-8212252 (40 cent per minuut). **ADVERTENTIES:** Retra PubliciteitsService, Sander Retra, Marlou den Drijver, Postbus 333, 2040 AH Zandvoort, Telefoon: 02507-18480, Telefax: 02507-16002. **PREPRESS**

EN DRUK: Nederlands Drukkerij Bedrijf, Zoeterwoude. **DISTRIBUTIE NEDERLAND:** IetaPress, Gilze. **DISTRIBUTIE BELGIË:** ImaPress.

CD-i Magazine is een uitgave van het Haarlems Uitgeef Bedrijf BV Zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever mag niets uit deze uitgave op enigerlei wijze worden overgenomen.

HASSELT

Midden in het moderne centrum van Hasselt, de oude hoofdstad van de Belgische provincie Limburg, ligt een oude, achttiende-eeuwse villa. Alles wordt hier in het CD-i-testcentrum van Europa getest: van vormgeving tot programmeerfoutjes, van consistentie van inhoud tot leesbaarheid van teksten. **Pagina 30**

MASTER LABYRINTH

In de intro van dit spel zien we een geheimzinnig kasteel, waarvan je zo al kunt zien dat het er niet pluis is. En dat klopt ook, want het kasteel is de plaats waar vier magiërs ieder jaar samenkomen om uit te maken wie de beste is. De camera draait om het kasteel heen, totdat hij uitkomt bij de poort. Hier zien we een bord staan, met daarop de vier talen waaruit de spelers kunnen kiezen: Nederlands, Duits, Engels en Frans. Na het kiezen van de gewenste taal gaat het hek open en loopt de speler naar het kasteel. **Pagina 36**

EARTH COMMAND

Het is een hele verbetering om dit spel gewoon in je eigen taal te kunnen spelen, zelfs al is de nasynchronisatie niet altijd even perfect. In de intro van Earth Command zien we een hypermodern ruimteschip in een baan rond de Aarde. Alarmerende radioboodschappen maken duidelijk dat de mensheid behoorlijk in de problemen zit. Overal milieurampen, epidemieën en oorlogen, de overbevolking loopt langzamerhand de spuigaten uit en de Verenigde Naties staan vrijwel machteloos. **Pagina 38**

DRAGON'S LAIR II

In het eerste deel van Dragon's Lair moest de koene ridder Dirk prinses Daphne redden uit de handen van de draak Singe. Als het goed is lukte dat ook op het eind, al moet ik bekennen dat ik nooit zover ben gekomen. Hoe dan ook, de dankbare Daphne trouwde vervolgens met Dirk en ze kregen een flink aantal kinderen. Alles was dus in orde, totdat Daphne opnieuw ontvoerd werd. **Pagina 40**

ACHTERGROND BURN:CYCLE

Burn:Cycle kunnen we met een gerust hart het CD-i-spel van het afgelopen jaar noemen. Het verscheen nog net op de valreep van 1994. De fantastische graphics, het fascinerende spelconcept, de briljant opgebouwde Cyberpunk-sfeer en het feit dat het desondanks op een CD-i-speler zonder Digital Video Cartridge werkt, zorgden daar onder andere voor. Een goede reden om de achtergronden van Burn:Cycle te belichten. **Pagina 42**

KARAOKE KLASSICS

Eindelijk. De producenten van Karaoke CD-i's beginnen het door te krijgen. Het blijft namelijk nog steeds voor een heleboel mensen een hele stap om een microfoon in de hand te nemen en gewoon een potje met de muziek mee te zingen. Velen onder ons kunnen daar best een beetje steun bij gebruiken. Karaoke Classics is de eerste Karaoke CD-i die daar een beetje in tegemoet komt. **Pagina 50**

FILMS

Dit CD-i Magazine is een speciaal nummer over Video CD. Daarin mogen besprekingen van Video CD's niet ontbreken. Daarom extra aandacht voor de volgende films op Video CD. Daens, Beverly Hills Cop, Moonstruck, Thelma & Louise, Love Cheat & Steel en Due South. **Pagina 56**

- **BRIEVEN** Pagina 6 ● **NIEUWS** Pagina 8 ● **TELEX** Pagina 13 ● **VIDEO CD** Pagina 14 ● **DIGITAL VIDEO CARTRIDGES** Pagina 17 ● **HET GROTE WONDER** Pagina 18 ● **OXFORD DICTIONARY** Pagina 22 ● **ENCYCLOPEDIË** Pagina 24
- **DOCUMENTAIRES** Pagina 26 ● **HASSELT** Pagina 30 ● **GITAARLESSEN** Pagina 34 ● **MASTER LABYRINTH** Pagina 36
- **EARTH COMMAND** Pagina 38 ● **DRAGON'S LAIR II** Pagina 40 ● **ACHTERGROND BURN:CYCLE** Pagina 42 ● **TIPS & TRUCS** Pagina 46 ● **KARAOKE KLASSICS** Pagina 50 ● **PIPPI LANGKOUS** Pagina 52 ● **MUZIEK** Pagina 54 ● **FILMS** Pagina 56
- **PROFESSIEEEL** Pagina 62 ● **BÜCH** Pagina 66

Brieven

Mad Dog McCree

Sinds oktober 1994 bezit ik een CD-i-speler met een digital video cartridge. Ik heb ook al 3 games: Mad Dog McCree heb ik uitgespeeld op level 2. Nu mijn vraag. Zou CD-i ook echte arcade kaskrakers op zo'n schijfje zetten, bijvoorbeeld de kaskraker Mortal Kombat I, II en binnenkort III?

Tip: als je Mad Dog McCree met de CD-i-gun speelt, heb je geen vizier, indien je je CD-i-gun aansluit en vervolgens OTHER, TRACKERBALL of REMOTE CONTROLLER selecteert heb je met je gun wel een vizier.

John Bossaert, Aalst, België

Dank voor de tip! Of Mortal Combat op CD-i verschijnt, is op dit moment nog niet bekend. Wij houden onze lezers natuurlijk op de hoogte als er nieuwe games uitkomen. En zeker als het kaskrakers zijn!

Toegangscodes

Mijn naam is Marcel Joosten en ik kom uit Tegelen (Limburg). Ik ben vanaf het eerste moment in het bezit van een CD-i 220 speler. Ik heb er nooit spijt van gehad om dit 'wonder' aan te schaffen. Deze week heb ik de 70-ste CD-i gekocht: 'Loving for a Lifetime'. Het probleem is echter dat ik dit programma niet kan opstarten, je moet namelijk een code intoetsen om verder te gaan. Dit is een leeftijd gebonden beveiliging. De code is echter nergens terug te vinden in de instructie. Verder heb ik nog een opmerking over de CD-i-titelcatalogus. Hierin staat altijd de rubriek 'wordt verwacht' met als mededeling dat deze CD-i de komende maanden in de winkel zal verschijnen. Soms is dat pas maanden later dan aangekondigd. Misschien is het een tip om niet te voorbarig iets in het tijdschrift te publiceren. Ik ben niet van plan om alles af te gaan kraken, want ik vind het nieuwe tijdschrift een hele vooruit

gang. Eindelijk iets waar een CD-i-bezitter wat aan heeft. Ik hoop dat alle voorspellingen uit komen en dat er daadwerkelijk in een snel tempo veel nieuwe spellen bij zullen komen.

Met vriendelijke groeten,

Marcel Joosten, Telegen

Dank voor het compliment. De code van 'Loving for a Lifetime', uitgebracht door Polygram Video, staat op een stickertje op pagina 3. Deze code kan echter ook veranderd worden; in dat geval kunnen wij niets doen. Over het tweede deel van de vraag: wij als redactie gaan niet over de Philips titelcatalogus. Wij proberen natuurlijk in ons blad de lezer op tijd, niet te vroeg en niet te laat, te informeren over nieuwe titels. We doen ons best.

Kwaliteit

Allereerst gefeliciteerd met de voortreffelijke start van het blad CD-i. Gelukkig staan hier ook de andere CD-i plaatjes in, want Philips is niet de enige producent van deze schitterende interactieve en interessante schijfjes. Ik heb al een kleine collectie CD-i-plaatjes verzameld maar nu zit ik met een probleem: er wordt in uw blad gesproken over een compressiestandaard MPEG-1, maar maakt iedereen daar gebruik van? Ik heb namelijk naar aanleiding van twee slecht gedigitaliseerde Video CD's (Bowie en Turner) contact opgenomen met Philips met de vraag: waarom hebben deze Video CD's allemaal lelijke computerachtige beeldfragmenten, en de CD-i's van Philips niet? Het antwoord luidde dat de 'concurrentie' een andere compressiemethode gebruikt om meer informatie op een disc te krijgen. Is dit zo? En is dat bij de films die nu uitkomen ook nog zo? Als dit zo is en blijft, kun je dus voor een

NIEUWS

Düsseldorf

Op de vijfde CD-i conference in Düsseldorf werd relatief veel aandacht geschonken aan Video CD. De grote Japanse bedrijven JVC, Sony en Matsushita, het Koreaanse Goldstar en Philips' eigen dochter Polygram lieten weten volledig achter de Video CD standaard te gaan staan. De managing director van Audio-Video-TV van Matsushita, Toshikatsu Yamawaki, sprak het publiek zelfs toe vanaf Video CD, voor de zaal zichtbaar via een groot scherm en gaf hierdoor aan dat zijn bedrijf, met een van de grootste consumenten electronica divisies ter wereld, volledig Video CD omhelst. De kwaliteit van deze Video CD presentatie was trouwens beduidend beter dan de paar reguliere video-beelden die later vertoond werden.

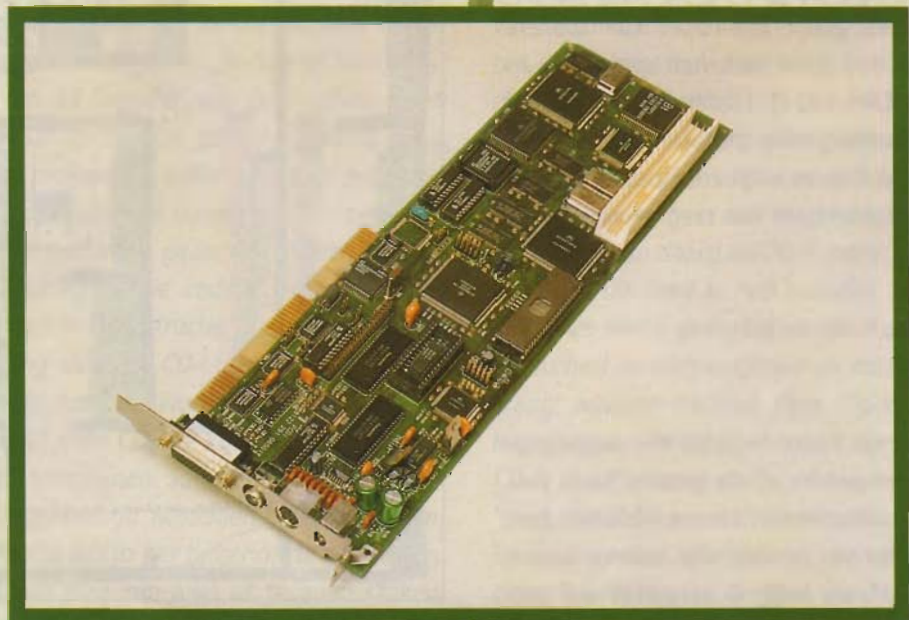
Nieuwe titels op CD-i

De hausse van Kerstmis hebben we nu gehad, maar de ontwikkelaars en uitgevers blijven niet stilzitten. De grote uitgeverijen in Europa lieten zien dat zij wat CD-i betreft leuke plannen hebben. Een aantal sprekers liet testschijfjes zien en er moet gezegd worden dat er een groot aantal interessante titels

bij zitten. Een aantal buitenlandse naslagwerken namen we mee uit Düsseldorf en bespreken we elders in dit nummer.

Technologische snufjes

Een ander belangrijk aspect dat veel aandacht trok, is het testen van het CD-i-systeem als zogenaamde 'set top box'. Dat wil zeggen dat de capaciteiten van de CD-i-speler benut worden in combinatie met de informatie die via een kabel of telefoonlijn binnenkomt. Populair voorbeeld van deze mogelijkheid is het veel besproken concept van 'Video on Demand', het op afroep vertonen van films die via een telefoonlijn (of kabel, daar is men nog niet uit) digitaal binnen komen en door de CD-i-speler worden vertoont op TV. Met name musea en hotels lijken plekken waar de CD-i-speler deze nieuwe functie kan vervullen. Omdat met dit soort ontwikkelingen grote, zeer grote investeringen gemoeid zijn, zal het wel lang duren voordat wij er in de huiskamer iets van merken. Verschillende congressprekers benadrukten dat deze en andere nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden op basis van de CD-i-speler zoals die nu bestaat.

NIEUWS

markt CD-i niet op korte termijn gaat introduceren. De CD-i-spelers voor professioneel gebruik doen het in Japan overigens goed. Ondertussen is Philips bezig de rest van de wereld voor CD-i te interesseren. In Brazilië, India en China worden dit jaar CD-i-spelers (en titels) op de markt gebracht. Al met al kun je nu in meer dan 20.000 winkels een CD-i-speler kopen. Wereldwijd.

Congresredenaar John Hawkins, president van Philips Media Distribution (zeg maar 'Mister CD-i'), liet weten de aandacht voor Video CD alleen maar positief te zien. Er is natuurlijk een prijsverschil tussen een Video CD-speler en een volledig opgetuigde CD-i-speler. De consument is echter wel bereid wat meer neer te tellen voor de interactiviteit. Zoals ook Photo-CD goed is geweest voor de acceptatie van de 'overall' standaard CD-i.

Kortom, uit Duitsland goed nieuws voor CD-i.

Met nieuwe CD-standaarden is men in de laboratoria nog aan het stoeien. Verwerkelijking daarvan duurt nog jaren, als men al tot overeenstemming komt.

Muziek met, graag

De mogelijkheid om Audio-CD's op een CD-i-speler af te spelen is vanzelfsprekend, maar het scherm wordt wel saai op den duur. Vandaar dat met ingang van dit jaar Audio-CD's op de markt zullen komen, met daarop een bonus-clip voor de gelukkige bezitters van een CD-i-speler met Digital Video Cartridge. Werktitel voor dit systeem is Music+.

CD-i in Verwegistan?

Ook achter CD-i als standaard staat het Japanse drietal, zo bezwoer het de congresgangers, zij het dat deze bedrijven, omdat men meent dat de consument daar nog niet rijp voor is, op de Japanse

CD-i via OS/2 op je PC

IBM en Philips hebben hun samenwerking aangekondigd in de strijd om CD-i op de PC te krijgen. IBM wil in haar strategie om OS/2 Warp, het nieuwe IBM besturingssysteem, op de markt te brengen de CD-i-PC Playback kaart integreren. Met deze kaart is het mogelijk om van een PC een volledig geïntegreerde CD-i-speler te maken.

Niet alleen CD-i's zijn dan af te spelen, maar ook CD-ROM's. Dit brengt de twee media die zo strijdig leken met elkaar weer een stuk dicht bij elkaar. De strijd tussen de twee giganten lijkt inmiddels in niemands nadeel beslecht.

De CD-i is dan af te spelen via de LMS CM 208 quad speed CD-ROM drive. Door de krachten van CD-i en CD-ROM te bundelen ligt het volgens de marketing directie van Philips in de lijn der verwachting dat meer en meer mogelijkheden vrijkomen voor het gebruik van interactieve media.

NIEUWS

Lotto met CD-i in de winkel

De Nationale Sport Totalisator, de lotto, is afgelopen maand begonnen met een experiment met CD-i. In de Lottowinkel is nu via CD-i informatie te krijgen over de verschillende spellen die onder Lotto gespeeld worden. Denk hierbij maar aan de Toto, de Lucky Ten, de Krasloterij en dergelijke.

Voorlopig geeft het programma alleen nog maar informatie over de verschillende diensten. Er wordt al wel gedacht aan mogelijkheden om via CD-i transacties uit te voeren. De gebruiker kan dan zonder tussenkomst van de winkelier deelnemen aan de verschillende spellen.

Het gaat nu nog om een proef van tien demonstratiemodellen die her en der zijn geplaatst in de diverse Lottowinkels. De proef duurt drie maanden, waarna de gebruikers alsmede de winkeliers zal worden gevraagd om een reactie. Als het concept aanslaat, zal het vrij snel op grote schaal worden ingevoerd. De speler staat in de winkel opgesteld in een speciaal daarvoor ontworpen console. Voor de bediening is gekozen voor een "Geldautomaat-achtig" paneel in plaats van de gebruikelijke muis of trackball.

Het grootste voordeel van spelen via CD-i is natuurlijk dat er gebruikt gemaakt kan worden van Full-Motion Digitale Video. Dit geeft het geheel een meer TV-achtige uitstraling. Een prettig vooruitzicht na de statische aanpak van nu.

Politie traint met CD-i

De Politie heeft een nieuw trainingsinstrument laten ontwikkelen, dat haar personeel leert efficiënter om te gaan met een verzoek om assistentie. Belangrijk hierin is een programma op CD-i waarin de cursisten praktijksituaties op een scherm kunnen volgen.

Het is namelijk gebleken, dat de politie meer en meer het initiatief van handelen aan de burgers over wil laten. Neem bijvoorbeeld een ongeval zon-

der persoonlijk letsel of verkeersopstopping. Hierbij hoeft de politie niet noodzakelijk in te grijpen, en laten we eerlijk zijn, ze hebben wel wat beters te doen! Deze methode van prioriteitenstelling is overgewaaid uit de Verenigde Staten waar zij al enige tijd succesvol wordt toegepast.

Op de CD-i staan vier verschillende "Cases" die alle vier vanuit verschillende invalshoeken bekeken kunnen worden. De meldkamer-agent, de straat-agent en het bureau management krijgen zo de kans om in iedere situatie op de juiste manier te handelen.

Het is gebleken, dat CD-i tezamen met schriftelijk materiaal een zeer nuttige en effectieve trainingsvorm blijkt te zijn. Het is uitstekend te gebruiken in groepsverband, en wordt steeds vaker aangewend om grotere aantallen mensen op te leiden.

Investeringsfonds voor CD-i

Han Peekel, de bekende TV-producent, heeft een investeringsfonds opgericht ten bate van CD-i-producties. Het investeringsfonds, genaamd Salt Interactive Media Fund, heeft een startkapitaal van 'tussen de 5 en 8 miljoen gulden' meegekregen.

Het fonds is er vooral op gericht om software producenten te stimuleren hun krachten te bundelen in het vervaardigen van CD-i's. Volgens Han Peekel is het de bedoeling dat er in de loop van het vol-

NIEUWS

gend jaar tien tot twaalf produkties gefinancierd of ondersteund worden. Hierbij wordt gedacht aan spelletjes, amusement, educatie, maar ook bijvoorbeeld aan kinderprogramma's.

Peekel is ervan overtuigd dat de vrijgekomen gelden geen loze investering zullen zijn. CD-i kent een zeer snel groeiende markt. Mocht het echter geen succes blijken, dan zijn zij "niet gebonden aan CD-i".

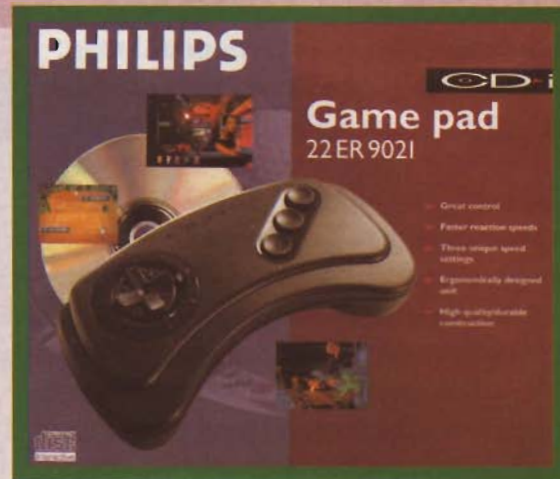
CD-i helpt je kiezen

Ken je niet dat gevoel? Je wilt een nieuw televisietoestel kopen; je oude wasmachine is nodig aan vervanging toe; die stereo-installatie heeft zijn langste tijd gehad. Je wordt overspoeld door informatie in de verschillende catalogi. Er is namelijk in het wit- en bruingoed keuze te over.

Voor de radeloze winkelier en consument blijkt CD-i dé oplossing te zijn. Onlangs ontvingen zo'n 3000 leveranciers van wit-en bruingoed een CD-i met daarop informatie over zo'n 5000 producten. Het interactieve medium blijkt een veel grotere aantrekkingskracht te hebben dan een statische catalogus, waar de klanten over het algemeen geen wijs uit kunnen worden.

De leveranciers kregen de CD-i gratis meegeleverd met hun vaktijdschrift ERM, een uitgave van Wegener-Tijl. Dit blad stond bekend om haar telkens opgewaardeerde informatie. Het bleek toch dat naast de geschreven informatie en tabellen een (inter)actiever medium nodig was.

Op de CD-i staan 1416 foto's, 171 diashows, 12 minuten aan videofilmpjes en 27 minuten aan gesproken tekst. Bovendien is er ruimte vrijgemaakt voor fabrikanten van wit- of bruingoed om eigen commercials te plaatsen.

Nieuwe Game pad van Philips

In CD-i Magazine hebben we het niet vaak over hardware. Om de simpele reden dat er op dit gebied erg weinig uitkomt. Philips (wie anders?) brengt daar verandering in, en komt uit met een nieuwe Game pad, speciaal voor CD-i. Waar veel mensen nog enige handigheid moeten ontberen met de afstandsbediening die standaard bij een speler wordt geleverd, wordt hier rekening gehouden met een ultiem gebruikersgemak. Zelfs de muis die kon worden aangesloten wilde voor sommigen nog wel eens problemen opleveren.

Het nieuwe Game pad 22 ER 9021 doet veel denken aan afstandsbedieningen van Nintendo en Sega-spelers. Het is een mooi vormgegeven apparaatje met een joystick in de vorm van een duimknop aan de linkerkant en drie actieknoppen aan de rechterkant. Nou ben ik met mijn linkerhand nogal motorisch gestoord, maar zelfs daar is overheen te komen. De drie actieknoppen zijn apart in te stellen en ook de snelheid van de cursor is onafhankelijk te bepalen.

Op de verpakking staat trots vermeld "ergonomisch ontwerp". Inderdaad, Game pad ligt erg lekker in je handen. Vooral bij het spelen van spelletjes kom je er niet onderuit dat je op een gegeven moment kramp in je handen krijgt van het drukken. Hierbij wordt dat tot een minimum gereduceerd. De Game pad 22 ER 9021 is een ware verrijking voor je CD-i-installatie. **Adviesprijs f79,95.**

**De informatie-snelweg,
digital highway,
InterNet**

**Abonneer u
op WEB
Het InterNet
Magazine**

HÉT INTERNET MAGAZINE

Iedereen heeft het erover. Veel kranten en tijdschriften hebben een wekelijkse rubriek rond dit fenomeen. Laten we er kort over zijn: de digitale snelweg bestaat in de vorm van InterNet. Het grote probleem voor veel mensen is hoe er mee om te gaan. Waar vind ik wat? WEB Het InterNet Magazine helpt u daarmee.

InterNet kent momenteel zo'n 40 miljoen gebruikers. Wereldwijd. Maandelijks komen daar zo'n 20.000 gebruikers bij. InterNet is meer dan een groot Bulletin Board. InterNet is een digitale weerspiegeling van de samenleving. Wereldwijd wel te verstaan. De crisis in het voormalig Joegoslavië wordt uitgebreid besproken op InterNet, WEB bericht er over. Wilt u een bericht sturen naar president Clinton van de Verenigde Staten van Amerika, dan kan dat. Sterker nog, u krijgt antwoord. Wij berichten erover. Het maakt niet uit of u thuis zit of op kantoor. InterNet is overal. WEB Het InterNet Magazine brengt u overal. En sterker nog, het geeft uitleg.

WEB Het InterNet Magazine is daarom geen luxe. Het is een must. Het is uw programmagids van de toekomst.

Elk nummer van WEB is nieuw, is anders. Elke dag van InterNet is nieuw, is anders. Daarom heeft u WEB Het InterNet Magazine nodig. InterNet groeit zo snel, dat u dat niet kunt bijhouden. Wij wel. Het is onze expertise.

WEB geeft informatie die zelfs elektronisch moeilijk te vinden is. Zoals:

Kies daarom voor zekerheid, kies voor WEB. InterNet-goeroes houden u op de hoogte van de laatste ontwikkelingen. Zo zal Ron Lofsky, professor aan de universiteit van Idaho, die aan de wieg stond van de oprichting van InterNet, maandelijks een column verzorgen.

Maandelijks terugkerende items zijn:

- De juridische aspecten rond e-mail
- Nieuwe diensten
- Wat is er mogelijk via mail (FTP)
- Nieuws
- Tests (software, modems, ISDN, enz.)
- Hoe werkt dat
(aansluiten van Unix, Windows, Macintosh, enz.)
- Commerciële diensten op InterNet
- Zaken doen via InterNet
- Interessante FTP-adressen
- Leuke e-mail adressen (regeringsleiders, beroemdheden en andere interessante persoonlijkheden).

➔ **Hoe sluit ik me aan (welke programmatuur voor welk besturingssysteem)**

➔ **Waar vind ik in Nederland toegangspunten en wat kosten ze**

➔ **Hoe sluit ik m'n LAN aan op InterNet**

Een jaarabonnement kost 69,95. Losse nummers kosten 7,95. U kunt ook een proefnummer nemen voor 5 gulden (plus 1,50 verzendkosten). Bovendien ontvangt u als abonnee een welkomstgeschenk in de vorm van een CD-ROM met 600 Mb InterNet-programmatuur. Daarnaast krijgt u minimaal vier keer per jaar gratis een update. Ook op CD-ROM.

Vul de BON in die u in deze uitgave vindt.

Interactieve terugblik op 1994

In Nederland hadden we al Kijk op 1993, Kijk op 1992, etc. en we hadden al het televisie-nieuwsoverzicht van het jaar... zo rond oudejaarsavond. Maar nu krijgen we ook: Het ANP-jaarboek 1994. En dat niet in boekvorm, maar op schijf. Geheel interactief en dus kan geheel naar eigen keuze het jaar 1994 nog eens rustig overgedaan worden. Het ANP-jaarboek op CD-i bevat informatie over alle belangrijke gebeurtenissen in 1994, over alle belangrijke personen uit dat jaar en een kennis-quiz.

Het initiatief voor een interactief jaarboek is genomen door het ANP (Algemeen Nederlands Persbureau) en de NOS. Ze hebben ervoor gezorgd dat je op vijf verschillende manieren door het nieuws van afgelopen jaar kunt gaan. De eerste manier is natuurlijk de weg van de chronologie. Per maand kun je dag voor dag nog eens terug halen wat er allemaal plaats vond. Bijvoorbeeld, wat was dé gebeurtenis op jouw verjaardag eigenlijk. Of wanneer iemand wil weten waarom de strijdende partijen in voormalig Joegoslavië ook alweer vechten, dan gebruik je de thematische manier van zoeken. Ook de ontwikkeling van het vredesproces tussen Israël en de Palestijnen kan zo, zonder tussenkomst van allerlei andere belangrijke gebeurtenissen, nogmaals bekeken en beluisterd worden. Erg handig als in de loop van de tijd het overzicht een beetje zoek geraakt is.

Een geografische zoekmethode is eveneens ingebouwd. Op de wereldkaart kun je snel alle brandhaarden van het vorige jaar langslopen: rampen, oorlogen, overstromingen, aardbevingen, etc. Op die manier kom je terecht in Bangladesh, de Filippijnen en Rusland.

Zoals gebruikelijk bevat de CD-i vooral informatie over politieke aangelegenheden, ver van huis, en vaak met verstrekkende gevolgen voor bijna de hele wereld. Dat zijn meestal zaken die we wel onthouden hebben: bloedige stammenstrijd in Rwanda, Vrede in Noord-Ierland, grote troepenmacht van Irak naar de grens met Koeweit en nog veel meer. Naast de gebeurtenissen en evenementen, staan vooraanstaande persoonlijkheden in de spotlights. Alle acties van Bill Clinton schuiven dan voorbij. Natuurlijk dat wat hem overkomen of aangedaan is, denk aan een aantal aanslagen, passeert dan de revue.

Toch is het ANP-jaarboek niet alleen maar wereldomvattende kommer en kwel. Ook belangrijke en soms leuke voorvallen uit de provincies en gemeenten komen aan bod. Bij voorbeeld dat het Groninger museum op 29 oktober geopend is door koningin Beatrix. Voor hen die vaste kijkers zijn van het nieuwsoverzicht van het jaar..... of vaste kopers zijn van Kijk op, is deze CD-i een prachtige aanwinst.

Noot voor de redactie, niet voor publicatie bestemd: Ruwe tekst, nog bewerken aub.

Nieuwe titels tegelijkertijd uitgebracht op VHS en Video CD

Video CD: het gaat nu beginnen

Video CD wordt beter en goedkoper.

Goed nieuws is de technische vernieuwing

waarover vorig jaar overeenstemming

is bereikt door de grote drie: Philips, Sony

en Matsushita. In Japan wordt verwacht

dat aan het einde van 1994 zo'n 500

titels uitgebracht zijn, waaronder

natuurlijk veel Karaoke. Europa loopt

wat hoeveelheid titels betreft minder

voorop, maar de verwachting is dat het

aantal uitgebrachte Video CD-titels eind

dit jaar enkele malen verdubbeld is.

Op Video CD brengt Philips in samenwerking met onder andere MGM en Polygram dit jaar een groot aantal films uit. Bij de zogenaamde A-films, de publiekstrekkers, kunnen we de digitale versies tegemoet zien van Clear & Present Danger (met Harrison Ford), Forrest Gump en Star Trek, The Next Generation. Emile Petrone, die namens Philips de rechten voor Video CD binnenhaalt, benadrukte op de vijfde CD-i/Video CD-conferentie in Düsseldorf dat alleen Philips al dit jaar 50 titels op de markt zou brengen, sommige tegelijkertijd met de VHS-video en niets anders dan A-titels. De Nederlandse producenten die wij spraken hadden het over tientallen, Nederlands ondertitelde, Video CD's die zij zouden produceren.

Hardware

Op de diverse stands tijdens de conferentie waren verschillende Video CD-spelers te zien die aan een tv kunnen worden gekoppeld of in een audio-rack geïntegreerd zijn. Deze werken voorlopig alleen met de Japans/Amerikaanse televisiestandaard NTSC en kunnen niet in Europa gebruikt worden. Ook Video CD-uitbreidingskaarten voor PC's waren te zien. In een eerste indruk was de beeldkwaliteit zeker goed te noemen.

Sexier

Over de voordelen van het nieuwe medium staken de distributeurs uitgebreid de loftrumpet. Distributie van speelfilms op Video CD is makkelijker en kan goedkoper zijn dan op VHS-banden, het omwisselen van discs bij een speelfilm blijkt bij de consument niet op onoverkomelijke problemen te stuiten en, misschien wel het belangrijkste, CD-i/Video CD is het afgelopen jaar 'sexier' geworden: mooier vormgegeven, beter verzorgd en soepeler te bedienen.

Pas op, er zijn beperkingen

Beeld- en geluidkwaliteit op Video CD staat of valt met de kwaliteit van het origineel. Simpel gezegd, van zwart-wit kun je geen kleur maken, van mono geen stereo. Tegenwoordig zijn er gelukkig mogelijkheden om kleur- en geluidscorrecties aan te brengen. Video-drop-outs of krassen op een film kunnen bewerkt worden en audio kan digitaal

Sybrand Frietema de Vries

geoptimaliseerd worden. Elders in dit blad vertelt Frans Penders van Philips' testcentrum dat juist de kwaliteit van het geluid belangrijk is. Waar van een videoband of speelfilm niet altijd een fantastische geluidskwaliteit verwacht wordt, moet geluid op CD perfect zijn, of je nu in je eentje met koptelefoon op geniet van een muziek-Video CD, met z'n allen in het Karaoke-café meezingt of gezellig in de huisbios zit te huiveren bij een Dolby Surround horrorfilm.

Gecompliceerd proces

Encoding, het digitaal maken van het video-signaal, is een gecompliceerd proces. In principe is het een enorm rekenwerk, vandaar dat snelle computers dat doen. Er is veel geïnvesteerd door grote productiebedrijven. Men probeert er met dure computers en hordes programmeurs een zo goed mogelijke kwaliteit te krijgen. Steeds meer audio-visuele bedrijven gaan ervoor zorgen dat ze deze nieuwe techniek in huis hebben. Nu is het niet zo dat van de ene op de andere dag dat proces vlekkeloos en perfect gaat, ervaring speelt een grote rol.

Is MPEG-1, de standaard voor encoding, nu al verouderd?

Nee, roepen de bedrijven, die het zouden moeten weten, in koor: MPEG-2, de beloofde opvolger, is nog lang niet als standaard klaar. MPEG-2 is trouwens met name gericht op de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van (breedbeeld-) televisie. Volgens velen duurt het nog 6 à 8 jaar voordat MPEG-2 er is.

Problemen met encoderen.

De leuke titels die CMM en IVP op de markt brengen (besprekingen verderop in dit blad) worden op dit moment nog ontsierd door slechte videokwaliteit. Soms een permanente zwarte balk rechts in beeld en bij scènwisselingen of snelle bewegingen verschijnen eventjes vreemde kleuren en rare vierkantjes. EMI heeft al beloofd twee titels terug te nemen en opnieuw te encoderen. Voor de consument betekent dit dat het goed opletten is of de Video CD van een goede kwaliteit is. Philips heeft een plan (zie kadertekst) om een keurmerk toe te kennen aan Video CD's. Wij beginnen intussen maar alvast, vandaar dat wij met ingang van dit nummer aangeven hoe wij vinden dat de encoding eruitziet. Geloof ons niet blind, zie het als een indicatie. De Video CD-markt wordt volwassen en wij zullen vanaf nu niet meer klakkeloos hoera roepen bij het verschijnen van een titel.

Keurmerk voor goede CD's

Enkele reacties van het front

Op mijn vraag of het verschijnen van slecht geëncodeerde Video CD-titels niet zeer nadelig is voor het medium CD-i, en of Philips niet snel zelf moet ingrijpen, beaamde John Hawkins, president van Philips Media Distribution, dat het inderdaad uit de hand loopt, dat er vele slecht gemaakte discs verschijnen en dat hij geen idee heeft hoeveel titels er nu uit komen, afgezien van die van Philips. Maar, zo vertelde hij verder, Philips heeft daar geen controle over en wil daar ook geen controle over hebben. Philips wil wel, in samenwerking met andere uitgevers, helpen met het ontwikkelen van een kwaliteitsstandaard of keurmerk. Men is bezig met een plan. In Londen.

Een plan in aanbouw

In Londen is Trevor Southam namens Philips' Video CD-groep verantwoordelijk voor het kwaliteitsproject. Vlak voor het ter perse gaan van dit nummer belde ik hem om te vragen hoe ver het staat. Ik was enkele weken te vroeg, hij kon me maar weinig vertellen want binnenkort presenteert hij het plan. In ruwe lijnen worden er drie punten onderscheiden die van belang zijn: het oorspronkelijke materiaal moet perfect zijn of bewerkt worden zodat het zo goed mogelijk is; de combinatie hardware en software die gebruikt wordt bij de encoding moet aan bepaalde strikte voorwaarden voldoen; de programmeurs en audio-visuele specialisten moeten goed opgeleid zijn. Het plan voorziet in een ontwerp voor een keurmerk. Uitgevers kunnen zich daaraan vrijwillig gaan binden.

Industriestandaard of uitgeversstandaard?

Ook Brian Hirman, manager bij Atlantic Video, een Nederlands bedrijf dat zich alleen op de productie van Video CD's toelegt, deelt de mening van Hawkins en Southam dat er een keurmerk moet komen, maar zou liever een standaard zien waaraan de industrie in plaats van uitgevers zich bindt. Volgens hem wordt goede kwaliteit gelukkig steeds meer betaalbaar, een 'white book' geëncodeerde Video CD (dat wil zeggen: een Video CD die volledig aan de specificaties voldoet) compleet kost nu rond de 15.000 gulden. Geen geld, vinden wij.

unlimited

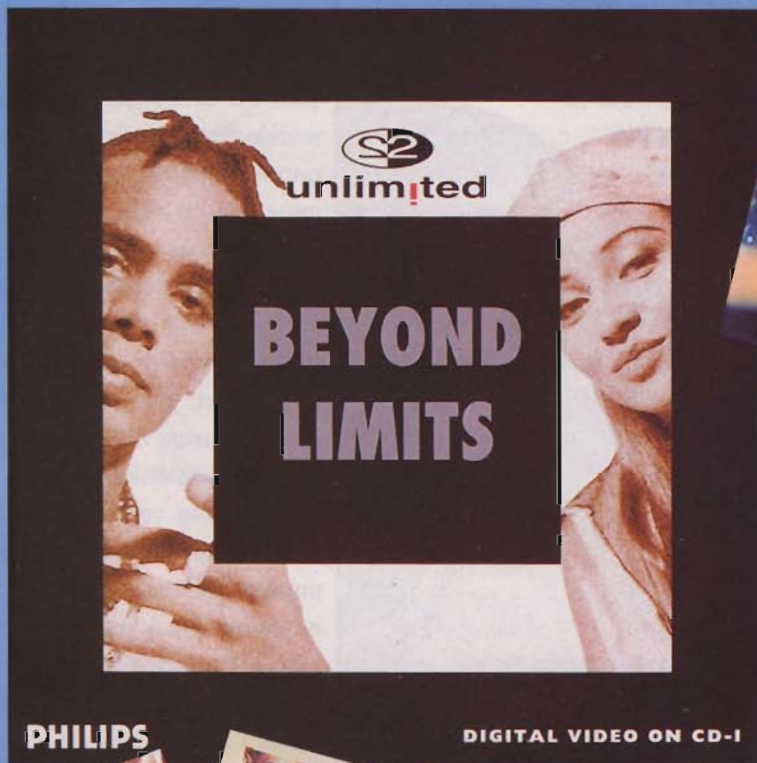
**YOU HAVE
TO HAVE IT
TO BELIEVE IT**

8 audiotracks
5 videoclip

'BEYOND LIMITS'

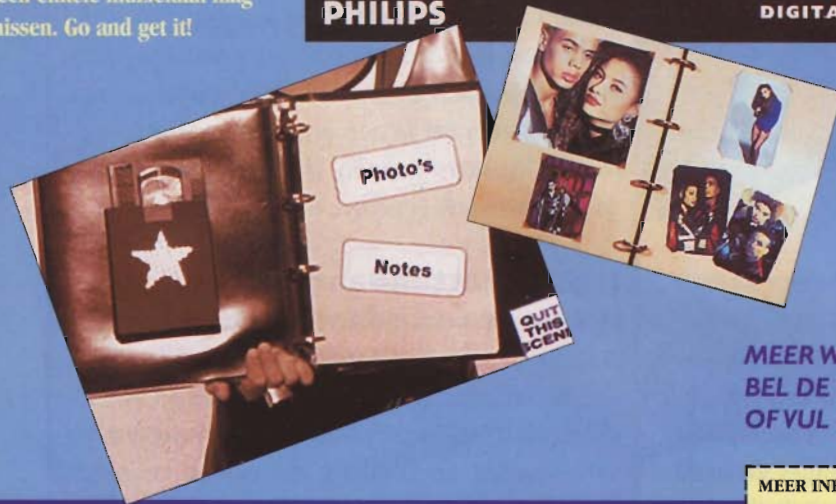
HET ABSOLUTE EINDE IN HOUSE EN DANCE MUSIC

Ze scoorden maar liefst tien hits achter elkaar. Ze verkochten een stordige 15 miljoen discs. Ze behoren tot de succesvolste groepen van dit moment wereldwijd en laten elke Nederlandse groep die er was en is ver achter zich: 2 Unlimited. Deze meest succesvolle Nederlandse groep ooit staat nu op de meest baanbrekende Nederlandse uitvinding ooit! Op de CD-i 'Beyond Limits' presenteren Anita en Ray zelf de inhoud: vijf videoclip, acht audiotracks, twee live opnamen, een foto-album, stukjes over Ray en Anita, een filmpje met 2 Unlimited attributen die je kunt bestellen. Een disc die geen enkele muzikfan mag missen. Go and get it!

- Faces
- Let The Beat Control Your Body
- Maximum Overdrive
- No Limit
- Tribal Dance
- Get Ready For This
- Twilight Zone
- Workaholic
- The Magic Friend
- The Real Thing
- No One

•De audio-tracks zijn ook afspeelbaar op de meeste muziek CD-spelers.
•Digital Video Cartridge nodig.

MEER WETEN? VRAAG DEMONSTRATIE IN DE WINKEL, BEL DE CD-i CONSUMENTENLIJN 06-8406 (20 cpm) OF VUL DE BON IN.

MEER INFORMATIE OVER PHILIPS CD-i

Naam en voorletters _____ M V

Straat/nr _____

Postcode _____

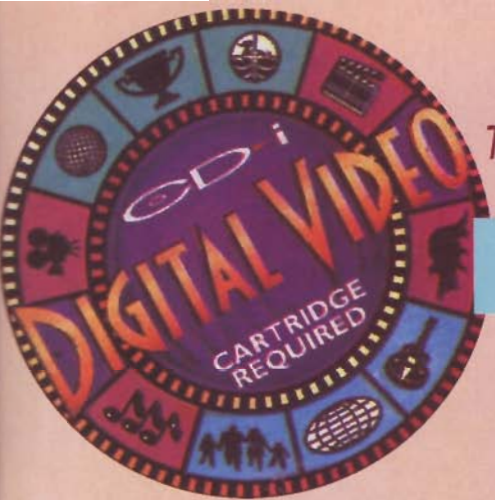
Plaats _____

STUUR DEZE BON IN ONGEFANKEERDE ENVELOP NAAR:
Philips Nederland CD-i, Antwoordnummer 10397 HWU, 5600 VB Eindhoven

PHILIPS

Philipscdi.com

Tijdelijk teleurgestelden krijgen bij intekening twee CD-i's gratis

Digital Video Cartridges: schaars?

Naar aanleiding van geruchten over problemen die gerezen zouden zijn rond de levering van Digital Video Cartridges (DVC's), spraken wij met Martien Verdeuzeldonk. Hij is Marketing Manager CD-i Consumer van Philips.

CD-i Magazine: Om maar met de deur in huis te vallen, is er een probleem met de levering van Digital Video Cartridges?
Martien: Ja. Op dit moment is de vraag naar DVC's groter dan de fabrieken kunnen aanleveren. Daar werken we nu hard aan, zodat in de loop van het eerste kwartaal de situatie weer normaal is.

Hoe komt dat?

Door een combinatie van factoren. Allereerst wordt er nu, met name door het groter wordende aanbod van films, muziekvideo's en andere titels waar een DVC voor nodig is, bijna geen speler meer verkocht zonder DVC. Juist ook door het succes van de platen-tiendaagse en andere activiteiten is er nu een run op spelers ontstaan. Daarnaast hebben we met de levering van de chips die in de cartridge zitten een paar maanden een probleem gehad.

Philips is door deze run verrast?

Het gaat sneller dan verwacht. Bij de introductie van DVC dachten we dat circa 40% van de gebruikers de mogelijkheid van Digitale Video zou aangrijpen, voornamelijk vanwege het toen nog geringe aanbod van digitale titels en de prijs die men betaalt voor een cartridge. Dat percentage moesten we al snel bijstellen tot 60%, terwijl nu zo'n 70% van de spelers is uitgerust met DVC en praktisch elke speler de winkel verlaat met een DVC.

Wat is er waar van geruchten dat alle DVC's naar Amerika gaan?

Niets. De lancering van DVC was in eerste instantie gericht op de Engelse en Amerikaanse markt omdat nu eenmaal veel titels Engelstalig waren. Nu er meer en meer ondertitelde Video CD's en digitale video on CD-i-titels in het Nederlands uitgebracht worden, doen we er natuurlijk alles aan om de Nederlandse markt te bedienen.

Wat doen jullie voor de mensen die zo snel mogelijk een DVC willen hebben?

Zij kunnen zich intekenen op een DVC. Om deze tijdelijk teleurgestelden tegemoet te komen bieden wij de CD-i's Top Gun en Rosebud aan bij intekening. Zoals gezegd, in het eerste kwartaal is de situatie weer normaal, dus dit aanbod is beperkt geldig.

'Het Grote Wonder': van vraagbaak tot presentatie.

Kindertjes ko

'Waar komen de kindertjes vandaan?' De vraag kent u natuurlijk al. Het antwoord vindt u in woord en beeld op de nieuwe CD-i 'Het Grote Wonder'. CD-i Magazine ging er een avondje voor zitten en liet zich interactief bijspijkeren over de voortplanting van de mens.

Louis Huyskes

Hoe Zit Het?

Waarom voelen mensen zich tot elkaar aangetrokken? Waarom zien vrouwen er uit als vrouwen en mannen als mannen? Wat gebeurt er precies tijdens de menstruele cyclus en hoe wordt een kind geboren?

Deze en andere vragen houden de mens sinds mensenheugenis bezig. Van wetenschap tot popmuziek, van poëzie tot pilrecept: iedereen is bezig erachter te komen Hoe Het Zit. Nu willen we niet zeggen dat Het Grote Wonder deze existentiële vraag volledig tot klaarheid brengt. Maar het scheelt niet veel.

Interactief en als film.

Het verhaal van de mens in wording wordt in principe volledig, verantwoord en chronologisch verteld. Wie de knoppen van de CD-i speler met rust laat, ziet achtereenvolgens alles over de bevruchting, de zwangerschap en de geboorte over het scherm glijden. Naar

believen is dit chronologische verhaal uit te breiden met een wat wetenschappelijker uitstapje naar een gerelateerd onderwerp. Bij beëindiging van dit uitstapje keer je automatisch terug in het basisverhaal.

Eerlijk gezegd had het schijfje voor wat betreft het bewegende beeldmateriaal wel iets uitgebreider kunnen zijn. Maar ja, zo is er altijd wat en het gemis wordt ruimschoots goedge maakt. Het beschikbare beeldmateriaal is beslist veelzijdig en boeiend. En het voordeel is dat er geen Digital Video Cartridge voor nodig is.

De schijf bevat bijvoorbeeld beelden die met warmtegevoelige camera's zijn gemaakt. We zien hierop hoe we reageren bij erotische opwinding. Via de elektronenmicroscopie volgen we de zaadcel in zijn race door baarmoeder en eileider naar de kern van de vrouwelijke eicel. We kijken door de fotocamera van Lennart Nilsson naar ongeboren babies en ook de geboorte is helder en duidelijk (in plaats van bloederig!) in beeld gebracht. Ook de tekeningen laten niets aan duidelijkheid te wensen over.

men uit de CD-i

Het is nu mogelijk om kleine kinderen op TV te laten volgen hoe hun nieuwe broertje of zusje het maakt.

Lennart Nilsson

De CD-i 'Het Grote Wonder' is voor een groot deel gebaseerd op het werk van Lennart Nilsson. Deze medisch fotograaf ontwikkelde in de jaren '70 technieken om het ongeboren kind te fotograferen. Zijn kwalitatief hoogwaardige foto's waren de eerste die het vroege leven lieten zien en het was alsof een nieuwe wereld in kaart gebracht werd. Zijn fotoboek 'A Child is Born' is in vele talen vertaald en met zijn film The Miracle of Life won hij een Emmy Award. Op deze CD-i zijn de foto's voorzien van een gesproken commentaar dat de aspecten van zwangerschap belicht vanuit de medische kant.

Alle standpunten

Het onderwerp wordt van alle kanten bekeken. Vanuit de man (bijvoorbeeld zijn rol bij zwangerschap en bevalling), vanuit de vrouw (van eerste menstruatie tot en met borstvoeding) en

...vanuit het kind. Ook de kleine volgen we in z'n eerste hartslagen, gebaren en behoeften. Een veelzijdig schijfje dus. Al zijn er zaken die u niet zult vinden. Over voorbehoedmiddelen wordt bijvoorbeeld niet gerept. Op zich niet onlogisch, daar de CD-i het ontstaan van mensenlevens behandelt en niet het voorkómen ervan. Maar toch: we kunnen ons voorstellen dat het gedegen hoofdstuk over de menstruele cyclus een zijstap had kunnen maken naar de werking van de pil.

Het gedeelte over de geslachtsdaad zelf mag in leken termen op z'n minst een vloggertje heten en steekt qua beeldmateriaal ook wat matig af tegen de pracht van omringende onderwerpen. Die ook nog eens op vrij veel verschillende manieren op het scherm worden gebracht. Zo is het mogelijk om de ontwikkelingsstadia van het ongeboren leven in foto's te volgen van week één tot en met maand acht. Op sommige foto's, verbluffend mooi van kwaliteit, kan worden ingezoomd. De commentaarstem vertelt ondertussen hoe het groeiproces zich voltrekt en wat de aanstaande moeder ervan ervaart.

Nuchtere, volwassen toon

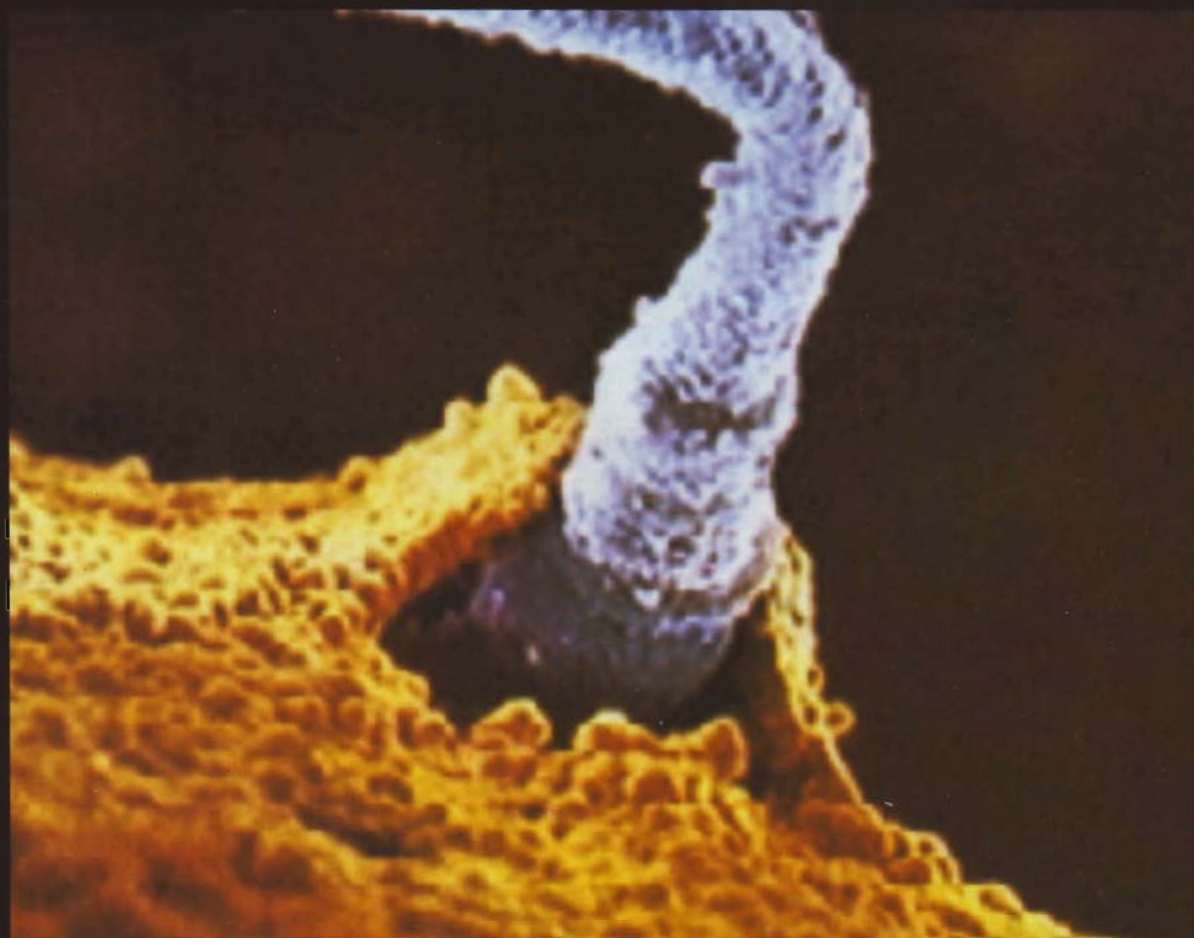
Vooraf voor aanstaande ouders is dit een schijf die naast uitleg, goede raad verschaft over de opeenvolgende stadia van de zwangerschap en de geboorte. Zowel lichamelijke (eetlust, temperatuur, hormonale veranderingen) als emotionele aspecten komen uitgebreid aan bod, daarbij de rol van de jonge vader niet vergetend. Ook praktische zaken als werken en ongemakken blijven niet onbesproken. Al het wonderlijke

*'Wij zijn de eerste
generatie die met
eigen ogen kan
aanschouwen hoe
een mens gevormd
wordt...'*

van een zwangerschap wordt zonder nadruk helder op een rijtje gezet, ook de minder positieve kanten. Kwelijke invloeden als roken en alcohol maar ook medicijngebruik, het belang van onderzoeken, miselijkheid, de mogelijkheid van een miskraam, van vroeggeboorte, zelfs van een buitenbaarmoederlijke zwangerschap; rustig vertelt de commentaarstem

wat voor problemen kunnen optreden, wat daarvan de oorzaken zijn en wat de gevolgen zijn. Juist die nuchtere, volwassen toon zorgt ervoor dat we op deze disc het predikaat 'gedegen' kunnen plakken. Beeldend vertelt het programma over de eerste tekenen waarmee de foetus zijn aanstaande aanwezigheid aankondigt. Hoe het zich draait, het hartje

klopt en het voorzichtig de nieuwe ledematen uitprobeert. Het bijzondere van echoscopie wordt duidelijk gemaakt, een techniek waarbij met behulp van ultrasoon geluid een beeld te voorschijn komt van het eerste leven, de eerste kennismaking met het nieuwe gezinslid.

Eigen programma

Een bijzondere functie binnen de structuur is de mogelijkheid tot het samenstellen van een presentatie. Je programmeert naar eigen voorkeur een aantal onderwerpen in en drukt op 'afspelen'. De gekozen onderwerpen komen vervolgens naadloos op het scherm voorbij. De mogelijkheid van interactieve doorkijkjes naar andere onderwerpen blijft in deze presentatiestand behouden. In totaal kunnen 5 verschillende presentaties worden voorbereid en bewaard. Waarmee 'Het Grote Wonder' ook geschikt is voor onderwijs toepassingen en voorlichting thuis. Een thematische behandeling kan zo zonder onnodig geklik worden afgespeeld terwijl de interactiviteit behouden blijft en het programma tijdelijk kan worden stopgezet. Een prima mogelijkheid die leraren en ouders de ruimte geeft om hun verhaal te vertellen, zonder zich bezig te hoeven houden met techniek.

Wie herinnert zich niet de omgekeerde dia's bij biologie, het allengs roder wordende hoofd van de leraar en de klas die elke onderbreking aangreep om te keten?

Korte samenvatting van het wonder

Wie op zoek gaat naar erotische plaatjes, adviseren we om verder te zoeken. Op dat gebied is er – ook op CD-i – inmiddels een ruime keuze voorhanden. 'Het Grote Wonder' lijkt allereerst bedoeld als interactieve variant op seksuele voorlichting. De onderwerpskeuze strekt zich uit van verliefdheid tot hormonale mechanismen en van bevruchting tot en met bevalling. Beeld en verhaal maken de schijf geschikt voor iedereen tussen de 4 en de 80. De programmeerfunctie biedt tal van extra mogelijkheden. Om er eentje te noemen: wat dacht u ervan om uw kleine kinderen per TV te laten volgen hoe hun nieuwe broertje of zusje zich ontwikkelt?

Het Grote Wonder

Naslag

Nederlands

f 99,95 Befr 1.499

Philips Interactive Media

Binnenkort verkrijgbaar

Copyright © 1997 Lemnart Visser Photography AB, In Vitro AB and Borneo Fakta AB

*Het niveau
van de schijf
beweegt zich
van basis-
scholieren tot
pak-'m-beet
tweedejaars
geneeskunde
studenten.*

Op afstand bladeren door meer dan 1000 pagina's

The Oxford dictionary weegt nu nog maar 12 gram

Mensen worden steeds multimedialer.

Bij een echte multimediair staat een tv

met ingebouwde video en dolby-sur-

round-system of nog mooier, een zeer

geavanceerde stereo-installatie en niet

te vergeten een CD-i-speler. In een der-

gelijke huiskamer van morgen zijn

naslagwerken niet meer op hun plaats.

En woordenboeken al helemaal niet.

Gelukkig is er nu de interactieve Oxford

dictionary en thesaurus op schijf.

Handig.

Klaas Smit

Als je een woordenboek op CD-i aanschaft, doe je dat om er mee te werken. Ik ken namelijk maar weinig mensen die een woordenboek voor hun plezier gaan lezen. Je gebruikt het als hulpmiddel. Dus de schijf in je CD-i speler stoppen en eens lekker een avondje woordenboeken, dat zal niet gebeuren. Dat is wel opmerkelijk, aangezien CD-i in eerste instantie ontworpen is voor de plaatjes: films, spellen, stedenreizen, etc. Deze disc heeft duidelijk een andere functie. Die van snel zoeken zonder dat je een dik boek open hoeft te slaan. Je kunt nu per afstandsbediening via 120.000 ingangen door 190.000 omschrijvingen bladeren, er gericht naar zoeken of je kennis testen. Het enige dat je doet terwijl je in je luie stoel zit, is je hoofd bewegen van je spannende, moeilijke Engelse pocket naar je TV. Geen betekenis kan je dan meer ontgaan.

Aandacht trekken

The concise Oxford dictionary, CD-i Edition, daar begint het interactieve woordenboek mee. Wanneer je te lang wacht met het drukken op een actieknop, wordt de disc zelf actief. Willekeurig pikt het woordenboek een woord uit de immense lijst en zet een spel in gang. Automatisch kiest het twee spelers die het spel moeten gaan spelen. Zo kun je niets vermoedend het woord fickle naar je hoofd geslingerd krijgen. Zonder aankondiging spreekt de CD-i het woord uit, geeft drie keuzemogelijkheden en houdt zich vervolgens weer stil. Reageer je dan nog niet, dan komt het volgende woord in beeld. Bijvoorbeeld

paramount, een paar minuten later is het gratuity. De score loopt helaas niet vanzelf op.

Antiek bureau

Door wel te klikken op het beginscherm, verdwijnt de titel uit beeld. Wat overblijft is het echte hoofdscherm: een prachtig antiek bureau met marmeren blad. Daarop staat een aantal voorwerpen. Natuurlijk het woordenboek zelf in zijn bekende kleuren statig blauw, groen en rood, dat ligt in het midden. Links daarvan een spellendoos: word facts & fiction, rechts ervan een vraagteken en een pennehouder. Het bureau wordt verlicht door een echt traditioneel groen matglazen lamp. Is het licht aan dan kun je het woordenboek gebruiken, doe je het licht uit dan krijg je de vraag 'do you really want to quit?' Je maakt je keuze natuurlijk met de cursor, die van een blauw blokje kan veranderen in een rood rondje. Als de cursor rood is en je klikt dan verschijnt het nieuwe gewenste scherm.

Woordenboek of synoniemenlijst

The concise Oxford dictionary & Oxford thesaurus kent twee hoofdfuncties, zoals de titel al aangeeft. De test-disc die ik bekeek, verwacht deze twee mogelijkheden nog. Zo krijg je bij het woordenboek (Dictionary) een synoniemenlijst en voorbeelden van in welke context het woord

gebruikt kan worden. Eigenlijk zou het woordenboek je een uitleg moeten geven, in het Engels, over de betekenis van het woord. Die betekenis kun je wel krijgen, maar zij staat in het synoniemenwoordenboek (Thesaurus). Hopelijk is de definitieve versie van deze CD-i wel goed: de betekenis in de Dictionary; de synoniemen in de Thesaurus.

Engels in het Engels

The Oxford dictionary is niet een gewoon woordenboek, dat zal velen bekend zijn. Wanneer je een woord opzoekt, krijg je niet de Nederlandse betekenis. The Oxford geeft een Engelse uitleg van het woord. Het grote voordeel is dat je woordenschat vergroot wordt en dat je het Engels beter begrijpt.

Eigenlijk is het een boek voor Engelsen, zoals wij de beknopte Van Dale hebben.

Uitspraak

Dé meerwaarde van deze disc is dat alle opgezochte woorden uitgesproken kunnen worden. Er zijn dus twee mensen geweest die, zoals het hoesje van de schijf vermeldt, 46.000 woorden hebben ingesproken. Dat moet een immens karwei zijn geweest. Door het gebruik van het woordenboek op CD-i verruim je daarom niet alleen je woordenschat, maar leer je ook nog eens je uitspraak verbeteren.

Game

Een CD-i zou geen CD-i zijn als er geen spel op stond. Dit spel zorgt ervoor dat je vocabulaire ruimer wordt. Bovendien kun je het tot vier spelers in totaal spelen op drie verschillende niveaus. Iedere speler moet kiezen uit drie mogelijke antwoorden. Bij een goed antwoord zegt de stem 'Correct'. Geef je het verkeerde

antwoord, dan wordt er even hard gezegd 'Wrong'. Rechts in beeld, op een papiertje, wordt bijgehouden wie er speelt en wat zijn score is. Automatisch verschijnt er een nieuw woord wanneer er een antwoord is aangeklikt.

Plaatjes

Iedere CD-i die ik tot nu toe bekeken heb, bevat plaatjes, foto's of bewegende beelden. Niets van dat alles vind ik op deze schijf en dat is erg jammer. Zelfs The Oxford dictionary in boekvorm heeft van oudsher al tekeningen. Recentere edities zijn zelfs opgefleurd met foto's. Ondanks het gemis aan plaatjes en andere onvolkomenheden, is het zeer waardevol dat The Oxford dictionary op CD-i is verschenen. Het is een gebruikersvriendelijke en leerzame disc. Toch betrap ik mezelf erop dat ik voor het opzoeken van een woord nog steeds het woordenboek in boekvorm grijp. Misschien is dit een ingesleten gewoonte die moet slijten. Of is het toch het grotere gemak en de snelheid van het boek dat mij daarvoor doet kiezen? Ik vermoed dat ik simpelweg nog niet multimediair genoeg ben.

The concise
Oxford
dictionary
& Oxford
thesaurus

Naslag
Engels
Philips Interactive
Media

Roep de hele wereld op

De magie van een

Als er zo'n prachtige serie encyclopedieën in de boekenkast stond dan was een huis pas compleet. Boekenkasten tot aan het plafond met bij voorkeur een reeks van naslagwerken. Er hing altijd een speciaal soort geur in dergelijke huizen. Wanneer je binnenkwam viel er een mysterieuze warmte over je heen. Vooral in een huis met een eigen bibliotheek. Een aparte kamer met boeken die nauwelijks te tillen waren. De echte liefhebbers bezaten wel drie soorten encyclopedieën; de Winkler Prins of Oosthoek, de Larousse en dan ook nog een Engelse of Duitse. Wat heb ik gezeurd om zo'n encyclopedie. Het leek mij heerlijk dagen te bladeren en zo veilig ongestoord kennis te nemen van de wereld. Maar helaas dit was maar voor enkelen weggelegd.

Lennie Pardoel

De aanschaf van een encyclopedie was financieel voor velen niet haalbaar. Twee maandinkomens kon men nu eenmaal over het algemeen niet missen. Dit laatste hoeft echter vanaf nu geen belemmering meer te zijn. Op een schijfje met een doorsnee van tien centimeter en zo plat als een dubbeltje kunnen met gemak 75.000 namen en begrippen opgeslagen worden. En dat niet alleen, want een CD-i biedt meer. Op de Dictionnaire Hachette Multimédia en het Bertelsmann Universal Lexikon worden thema's en namen geïmplementeerd met filmbeelden, animaties al dan niet voor-

zien van muziek. Zelfs is het mogelijk de uitspraak van letters en woorden te beluisteren en landkaarten op te roepen. Dit alles voor een veel lagere prijs dan de encyclopedie in boekvorm en een stuk praktischer.

Bladeren met de afstandsbediening

Toegegeven, de geur van boeken is verdwenen, maar wie zich in deze CD-i verdiept, wordt verrast door de mogelijkheden. Ook nu kan er gebladerd worden, al sla je de pagina's niet meer om, maar stuur je met een afstandsbediening door de thema's en begrippen heen. Voor mensen die niet graag het ene boek na het andere pakken, is het echt een uitkomst. Je hoeft maar te gaan zitten en je roept de hele wereld op. Alles staat op één schijf.

Wanneer je deze Hachette-schijf in je CD-i-speler plaatst, kun je na een korte introductie kiezen uit drie afbeeldingen, ook wel opties genoemd: links onder een plaatje met ABC, dit is de 'dictionnaire', dan is er bovenin de piramide waarmee thema's opgeroepen kunnen worden, en rechtsonder een aardbol met muzieknoden erin, dit is de mediatheek. Het wijst zich vanzelf, het pijltje nodigt namelijk onmiddellijk uit tot actie. Een paar klikken op de opties en er opent zich een enorme schat aan mogelijkheden.

Stel je wilt weten wat een 'aatom' is. Je kunt dit woord dan in een encyclopedie gaan opzoeken en vervolgens het risico lopen ontevreden te zijn met de uitleg. Dus snel een ander deel raadplegen om er wat meer over te weten. Het voordeel nu van deze CD-i is dat je het pijltje maar op een van die elementen waarnaar je nieuwsgierig bent, in de beschrijving van 'aatom' hoeft te zetten en je springt ernaartoe. Wil je toch nog meer weten dan spring je weer terug en roep je een volgend aspect op. Het leuke is dat wanneer je geluk hebt, er zelfs een filmillustratie bijgegeven wordt of anders wel een foto of tekening. Hierdoor wordt het spannend. Je weet immers nooit van te voren of hetgeen je wilt weten begeleid wordt door beelden met tekst of muziek.

W encyclopedie

Maak een reis

Dit nieuwe medium verleidt je tot het maken van reizen. Met de optie piramide en het icoon Atlas reis je de hele aardbol rond, ondersteund door foto's en films van opmerkelijk hoge kwaliteit. Dit is dus die magische wereld van interactiviteit. Wat ongelofelijk toch al die verrassingen. Al die beelden maken je zo nieuwsgierig.

Het zou kunnen zijn dat je tijdens je reis wat meer wilt weten over een kunstenaar en je bent geïnteresseerd in de schilder Matisse. Kies dan de optie ABC Dictionnaire, toets de letters van zijn naam in, en je leest zo maar een verhaal over zijn werk en leven. Wanneer er een icoon van een fototoestel verschijnt, wil dat zeggen dat er een illustratie te zien is, in dit geval het schilderij *Les tapis rouges*. Er schieten namen door mijn hoofd van andere kunstenaars. Bijvoorbeeld Vincent van Gogh. Net als bij Matisse verschijnt er bij intoetsing van Van Gogh een verhaal over zijn leven en kan er een schilderij bekeken worden. Het gemak waarmee je met de afstandsbediening door teksten en foto's snelt, is geweldig en doet ook steeds verlangen naar meer. Voordat je het weet, ben je uren onderweg.

Hoe belangrijk is Nederland?

Zou deze buitenlandse encyclopedie iets over ons kleine Nederland melden? Les Pays-Bas blijkt inderdaad bekend te zijn. Zelfs de stad waar dit CD-i Magazine gemaakt wordt, staat vernoemd. Het is opmerkelijk dat de Hachette een vrij uitgebreide beschrijving van Haarlem geeft, hoeveel mensen er wonen, welk museum (Frans Hals) en welke grote kerk (St. Bavo) er te vinden zijn. Helaas is er geen plaatje van, maar van andere steden wel. Van Amsterdam bijvoorbeeld zijn er twee plaatjes. Vooral de foto van twee fietsers al rijdend op een zo typisch Hollands fietspad - een door de Fransen zo slijk genoemde *Piste cyclable* - is leuk om te zien. Het andere plaatje is een foto van een van de Amsterdamse grachten. Wil je in Amsterdam komen dan is het overigens niet speciaal nodig de letters in te tikken, het is ook mogelijk de kaart van

Nederland op te vragen en met het pijltje naar het rode kader om een stad of rivier te gaan. Eén klik en je zit er middenin.

Conclusie

Nu is er nog maar zo weinig verteld over deze prachtige interactieve encyclopedie. Over het Bertelsmann lexikon kan helemaal nog niets vermeld worden, omdat de definitieve versie nog niet op de markt verschenen is. Er wordt een lexicon aangekondigd met 70.000 trefwoorden en 20.000 begeleidende teksten en meer dan 2000 illustraties. De hier besproken Hachette-schijf daarentegen bestaat al ruim een jaar, maar is helaas in Nederland nog niet te koop. Er wordt wel hard aan gewerkt. Gelukkig blijkt er binnenkort een Nederlandse interactieve encyclopedie uitgebracht te worden. Dit is natuurlijk fantastisch.

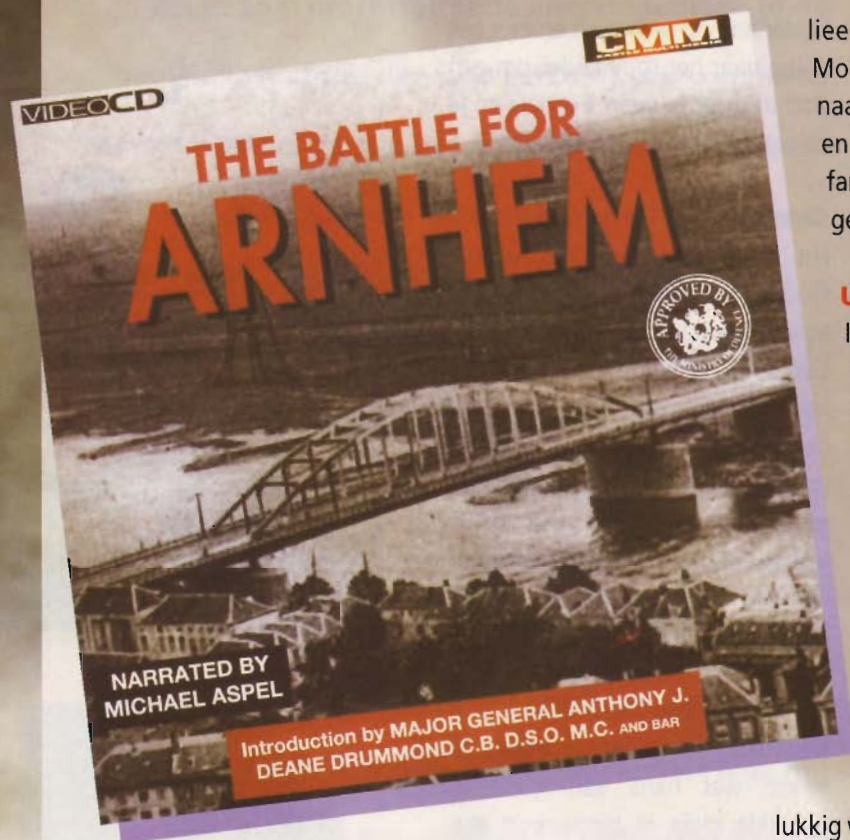
Eén ding is zeker: die prachtige mysterieuze boeken zullen hun magie nooit verliezen, maar deze encyclopedie-CD-i is zeker niet minder magisch te noemen.

Dictionnaire Hachette Multimédia
Naslag Frans
Philips Interactive Media

Bertelsmann Universal Lexikon
Naslag Duits
Philips Interactive Media

"Out of ammunition, God Save The King"

Toen de geallieerden Europa bestormden, met als daverende opening de landing in Normandië, ging de verovering van bezet Europa vooralsnog zeer voorspoedig. De opmars naar het Noorden ging razend snel na de bevrijding van Parijs, Brussel, Antwerpen en haar havens. De Duitsers mochten geen tijd krijgen om zich te hergroeperen en een goede defensielijn samen te stellen. De geallieerden moesten doorstoten. Hun bevoorradingslijnen werden daardoor in hoog tempo onverwacht steeds langer, wat resulteerde in een bijna uitgeput leger. En dat terwijl de grootste slag nog geleverd moest worden: The Battle For Arnhem. Het officiële verhaal staat in zijn geheel op de gelijknamige Video CD.

A Bridge Too Far?

Nederland heeft een sleutelfunctie gespeeld bij de overwinning op Duitsland, dat moge duidelijk zijn. De rivieren-linie van Rijn en Maas vormde een groot obstakel voor de geal-

lieerde strijdkrachten. Het was het plan van generaal Montgomery om een corridor te creëren door Brabant naar de belangrijkste bruggen bij Nijmegen, Eindhoven en Arnhem. "Arnhem? Sir, aren't we going a bridge too far?" was een legendarische vraag die aan Montgomery gesteld werd.

Uitgeput

Inderdaad, na de succesvolle landingen van de Amerikaanse 101 Airborne Divisie bij Grave, Veghel en Nijmegen, waren de geallieerde verliezen bij Arnhem ongelooflijk groot. De Britse 1st Airborne Division kon eigenlijk alleen maar voor eigen overleving vechten. Met manschappen die al dagen zonder voedsel en andere voorraden zaten, werd getracht om de zo fel begeerde brug over de Rijn in handen te krijgen.

Enorme verliezen

Net toen de eerste troepen aankwamen, werd de spoorbrug vlak voor hun neus opgeblazen. Gelukkig waren de mannen van de 1st Airborne Division in staat om de autobrug wel te veroveren. Operatie Market Garden was in volle gang. De Duitsers wisten voortdurend een barrière te houden tussen Oosterbeek en Arnhem. Volgens Eisenhower heeft iedere groep gevochten zoals dat hoorde en heeft ieder manschap een essentiële bijdrage geleverd aan de overwinning van de geallieerden. Bij de slag om Arnhem is driekwart van de geallieerde troepen gedood, gewond of gevangen genomen. Slechts een kwart van de troepen heeft de terugtrekking naar de veilige Britse linies overleefd.

Herdenking

Deze Video CD is een nieuw epos in de serie over de bevrijding van Europa, nu zo'n vijftig jaar geleden. Het is ieder jaar de gewoonte dat ter herinnering aan deze slag een Parachutedropping wordt gehouden boven de Ginkelse Hei bij Ede en Oosterbeek: een imposant gezicht. Beseffend waarop dit evenement gebaseerd is, geeft dit een heel andere lading aan het spektakel. The Battle For Arnhem is een document dat een belangrijke bijdrage levert aan dit besef.

The History Of Aviation

Het is altijd de wens van de mens geweest om nieuwe gebieden te ontdekken. Toen het land en de zee min of meer bedwongen waren, bleef er nog maar één wens over: het bedwingen van de lucht. Uitvinders in de oudheid zoals Plato en Aristoteles hadden al vergaande ideeën wat betreft vliegen. Leonardo Da Vinci bouwde al prototypes waarvan men nog steeds niet zeker is of ze het luchtruim hebben kunnen kiezen. De gebroeders Wright kwamen in 1903 met een machine die als eerste afstand van de aarde kon nemen, op eigen kracht, terwijl het gevaarte zwaarder was dan lucht. Dit was het begin van The History Of Aviation. Het hele verhaal is vanaf nu verkrijgbaar op Video CD.

Geen interesse?

Aanvankelijk was er geen enkele interesse vanuit de regering om het "Vlieg-tuig" van de Gebroeders Wright in productie te nemen. Na veel experimenteren met onder andere stuntvliegen en parachutespringen, begon de uitvinding de aandacht te trekken van het ministerie van Defensie. Natuurlijk, de Eerste Wereldoorlog stond op stapel.

Vliegen in oorlogstijd

Het eerste hoofdstuk van de Video CD gaat dan ook over de introductie van luchtvaartuigen in de oorlog. Er waren nog nauwelijks getrainde piloten, en de vraag naar opgeleide vliegers was groot. Er werd dus in No-Time gewerkt aan het werven van personeel.

Met een zeer korte opleiding werden deze nieuwe piloten de lucht in gestuurd, en je raadt het al; de slachtoffers waren talloos. Wanneer het je lukte om ongeschonden te landen was je een held.

Magnificent Men

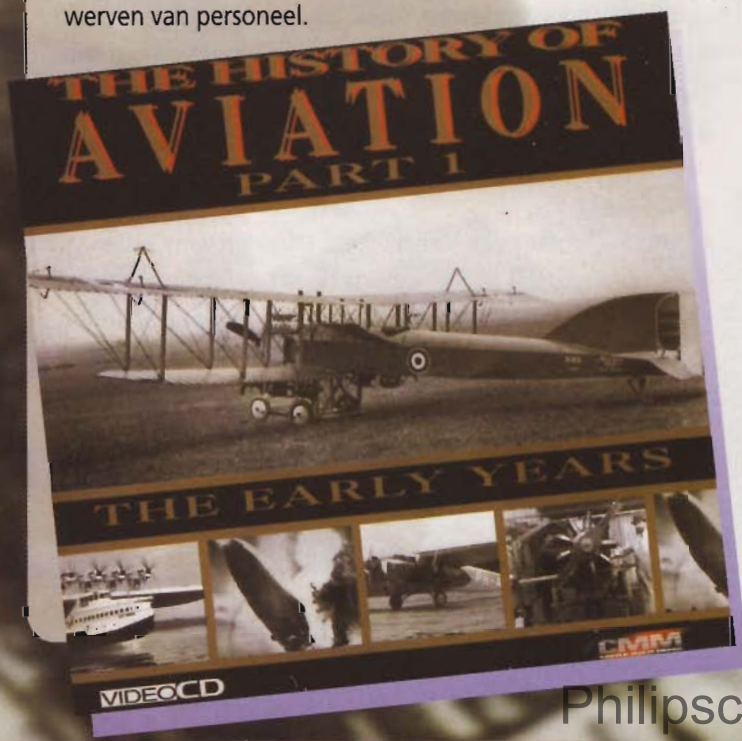
In de oorlog een held, na de oorlog werkloos. Toch wisten een boel oorlogsveteranen-in-de-lucht uit hun oude vak nieuw werk te scheppen: wedstrijden voor piloten. Stuntvliegers die om het hardst vlogen, uitvinders die om het verst vlogen, zoals Charles Lindbergh. Allemaal "Magnificent Men", die nog steeds tot de verbeelding spreken, getuige de verfilmingen van hun roemruchte verhalen.

Hindenburg

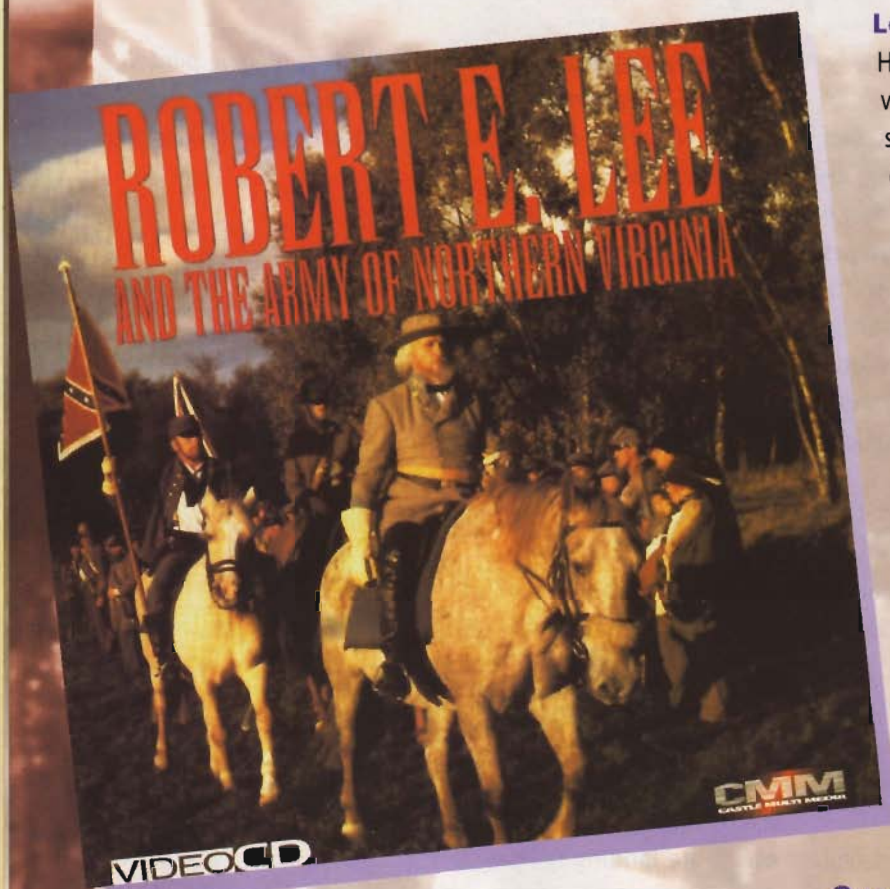
Om tot een veilige manier van vliegen te komen, hebben een hoop mensen het leven moeten laten. Ook dit gedeelte wordt uitvoerig behandeld in het verhaal van de geschiedenis van de luchtvaart. Neem bijvoorbeeld de ondergang van de Hindenburg, de grootste Zeppelin ter wereld, die een lijndienst onderhield over de Atlantische oceaan. Hij maakte een foute landing en ging in vlammen op. Het tweehonderdvijftig meter lange gevaarte liet zesendertig slachtoffers achter. En dat terwijl een relatief groot aantal passagiers nog uit de vlammenzee wist te ontsnappen door er domweg uit te springen. De ramp met de Hindenburg sloot het Zeppelin-tijdperk af.

Castle Multi Media

De Geschiedenis van de Luchtvaart is op Video CD gezet door het Engelse Castle Multi Media, dat we kennen van D-Day en The Battle For Arnhem. Het is duidelijk dat dit bedrijf voor haar producties de best denkbare toegang tot beeldmateriaal en informatie heeft. Toch moet ik vermelden dat de beeldkwaliteit van de geproduceerde CD's niet zo goed is. Afgezien van het feit dat sommig beeldmateriaal bijna honderd jaar oud is, is het digitaliseren van het filmmateriaal gepaard gegaan met een achteruitgang van de kwaliteit. Toch is de Video CD meer dan het bekijken waard, al is het alleen maar om je parate kennis op peil te houden aan de hand van historische beelden.

ROBERT E. LEE en het leger van Noord-Virginia

Bij Wild-West films denken we meestal aan cowboys, Indianen, outlaws en sheriffs. Het Westen was echter op zijn wildst tijdens de woelige en verwoestende jaren van de Amerikaanse Burgeroorlog. Eén van de markantste personen in die oorlog was de aanvoerder van de Confederate troepen, Generaal Robert E. Lee. Zijn levensverhaal en complete War-o-grafie is nu uit.

Gettysburg

De Amerikaanse Burgeroorlog spreekt nog steeds zeer tot de verbeelding. Je kent ze wel, de fanaten, die met tinnen poppetjes op een tafel met een miniatuurlandschap de wildste veldslagen nabootsen. De slag bij Gettysburg is daarvan de "populairste", getuige de verfilming die binnenkort in de bioscoop te zien zal zijn. Robert E. Lee stond aan het hoofd van de troepen van Noord Virginia.

Legende

Hij was al tijdens zijn leven een legende. Als Krijgsman werd hij gevreesd, hoewel door vriend en vijand gerespecteerd. Toch was hij niet de gevoelloze man die je je daarbij zou voorstellen. Hij voelde zich persoonlijk verantwoordelijk voor zijn manschappen. Hij vierde de overwinning gezamenlijk met zijn manschappen, maar toonde ook persoonlijk berouw en verantwoordelijkheid voor de verliezen.

Vijf slagen

Lee vocht voor het land waarin hij geboren was, maar vooral voor het ideaal waarin hij geloofde. De Video CD behandelt de vijf belangrijkste slagen waarin Lee zijn troepen leidde. Aan de hand van een Engels gesproken verhaal krijgen we beelden te zien die zijn verzameld uit origineel fotomateriaal, computergraphics en kaarten. Daarnaast kunnen we fragmenten zien uit films, die het leven van Lee laten zien. De talloze acteurs die aan deze films hebben meegewerkt, weten op onnavolgbare wijze de sfeer van weleer te schetsen.

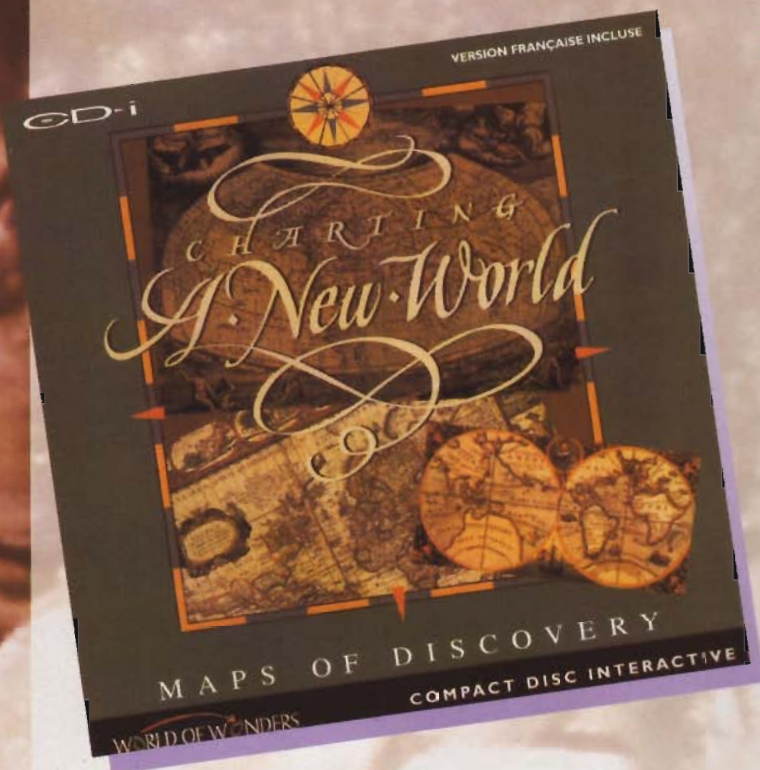
Overgave

Lee moest zich overgeven toen hij bij Appomattox in het nauw werd gedreven door de troepen van General Grant. Hij kon niet langer de verantwoordelijkheid nemen voor het verdere verlies van levens. Toen hij met opgeheven hoofd nog éénmaal langs zijn troepen reed, liepen de tranen over zijn gezicht. Zijn mannen, die wisten dat iedereen zijn plicht moedig en trouw was nagekomen, wilden hem troosten.

Kwaliteit

De productie van deze Video CD is in handen van Castle Multi Media. Zij lijken wel experts op het gebied van oorlogen en veldslagen. Toch vraag ik me af of zij niet wat andere experts zouden kunnen consulteren op het gebied van digitaliseren van het beeld. Het is jammer dat een Video CD met zo'n interessant document een dergelijke beeldkwaliteit heeft. Helemaal nu we het hebben over digitaal beeld. Desondanks ben ik ervan overtuigd dat deze kleinigheid niet echt afbreuk zal doen aan je kijkgenot.

Toen de wereld in kaart werd gebracht....

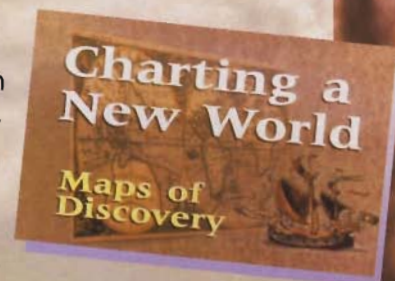
In de tijd dat de handelslijnen naar Indië over land te gevaarlijk en moeilijk begaanbaar werden voor grote ladingen, moest er een betere route worden gevonden: één over water. Omdat men er in die tijd nog vanuit ging dat de wereld plat was en dat aan het einde daarvan de schippers te maken kregen met de meest vreselijke monsters, was die route nog niet eenvoudig. Toch waren er enkele moedige ontdekkingsreizigers die de tocht aanvaardden. Natuurlijk hebben zij hun reizen in kaart gebracht. Het verhaal over de geschiedenis van de cartografie staat op een nieuwe CD-i: Charting A New World.

De eerste cartografen

De CD-i behandelt alle facetten van het in kaart brengen van een volledig nieuwe wereld. Natuurlijk hadden de cartografen van toen niet de middelen ter beschikking die wij nu hebben. Zij moesten met behulp van de sterren en de zon hun plaats op de wereld bepalen, en die steeds aangeven op een primitieve kaart. Een gebrek aan goedlopende klokken zorgde voor vergissingen van soms wel honderden kilometers. Daarom werd met eenvoudige zandlopers de tijd gemeten. In de tijd van de eerste cartografen waren de instrumenten als Kompas en Sextant heel erg geavanceerd. Pas toen men er achter was gekomen dat de aarde rond moest zijn, konden men betere berekeningen maken van de plaats waar men zich bevond. Let wel, er waren nog nauwelijks vuurtorens of andere landkenmerken waar men zich op kon oriënteren.

Speurtocht

Het verhaal op de CD-i is een speurtocht op zich. Een speurtocht naar de geschiedenis van alles wat wij weten over de vorm en de ligging van landen en continenten. Met je cursor kun je je keuze aangeven. Je kunt informatie krijgen over ontdekkingsreizigers; je kunt bepaalde kaarten uit het begin van de kaartgeschiedenis nader bekijken, en alles wordt door een verteller toegelicht. Je kunt daarbij kiezen voor een Engelse en een Franse versie. Een nadeel is, dat er geen ondertiteling bij geleverd is. Verder is de beeldkwaliteit uitzonderlijk hoog.

Vormgeving

De vormgeving is prachtig. Alle kaarten zijn op een soort muur bevestigd waar je langs kunt scrollen. Op de informatiebalk is er voor ieder onderwerp weer een keuzemenu gemaakt. Je kunt "inzoomen" op een kaart, je kunt een biografie van de maker krijgen, of een beschrijving van de reis die tot het maken van de kaart heeft geleid. Intrigerende en leerzame verhalen voor de echte onderzoeker.

Op CD-i kraamvisite in Hasselt

Belgische studenten

Midden in het moderne centrum van Hasselt, de oude hoofdstad van de Belgische provincie Limburg ligt een oude, achttiende-eeuwse villa. Via een poort kom je direct in de door schitterende marmeren pilaren omlijste stijkamers. Parket zover het oog reikt, barok stucwerk en schilderijen in plaats van behang. Kortom, vertrekken die je eerder verwacht in een sjiek effectenhuis of in de hoofdvestiging van een internationaal opererend familiebedrijf. Een Vlaamse televisieploeg is bezig opnamen te maken van het fantastische decor.

Sybrand Frietema de Vries

De universiteit loopt uit, zo lijkt het. Er is net een afwisseling van ploegen aan de gang, de rugzakken en collegegetassen worden weer opgepakt en men praat nog wat na bij de Coca-Cola-machine in de hoek. De gemiddelde leeftijd is rond de twintig, de kleding eigentijds. Binnen zitten, in afgesloten hokjes, merendeel jongens achter rijen verschillende CD-i spelers. Hier huist Philips Interactive Media's eigen testcentrum, PIMC.

Frans Penders

Wat is hier aan de hand? Gelukkig is daar Frans Penders, de man die deze troepen aanvoert. Hij is verantwoordelijk voor dit testcentrum. We vragen hem wat hier precies gebeurt. Frans Penders: Alle door Philips geproduceerde en gedistribueerde CD-i's in Europa worden hier getest. Dit is één van de twee testcentra ter wereld, de ander is PIMA, dat zich richt op de Amerikaanse markt.

n testen uw CD-i's

Wat wordt er getest?

Alles. Van vormgeving tot programmeerfoutjes, van consistentie van inhoud tot leesbaarheid van teksten. En grondig: zelfs een relatief simpel produkt als een Video CD wordt hier weken intensief getest. Bij spelletjes is die periode vele malen langer. Daar wordt ook het scoreverloop en de speelbaarheid getest en dat kost tijd.

Inhoud? Dat is toch de verantwoordelijkheid van de uitgever.

Ja, in principe is de inhoud de verantwoordelijkheid van de uitgever. Alleen, foutjes kunnen altijd ontstaan. Een klein voorbeeld, een tijd geleden hadden we een schijf met sterrenkundige afbeeldingen. Een van onze testers wist het een en ander van sterrenkunde en zag een foutje in een plaatje van de hemel. Er ontbraken een paar sterren in een sterrenbeeld. De uit-

gever heeft daarna die fout hersteld. Het was een kleinigheid, maar toch.

Heb je hier dan specialisten werken die elk mogelijk vakgebied bestrijken?

Wij werken met studenten (HBO'ers) uit verschillende richtingen, van informatici tot menswetenschappers. Iedereen neemt zijn eigen kennis mee. Zij groeperen zich in een team dat onder leiding van een coördinator een schijfje onder handen neemt. De groep maakt dan een rapport op dat teruggestuurd wordt aan de producent van het schijfje. Het is zeker geen troep technuten of console freaks, ze moeten zich eerder als 'gewone', maar zeer kritische consumenten op zo'n schijfje storten. Dat vinden wij ook belangrijk, ze zijn slim, staan open voor nieuwe zaken en zijn gedreven bezig. Ze worden door het werken hier ook kritischer. Ik merk het aan mezelf

ook; ik kijk steeds kritischer televisie. Ik merk dat de ondertiteling soms niet goed leesbaar is, dat er

*Koptelefoon op, en maar spelen,
tv kijken en mooie muziek luisteren.
En nog geld verdienen ook.*

Crashes en dergelijke moeten in deze fase worden uitgesloten.

balken in het beeld zitten, dat het geluid niet optimaal is. Daar houden wij ons hier mee bezig.

Stel, ik ben producent en wil een schijfje door jullie laten testen. Hoe gaat dat in zijn werk?

Bij het testen onderscheiden we verschillende fasen. Allereerst stuur je ons een bandje, een zogenaamde ExaByte-tape, met daarop het volledige programma. Dan wordt bij ons een WORM 'gebrand', zoals wij dat noemen: op een leeg, goudkleurig schijfje worden met een laser de putjes in de schijf gebrand. Deze schijf wordt aan de testers gegeven die ermee aan de slag gaan. Een testplan wordt gemaakt en dan wordt er door de producent gewerkt aan de FPD. FPD staat voor Final Production Delivery, dat is de uiteindelijke CD-i, alle documentatie, het ontwerp voor het hoesje en het boekje.

De documentatie die wordt bijgeleverd, wordt ook aan een onderzoek onderworpen. Dan maken we een testplan in nauwe samenwerking met de producent. Je moet ons alles geven, alle cheat modes en hidden features. Ook alle plaatjes en mogelijkheden. Zo was er een spel, ik zeg niet welk want wij zijn vanzelfsprekend aan geheimhouding gebonden, waarin een gedeelte van het programma nooit te zien was. Een simpel foutje, makkelijk te herstellen, maar moeilijk te vinden. Het is wel zo, dat als er een verandering in het schijfje is gemaakt, de hele schijf opnieuw de testprocedure doorloopt. Het is niet zo dat je een steentje weghaalt, er een nieuwe voor in de plaats legt en je kunt weer verder testen.

Wat is de volgende fase van mijn disc?

De acceptatie-test, een technische test. Is de disc 'groen', dat wil zeggen voldoet hij aan de specificaties van het groene boek (het dikke boek waarin precies beschreven staat hoe een CD-i moet werken. red.), dan wordt er een Test Guide gereed gemaakt en kan het echte testen beginnen. Een technische test wordt vaak door de studio zelf al gedaan.

Oke, mijn disc crasht niet, wat dan?

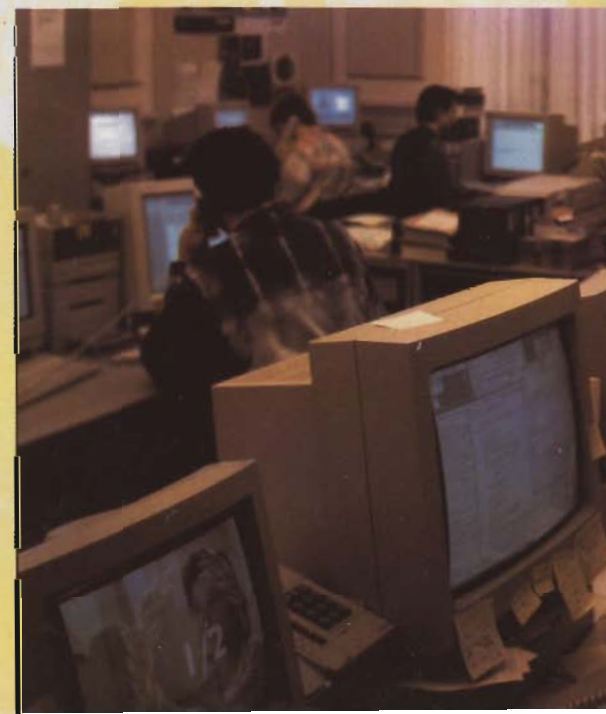
Daarna gaat het schijfje in het diepe. Testen doen we op alle CD-i spelers. Niet alleen op de verschillende Philips spelers, maar ook op de professionele Japanse spelers. Met en zonder Digitale Video Cartridge, met muis, met afstandbediening, noem maar op: alle verschillende combinaties worden gebruikt, precies zoals dat bij consumenten thuis het geval is. Ook de Video CD wordt hier getest op alle verschillende platforms. Tijdens het testen wordt alles op video opgenomen, zodat er kan worden gekeken wanneer precies een foutje optrad.

Het zijn allemaal Engelse begrippen. Is dat nodig?

Ja, alles gaat in het Engels hier. Dat doen we omdat veel van de schijfjes in verschillende talen worden vertaald en uitgebracht. Het Engels wordt dan als standaard-taal in de rapportage gehandhaafd. Dat geldt zowel voor een Nederlandse kinder-Video CD als voor een Franstalige wijn-encyclopedie.

Is het testen duur?

Het testen is vrij prijzig, echt testen is en blijft mensenwerk.

Werken jullie uitsluitend voor Philips?

Nee, niet meer. We zijn in mei 1992 opgericht door en voor Philips. We begonnen hier met vijf mensen, er werken er nu zo'n dertig. De gedegen naam die we hebben opgebouwd op het gebied van het testen van CD-i's zorgt ervoor dat steeds meer studio's naar ons toe komen om professionele schijven te laten testen. Die goedkeuring, daar hecht men aan.

Gaat het wel eens mis? Dat je niets met een schijfje kan?

Ja, dat gebeurt. Maar, omdat we in verschillende fasen testen, wordt dat al vrij snel duidelijk en kan de studio weer aan de slag om verbeteringen aan te brengen. De studio's in Nederland zijn over het algemeen goed. Ook uit Frankrijk komen goede producten.

Hoeveel titels worden er hier per jaar getest?

Veel, heel veel titels, en elk jaar weer meer. In het najaar is het altijd druk. In de aanloop naar de kerst hebben wij vele games te testen en dan is het hier een continu-dienst.

Waarom testen jullie hier veel Video CD's?

Vreemd genoeg is dat een van de zaken die het meest getest moet worden, de audio van speelfilms.

Juist door de fantastische geluidskwaliteit van CD-i is het oorspronkelijke materiaal vaak niet goed genoeg en moeten er kliks en tics uitgehaald worden. Er werken 2 à 3 mensen permanent in 2 shifts aan de audio van speelfilms. Bij de test van Video CD wordt er nu erg veel tijd besteed aan de kwaliteit van de encoding. Vooral aan oude films moet vaak veel gesleuteld worden om het goed op CD-i te krijgen. Wij helpen dat proces verder ontwikkelen en zijn producenten behulpzaam bij het verbeteren van hun CD-i's. Een ander belangrijk item is het plaatsen van

teksten in het kader, de Safety Area. Alles moet zichtbaar zijn, ook op oudere televisies. Zeker bij al die Nederlandse vertalingen die er aan komen.

Een tester aan het woord

Ik spreek een tester die net bezig was met de aftiteling van Goedele Liekens' *Loving for a Lifetime*. Enigszins beschroomd geeft hij antwoord op wat korte vraagjes.

Hoe vaak werk je hier?

Enkele shifts van vier uur per week.

Hoe lang al?

Een jaar, ik vind het leuk.

Ben je het dan soms niet zat, al die tijd aan een schijfje te besteden?

Nee, soms ben je continu, een paar weken lang, bezig met een spel. Het blijft leuk. Zo'n spel als *Earth Command* heeft nu iedereen hier gezien, omdat al die verschillende vertalingen (Engels, Nederlands, Duits, Frans. red.) over verschillende groepen verdeeld zijn.

Wat vind je het leukste spel?

Burn:Cycle.

Heb jij dat getest?

Nee, helaas niet.

Met een gerust hart naar huis

Voordat ik weer naar buiten ga, kijk ik nog even in de grote zaal. De televisieploeg is alweer aan het inpakken. De studenten zitten nog te werken. Koptelefoon op, en maar spelen, tv kijken en mooie muziek luisteren. En nog geld verdienen ook. Ze hebben het niet slecht begrepen, daar in Hasselt.

Nog nooit bestond er zo'n geduldige gitaarleraar

Classical Guitar

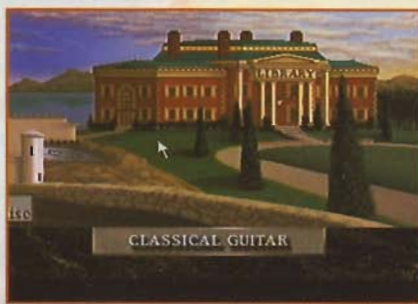
Classical Guitar: A Beginners Guide bevat voldoende theorie en oefeningen om klassiek gitaar te leren spelen. Het materiaal is overzichtelijk gerangschikt en is op eenvoudige wijze direct toegankelijk. Dankzij het interactieve aspect van CD-i kun je studeren waar, wanneer en hoe jij het wilt. En dat binnekort in het Nederlands.

Rob Smit

Wie op gitaarles zit of heeft gezeten zal ook wel eens ervaren hebben hoe onbevredigend dat ene wekelijkse half uurtje soms kan zijn. Bijvoorbeeld: je hebt hard gestudeerd en thuis kun je de stukjes die je hebt opgekregen perfect uitvoeren, maar je zit nog niet onder het toezicht oog van je gitaarleraar of het gaat mis. De leraar denkt dat je het niet kunt, neemt de stukjes weer met je door alsof je ze nog nooit gespeeld hebt en voor je het weet is je tijd om. Of: tijdens de gitaarles begrijp je precies wat je leraar uitlegt, maar als je het geleerde één of twee dagen later in de praktijk wilt brengen, wil het je niet meer te binnen schieten hoe het nu ook alweer zat.

Muzikaal dorp

Wie in het gelukkige bezit van een CD-i-speler is kan dergelijke situaties de baas door de CD-i Classical Guitar uit de Private Lesson Series aan te schaffen. Daarmee beschik je over een 'ingeblikte' gitaarleraar die nooit boos wordt (als-ie toch boos wordt zet je gewoon het geluid uit), die eindeloos geduld heeft bij het voorspelen en overhoren van de oefeningen en die als het moet vierentwintig uur per dag voor je klaarstaat. Bovendien kun je naar hartelust op hem schelden, want Max (zo heet hij) is Amerikaan en verstaat toch geen Nederlands. Zelfs kun je, als zijn lessen je niet bevallen, met behulp van een speciaal programma-onderdeel je eigen lessen samenstellen. Kortom: Classical Guitar

leert je gitaarspelen op de manier, in het tempo en onder de omstandigheden die jij wilt!

Het beginscherm van de CD-i biedt een gezicht op een dorp aan de Amerikaanse kust, waar vier gebouwen zichtbaar zijn: een gitaarwinkel, een museum, een concertzaal en een bibliotheek. Ieder van die gebouwen vormt de entree tot één onderdeel van de gitaarcursus, en door met knop één van de afstandsbediening op het gewenste gebouw te klikken kun je er binnengaan. Knop twee roept steeds een menubalk op; deze bevat een helpfunctie, een knop om één stap terug

te gaan in het programma, een foto van Max die een inleidend praatje houdt over het onderhavige onderwerp, een verklarende woordenlijst en de kaart. Met de kaart kun je direct van het ene gebouw naar het andere, zonder dat je je eerst weer via alle niveaus terug naar het dorp moet. Tijdens een muziekles zijn in de menubalk ook nog de functies Duet, Eén verder en Eén terug geactiveerd.

De gitaarwinkel

Hier kun je de eerste beginselen van het klassieke gitaarspel opdoen. Aan de hand van korte uiteenzettingen leer je muziek lezen, je gitaar stemmen en

snaren verwisselen. Ook leer je de benamingen van de verschillende onderdelen van de gitaar, de voor- en nadelen van nylon en metalen snaren en de juiste houding tijdens het spelen. Er wordt steeds gewerkt met foto's, zodat de instructie heel duidelijk is. Heb je de grondbeginselen begrepen dan kun je door naar de oefeningen,

die je het geleerde in de praktijk laten brengen. Voor je het weet ben je bezig je gitaar te stemmen en verschillende vingerzettingen, toonladders en manieren van aanslaan uit te proberen. Heb je dat onder de knie dan kun je beginnen met het spelen van de eerste bladmuziek (schermmuziek zou meer op zijn plaats zijn). In de meeste gevallen zijn dat duetten waarvan leraar Max de tweede stem speelt, terwijl jij de eerste voor je rekening neemt. Het programma biedt hierbij allerlei handige hulpmiddelen: je kunt de muziek in een lus zetten zodat je naar hartelust kunt oefenen, het speeltempo kan op langzaam of vlug ingesteld worden en je kunt van ieder nummer de vingerzettingen te zien krijgen in een speciaal videokader. Wil je meer over het betreffende muziekstuk weten dan kun je onder een apart icoontje nog informatie over de componist opvragen. Weet je iets niet meer precies dan kun je natuurlijk altijd de helpfunctie of

Max raadplegen, of terugkeren naar het instructiegedeelte: de CD-i heeft engelengeuld.

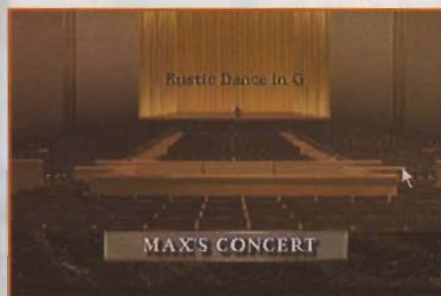
Het museum

Door op schilderijen van historische en moderne klassieke gitaren te klikken, krijg je uitgebreide informatie over de instrumenten, hun bouwers en welke beroemde gitaristen er op gespeeld hebben. Je hoort hoe ze klinken, je kunt detailfoto's opvragen en Max vertelt allerlei wetenswaardigheden. In een lijstje krijg je alle gegevens nog eens op een rij.

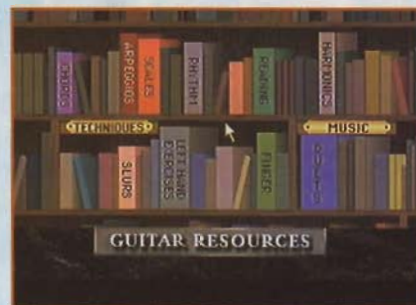
De concertzaal

Hier hoop je natuurlijk zelf ooit een keer op het toneel te staan, maar tot die tijd kun je er luisteren naar Max, die zijn favoriete keuze uit het gitaarrepertoire ten gehore brengt. Als dat je niet bevalt is het mogelijk een eigen programma samen te stellen. In beide gevallen kun je horen hoe de moeilijkere stukken uit het lesrepertoire klinken wanneer ze door een professional gespeeld worden.

De bibliotheek

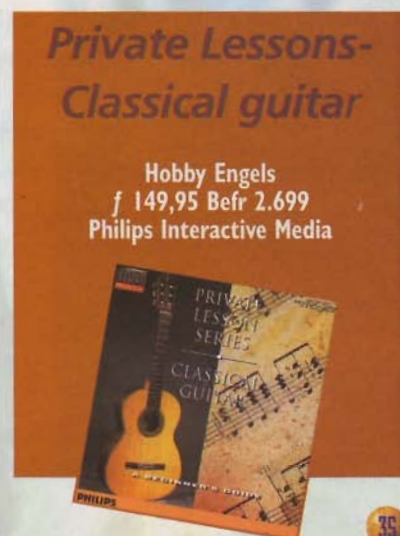
Dit is de plek waar je naartoe moet als je muzikale nieuwsgierigheid echt geprikkeld is. Eén zaal is volgestouwd met boeken over de gitaarpraktijk, ter-

wijl de andere de algemene muziektheorie als onderwerp heeft. Door op de rug van een boek te klikken kun je het raadplegen; achter zo'n boek gaat vaak weer een compleet informatief programma schuil. De muziektheoriezaal bevat ook nog een aardig speeltje: een (eenvoudige) ritmebox. Deze heeft een aantal voorgeprogrammeerde ritmes, maar je kunt hem ook zelf programmeren - een stuk leuker dan een metronoom dus!

Nederlandstalig

Classical Guitar is een handig hulpmiddel als je klassiek gitaar wilt leren spelen. De basisinformatie is weliswaar kort, maar als je meer wilt weten kun je altijd in de bibliotheek terecht. Ik denk echter niet dat je helemaal zonder de hulp van een gitaarleraar of gevorderd gitarist kunt; over bepaalde dingen moet je nu eenmaal gewoon met iemand discussiëren om ze te begrijpen. Besef dat de cursus nu nog Engelstalig is en dat er veel vaktermen gebruikt worden: het woordenboek moet zeker in de buurt liggen! Maar wie nog even geduld kan hebben: binnenkort komt van deze cursus een Nederlandstalige versie uit.

Master Labyrinth

Bezweer de schatten en verdubbel ze in waarde

In 1991 introduceerde de bekende Duitse spellenfabrikant Ravensburger het bordspel **Labyrinth der Meister**. In korte tijd werden

er een miljoen exemplaren van verkocht. Inmiddels zat men bij Ravensburger ook niet stil en op een dag kwam iemand met de suggestie om een elektronische variant van het spel te maken. De CD-versie van het bordspel kan samen (max. 4 pers.) of alleen worden gespeeld. Dit laatste in tegenstelling tot de bordspel-variant waarin solo spelen niet echt nut heeft.

René Janssen

Het spel speelt zich af in een labyrint, waarvan de indeling van de gangen door de spelers continu veranderd kan worden. De bedoeling van het spel is magische voorwerpen te verzamelen, die zich in schatkisten bevinden. Maar laten we beginnen. In de intro zien we een geheimzinnig kasteel, waarvan je zo al kunt zien dat het er niet pluis is. En dat klopt ook, want het kasteel is de plaats waar vier magiërs ieder jaar samenkomen om uit te maken wie de beste is. De camera draait om het kasteel heen, totdat hij uitkomt bij de poort. Hier zien we een bord staan, met daarop de vier talen waaruit de spelers kunnen kiezen: Nederlands, Duits, Engels en Frans. Na het kiezen van de gewenste taal gaat het hek open en loopt de speler naar het kasteel.

Krakende deur

Nadat de deur van het kasteel zich krakend geopend heeft, verschijnt in de hal het hoofdmenu. Hier kan gekozen worden voor het bekijken van een demo-spelletje, waarin vreemd genoeg geen commentaar wordt geleverd, zodat we op dat moment nog steeds niet weten wat de bedoeling is (u snapt het al, bij ons testexemplaar zat nog geen handleiding). Andere mogelijk-

heden op het hoofdmenu zijn het kiezen van een spel met een, twee, drie of vier spelers en het oproepen van het optiescherm. Op dit laatste kan een aantal spelvariabelen worden gewijzigd, zoals het aantal te verzamelen magische voorwerpen (7, 13 of 21). Ook kan hier gekozen worden voor het spelen in twee of drie dimensies, uiteraard biedt drie dimensies meer mogelijkheden. Andere hoofdschermonderdelen zijn een bordje met de tekst uitgang (waarmee het spel verlaten wordt) en een toverboek, dat de tabel met de beste scores bevat.

Bouwstenen

Na keuze van het aantal spelers verschijnt het speelscherm met daarop gelukkig een help-icoon, waarmee een korte uitleg van het spel wordt gestart. Er verschijnt een tweedimensionaal overzicht van het van boven bekeken doolhof, waarin we gekleurde pionnetjes zien, die de posities van

de spelers aangeven. Het labyrint is als het ware opgebouwd uit allerlei vakjes of bouwstenen. Door een extra bouwsteen toe te voegen aan een rij of kolom (dus horizontaal of verticaal), schuiven alle andere blokjes in die rij of kolom een plaats op. De schatten worden aangegeven met genummerde blokjes. Het cijfer dat daarin staat geeft de waarde van de schat aan. Nu is het verstandig om de kostbaarste schat, met het hoogste nummer, het eerst te pakken, maar dat is niet altijd mogelijk. Het gaat er uiteindelijk om welke magiër de meeste schatten en punten verzamelt. Wie aan het eind van het spel de meeste punten heeft, is de winnaar.

Geen tijd om te verdwalen

Na het veranderen van het labyrint verschijnt de driedimensionale variant van het doolhof. Vanaf nu wordt de actie vanuit de ogen van de speler gezien. Onder het labyrint staan drie pijlen: links, vooruit en rechts. Door in die richtingen te wijzen met de afstandsbediening of touchpad loopt de speler (één vakje) die richting in de gangen op. Bij het schakelen van het 2D- naar het 3D-scherm begint de speler altijd met zijn neus in noordelijke richting, ofte wel naar boven in het 2D-scherm. Ben je de weg kwijt of wil je kijken waar de dichtstbijzijnde schat ook weer was, klik dan op het trap-icoon. Let echter wel op je tijd, een tijdmeter geeft aan hoe lang je beurt nog duurt.

Kwade geesten en vette kruisspinnen

Nu is alleen maar door een doolhof lopen natuurlijk niet zo interessant, maar zoals gezegd moeten er ook nog schatten worden gezocht. Bovendien kun je je mede-magiërs tegenkomen, maar ook kwade geesten die er net zo uit zien als de magiërs. De magiërs/geesten zien er al net zo fraai uit als de gangen van het labyrint, het zijn dan ook echte video-opnamen. Helaas spreken ze niet, ze zwaaien alleen een beetje dreigend naar je. Er zijn vier magiërs: de roodharige toverkol Miranda, de zwartharige

schoonheid Morticia, de kale Merlin en de op Rowan 'Blackadder' Atkinson lijkende Magus. Als je iemand tegenkomt, moet je je zien te herinneren of er op de tweedimensionale kaart een magiër stond op de plaats waar je je bevindt. Je moet nu namelijk kiezen tussen twee acties: een bezwering uitspreken of iemand vriendelijk begroeten. Kies je voor het laatste bij een mede-magiër of voor het eerste bij een kwade geest, dan is er niets aan de hand. De magiër/geest verdwijnt en je kunt gewoon verder lopen. Maak je echter de verkeerde keus, dan is je beurt direct voorbij. Als je bij een schat komt, verschijnt een plaatje van een schatkist. Je kunt nu twee dingen doen. Door naar rechts te bewegen, draai je de sleutel van de schatkist om en wordt de inhoud getoond. Meestal bevat de kist munten, die je na afloop van je beurt punten opleveren. Maar je kunt ook een bezwering uitspreken om de waarde van de schat flink te verhogen. Er zit echter een addertje onder het gras, want door de bezwering is het risico vrij groot dat de schat in z'n geheel verdwijnt. In het gunstigste geval blijkt er bijvoorbeeld een kostbare ring of iets dergelijks in te zitten. Maar meestal is de inhoud veranderd in een vette kruisspin of zit er nog slechts een stuk perkament in de kist met daarop een doodshoofd. Zodra alle schatten zijn gevonden, verschijnt een scherm met feestende mensen, begeleid door Middeleeuwse muziek. De naam van de winnaar wordt vervolgens bijgeschreven in het Grote Toverboek, ofte wel de tabel met de beste scores.

Conclusie

Als je een grote fan van het bordspel bent, is de CD-variant ongetwijfeld heel leuk. In de gangen mis ik echter –geoeffend speler als ik ben– de nodige actie. Het strategische element, dat zich voordoet bij het veranderen van het labyrint, is daarentegen wel aardig. Dat je voor het spel geen Digitale Video Cartridge nodig hebt, is zonder meer een plus te noemen. Ook al ben ik in zekere mate verwend, ik kan me goed voorstellen dat er genoeg mensen zijn die veel plezier aan dit spel zullen beleven. Helemaal met DVC, dan zijn de beelden realistisch en erg mooi.

240

Master
Labyrinth
Games
Nederlands
Philips
Interactive
Media

Groot was onze verbazing toen de definitieve versie van Earth Command volledig Nederlandstalig bleek te zijn. Niet alleen de handleiding en de teksten in het spel waren vertaald, ook alle gesproken teksten waren over het algemeen keurig nagesynchroniseerd met behulp van Nederlandse acteurs. Een paar maanden terug hebben we de Engelse versie voor u besproken.

René Janssen

Ruimteschip Eye 1

Het is een hele verbetering om dit spel gewoon in je eigen taal te kunnen spelen, zelfs al is de nasynchronisatie niet altijd even perfect. In de intro van Earth Command zien we een hypermodern ruimteschip in een baan rond de Aarde. Alarmerende radioboodschappen maken duidelijk dat de mensheid behoorlijk in de problemen zit. Overal milieurampen, epidemieën en oorlogen, de overbevolking loopt langzamerhand de spuigaten uit en de Verenigde Naties staan vrijwel machteloos. De speler is zojuist benoemd tot commandant van het ruimtestation. De Eye 1 is een zeer geavanceerd ruimteschip dat problemen vanaf een

afstand kan analyseren en maatregelen kan nemen. De bemanningsleden Ryder en Estrada dienen je regelmatig (meestal ongevraagd) van advies of roepen je hulp in wanneer ze een probleem zelf niet meer de baas kunnen.

Tijd en budget beperkt

Het spel start met een videomemo van Sir Arthur Carlyle, de uitvoerend directeur van ECOM (Environmental Command). Er wordt verteld dat het lot van de Aarde in jouw handen ligt en dat je weinig tijd en een beperkt budget hebt om deze belangrijke missie tot een goed einde te brengen. Met het beschikbare geld kunnen regulerende maatregelen worden gefinancierd, zoals het oplossen van milieuproblemen door een algemeen verbod op CFK's. Maar het budget kan ook gebruikt worden om de vrede te handhaven in het voormalige Joegoslavië of

schending van de mensenrechten een oorlog kan laten escaleren. De truc is om constant zes factoren in de gaten te houden: levenspeil, bevolking, vervuiling, stabiliteit, klimaat en economie. Er is maar één manier om het spel te winnen en dat is door alle factoren "in het groen te krijgen". Wanneer je ook maar op één gebied in de fout gaat, dan kun je een vriendelijk doch dringend verzoek verwachten terug te keren naar de Aarde om je ontslag in te dienen.

Goede Nederlandse scholing

Het spel speelt zich af op een scherm, dat voor het grootste deel bestaat uit een wereldkaart met daarnaast een aantal pictogrammen, plaatjes, waarop geklikt kan worden om naar een volgend menu te gaan. Overigens is de wereldkaart maar een van de vier niveaus waarop onderzoek kan worden

In deze wereld

om sancties af te kondigen tegen schendingen van de mensenrechten. Behalve het VN-budget heeft de speler beschikking over fondsen van ruim honderd individuele landen, waarmee problemen opgelost kunnen worden.

Zes factoren

Dat klinkt al behoorlijk ingewikkeld, maar het wordt nog erger. Het geld kan namelijk slechts één keer worden uitgegeven. Dat betekent dat een investering in de gezondheidszorg automatisch een negatief effect heeft op andere uitgaven. Een verbod op CFK's kan op termijn misschien wel leiden tot het instorten van de wereld economie, terwijl optreden tegen

verricht. Er kan ook worden ingezoomd op een bepaald werelddeel, een subcontinent of een land. Door de actietoets 1 iets langer ingedrukt te houden, kan direct naar een bepaald land worden gegaan. Zelf waren we natuurlijk heel nieuwsgierig naar de Nederlandse situatie. Welnu, die bleek alleszins mee te vallen. We kregen onder andere te horen dat het met de scholing uitste-

REVIEWS

kend ging. De defensie-uitgaven vonden we echter te hoog voor ons kleine landje, dus daar grepen we direct in.

Het gevolg was dat er meer geld overbleef voor het milieu. Maar ja, al te lang stil staan bij een land (zelfs al is het dan je eigen land) kan natuurlijk niet, want ondertussen gebeurt er in de

(overzichten), vierkantjes (nieuws) of cirkels (landelijke persberichten). De kleur van deze figuurtjes geeft aan of de situatie in dat gebied kritiek is (rood), alarmerend (geel) of positief (groen). Door met de cursor naar een knipperend figuurtje te gaan en er op te klikken, verschijnt een klein videoschermje met een korte tekst die het onderwerp van de melding aangeeft. Door op het schermje te klikken wordt een videoverslag gestart in de vorm van echte CNN-journaalbeelden met Nederlands commentaar.

Regenboog-pictogram

Zoals gezegd bevindt zich naast de kaart een aantal pictogrammen. Het regenboog-pictogram toont de actuele situatie met betrekking tot de zes factoren die het succes of falen in het spel bepalen. In een grafiek kun je de resultaten van je ingrijpen zien. De uiteinde-

Oog en Maatregelen

Het tweede pictogram op het hoofdscherm is het Oog, waarmee hulp kan worden gevraagd aan IntelAssist. Deze met kunstmatige intelligentie uitgeruste computer heeft trouwens niet altijd tijd voor je. Soms is ze (het is een vrouwelijke stem) namelijk bezig met ingewikkelde statistische waarschijnlijkheidsberekeningen, althans dat beweert ze. Het derde pictogram is Maatregelen. Het menu dat verschijnt na op dit pictogram te hebben geklikt, verschilt afhankelijk van het gekozen niveau. Op wereldniveau kan worden gekozen uit vijf opties: budget, wetten, handel, levensstijl en belastingen. Op al deze opties kan de speler invloed uitoefenen.

Conclusie

We waren al behoorlijk onder de indruk van de Engelse versie van Earth Command, maar deze Nederlandse versie maakt het spel alleen nog maar leuker. Dat de Nederlandse acteurs wat minder dramatisch klinken dan hun Engelse tegenhangers is jammer, toch doet dat geen afbreuk aan de kwaliteit van deze CD-i. Earth Command is nog steeds geen spel waar je na een paar keer spelen op uitgekeken bent. Pas na vele uren spelen krijg je de materie namelijk een beetje onder de knie en dan begint de pret pas goed. Het succesvol uitspelen van het spel kost minimaal een uur en maximaal vier uur. Het aantal mogelijke problemen waar je mee te maken kunt krijgen is dan ook indrukwekkend: 500 crises in meer dan honderd landen.

S éénoog koning

rest van de wereld van alles tegelijk. Snel terugzoomen dus naar de wereldkaart door een klik op het zoom-pictogram. Wanneer je trouwens op dit pictogram klikt terwijl je op de wereldkaart staat, krijg je video-opnamen te zien van het deel van de Aarde waar de Eye 1 op dat moment over heen vliegt. De bemanningsleden brengen je dan tevens verslag uit over het betreffende gebied.

IntelAssist

Tijdens het bestuderen van de verschillende kaarten word je constant lastiggevallen door de boordcomputer IntelAssist. De meldingen verschijnen op de kaart in de vorm van driehoekjes

lijke bedoeling is om in iedere categorie de status groen te bereiken, ofte wel een score tussen + 33.000 en + 100.000 punten. Wanneer alle scores negatief (rood) zijn, grijpt het oppercommando in en wordt de speler teruggeroepen. Er is ook nog een tussenweg, namelijk een neutrale situatie (geel). Door op het werelddeel- of subcontinent-niveau op actietoets 2 te drukken, wordt de kaart ingekleurd met rood, geel en groen. Op die manier kan direct worden bekeken welke landen het goed doen en waar eventueel moet worden ingegrepen.

Earth Command
 Games
 Nederlands
 f 99,95 Bfpr 1.799
 Philips Interactive Media

Dragon's Lair II

Pas op voor schoonmoeders

De wereldberoemde ex-Disney striptekenaar Don Bluth heeft heel wat spelliefhebbers slapeloze nachten bezorgd met zijn fantastische arcade-adventures. In het begin van de jaren tachtig verschenen er twee fantastische laserdisc-spellen in de speelhallen: Dragon's Lair en Space Ace. Echte kwartjesvreeters waren het, vooral vanwege de nogal vreemde spelmethode. De spellen gedroegen zich namelijk als een tekenfilm, waar de speler af en toe enige invloed op kon uitoefenen.

René Janssen

In het begin van de jaren negentig werden de spellen eindelijk omgezet voor thuiscomputers, er verschenen versies voor de destijds immens populaire Amiga- en Atari-ST-systemen. Ik kan me de ST-versie nog goed herinneren, vooral omdat het spel op maar liefst zes schijven stond, waarmee tijdens het spelen constant gejongleerd moest worden. Wat ik ook nog goed weet, is dat ik het spel eigenlijk niet zo leuk vond. Ik bekeek de CD-i-versie van Dragon's Lair II dan ook met de nodige scepsis. Maar ik moet zeggen dat de makers er in geslaagd zijn me positief te verrassen.

Snellere actie

Het spel kan snel gestart worden en er hoeven geen diskettes gewisseld te worden; alles staat lekker op één CD-i'tje. Bovendien is dit de beste versie (op de speelautomaat na dan) van Dragon's Lair II die ik ooit gezien heb. De animaties zijn van absolute tekenfilmkwaliteit, maar dat zijn we

inmiddels al gewend van Digital video-spellen. Ook het geluid klinkt als bij een film. Nog steeds gaat het net als in Dragon's Lair om een interactieve cartoon, waarin de hoofdrolspeler af en toe een richting moet worden opgestuurd of een slag moet uitdelen met zijn zwaard door op het juiste moment op een knop te drukken. De uitvoering is echter een stuk beter, vooral omdat alles veel sneller gaat. Er hoeft niet meer te worden gekeken naar lange stukjes film, de speler kan nu direct doorspelen.

Op zoek naar de tijdmachine

In het eerste deel van Dragon's Lair moest de koene ridder Dirk prinses Daphne redden uit de handen van de draak Singe. Als het goed is lukte dat ook op het eind, al moet ik bekennen dat ik nooit zover ben gekomen. Hoe dan ook, de dankbare Daphne trouwde vervolgens met Dirk en ze kregen een flink aantal kinderen. Alles was dus in orde, totdat Daphne opnieuw ontvoerd werd. Ditmaal steekt de tovenaars Mordroc achter de ontvoering, hij wil namelijk met Daphne trouwen en haar de Ring des Doods om haar vinger schuiven. Om het een en ander nog erger te maken, heeft Mordroc haar ook nog eens teruggevoerd in de tijd (vandaar de subtitel Time Warp). Er is maar één manier om Daphne te redden: Dirk moet de tijdmachine vinden waarmee hij Daphne en Mordroc kan volgen naar het verleden.

Lederhosen

Als het spel start, zien we eerst het duister uitzijnde kasteel van Mordroc, waarna de camera naar een klein huisje in het woud zwenkt. Dit is het huisje van Daphne's moeder, waar het koppel inclusief de kinderschare is ingetrokken na de bruiloft. Plotseling horen we een afgrijselijke kreet, die uit de mond van Dirk's schoonmoeder blijkt te komen. Dirk heeft deze struise vrouw van duidelijk Duitse afkomst namelijk net verteld dat Mordroc haar dochter heeft ontvoerd en dat valt niet zo best bij schoonmama. Het minstens honderd kilo wegen- de viswijf in lederhosen dendert direct na het horen van het slechte nieuws over de eettafel in Dirk's richting. Deze kan net op tijd wegduiken, als de speler tenminste op tijd de joystick beweegt in de richting van het licht dat een hint geeft over de te kiezen richting.

DRAGON'S LAIR II™

Dirk terecht komt in een scène uit Alice in Wonderland, en zelfs daar laat zijn schoonmoeder hem niet met rust. In het begin van het tweede level word je naar een level getransporteerd dat je weer erg bekend voor komt: het hol van de draak Singe. Ditmaal wacht je echter een confrontatie met een gigantische slang. In dit level krijg je door goed naar de tijdmachine te luisteren ook een paar belangrijke aanwijzingen over Daphne's verblijfplaats en over de geheime voorwerpen.

DRAGON'S LAIR II

Vanaf dat moment gaat alles razendsnel en moet je zonder ademhalen een serie scènes tot een goed einde zien te brengen. Dirk wordt in dit eerste level constant achternagezeten door schoonmama, die met complete pannensets smijt. Van een mep met een deegroller ziet hij al tollend op zijn stoel sterretjes. Let echter wel op wanneer je denkt alle scènes uit je hoofd te kennen: als je eindelijk denkt alle bewegingen uit je hoofd te kennen, blijken sommige scènes af en toe in spiegelbeeld te worden afgespeeld.

Dummkopf!

Terug naar het spel. Er is maar één manier om aan de met luide stem 'Dummkopf!' schreeuwende schoonmama te ontsnappen, namelijk door te vluchten naar Mordroc's kasteel. Dat kasteel ziet er trouwens bekend uit, hebben we diezelfde ophaalbrug ook niet gezien in Dragon's Lair? Een belangrijk verschil met het eerste deel is de toevoeging van geheime voorwerpen. In een van de eerste scènes komt Dirk bijvoorbeeld oog in oog te staan met een slang. Hij kan deze proberen te verslaan met zijn zwaard, maar er is een makkelijkere manier. Naast de slang zie je namelijk een gouden pijl liggen. Nadat Dirk de pijl gepakt heeft, wordt de slang automatisch verslagen. In een van de volgende scènes blijkt schoonmama de achtervolging trouwens nog steeds niet opgegeven te hebben. Ze blijkt Dirk zelfs tot in het kasteel te zijn gevolgd met haar deegroller. Als je aan haar weet te ontsnappen, zul je op een gegeven moment vanzelf de tijdmachine tegenkomen, waarna het avontuur pas goed begint. De tijdmachine zorgt er onder andere voor dat

Te weinig levens

Dragon's Lair II - Time Warp is beter dan z'n voorgangers Space Ace en Dragon's Lair. Niet zozeer door de graphics, want die waren ook in de eerdere spellen al prima verzorgd. Nee, vooral de speelbaarheid is verbeterd. De actie is sneller, er zijn geheime voorwerpen die het je soms een stuk makkelijker maken en de besturing lijkt ook wat beter te luisteren. Het blijft echter een vreselijk moeilijk spel, waar je behoorlijk gefrustreerd van kunt raken. Het is jammer dat je niet meer levens hebt, drie levens is wel erg weinig. Ook is het irritant dat je na het verlies van een leven steeds weer enkele seconden naar het oninteressante scorescherm moet kijken. Je kunt dat scherm ook niet overslaan door op een actieknop te drukken, want dan onderbreek je het spel alleen maar. Wel leuk gevonden zijn de steeds wisselende Game Over en Continuum-schermen. Dit is weer eens wat anders dan telkens hetzelfde tussenscherm.

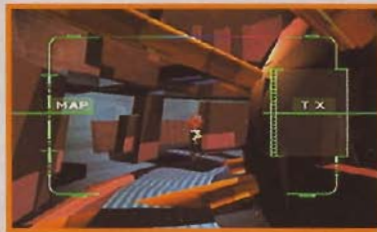

Dragon's Lair II
Games
Engels
f 129,95 Befr 2.399
Philips Interactive Media

Voor degenen die de uitgebreide recensie van Burn:Cycle niet gelezen hebben (in CD-i Magazine, nr. 2), vatten we het spel nog even samen. Burn:Cycle is een soort kruising tussen een klassiek detective-verhaal uit de jaren vijftig en een Cyberpunk-verhaal uit de jaren negentig. De speler kruipt in de huid van Sol Cutter, een eenentwintigste-eeuwse datadief. Tijdens een inbraak in de computer van zijn voormalige werkgever Softech krijgt Cutter een gigantische stroomstoot te verwerken. Wanneer hij bijkomt, blijkt hij te zijn geïnfecteerd met het zogenaamde Burn:Cycle-virus en heeft hij nog slechts twee uur te leven voordat zijn hersenen zijn weggevreten door het virus.

Zonder Digital Video Cartridge

Het bedrijf dat verantwoordelijk was voor de productie van het spel, Trip Media, heeft een fantastische prestatie geleverd. Slechts voor insiders is te zien dat Burn:Cycle geen gebruik maakt van het extra geheugen dat de DVC biedt. Dit werd mogelijk gemaakt door Graham Deane met behulp van compressiesoftware. Behalve de voor de hand liggende redenen om geen gebruik te maken van de DVC (er zijn nu eenmaal veel CD-i-spelers zonder DVC en de produktiekosten zouden daarnaast gelijk een stuk hoger zijn geworden), was er nog een reden om te kiezen voor een niet-DVC-spel. Er zijn namelijk plannen om Burn:Cycle ook voor andere systemen uit te brengen en die beschikken ook niet over een Digital Video Cartridge.

Flink wat werk

Dat er flink wat werk in de productie van Burn:Cycle zit, is duidelijk. Als we alleen al kijken naar de driedimensionale animaties, dan hebben we te maken met 27.000 frames animatie en 2,25 miljoen polygonen. De computer heeft uiteraard een grote rol gespeeld in de ontwikkeling van de animaties. Wat dacht u bijvoorbeeld van 12.000 uren computertijd voor het verwerken van de driedimensionale beelden? De totale produktietijd bedroeg anderhalf jaar, om precies te zijn 7800 manuren.

Behalve de animaties bevat het spel ook nog een flinke lading live action video. De opnamen voor de

ruim honderd live action videoscènes zijn verbaazingwekkend genoeg in slechts twee weken gemaakt. Tijdens de opnamen werd gebruik gemaakt van 400 zogenaamde storyboards, waarop de scènes in schetsvorm stonden uitgewerkt. De manier waarop alle losse elementen aan elkaar gekoppeld zijn, zoals de 3D-graphics, de live-action videobeelden, de muziek- en geluidseffecten en de diverse puzzel- en schietscènes, maakt Burn:Cycle tot zo'n bijzonder spel. Het bedrijf, Trip Media, dat deze CD-i gemaakt heeft, had geen enkele ervaring met een dergelijke onderneming, hetgeen het uiteindelijk resultaat alleen nog maar verbazingwekkender maakt.

Burn:Cycle kunnen we met een gerust hart het CD-i-spel van het afgelopen jaar noemen. Het verscheen nog net op de valreep van 1994. De fantastische graphics, het fascinerende spelconcept, de briljant opgebouwde Cyberpunk-sfeer en het feit dat het

Hoe ontstond d

Burn:Cycle achter de

desondanks op een CD-i-speler zonder Digital Video Cartridge werkte, zorgden daar onder andere voor. Een goede reden in ieder geval om u het een en ander te vertellen over de achtergronden van Burn:Cycle, zoals over de ontwikkeling, de makers en de acteurs.

zo briljante spel?

Cycle schermen

Soundtrack

De muziek van Burn:Cycle verdient een speciale vermelding. Niet voor niets krijgt u behalve het spel ook nog een CD met de originele soundtrack van het spel. De muziek is gecomponeerd door Simon Boswell, die ook verantwoordelijk was voor de muziek in de film Hardware. De sfeervolle muziek van Burn:Cycle misstaat volstrekt niet in uw muziek CD-verzameling, maar is daarnaast onmisbaar in het spel. Het zet namelijk, zonder al te veel op te vallen, op perfecte wijze de Cyberpunk-sfeer neer die het spel kenmerkt. Het enige dat op de muziek-CD een beetje vreemd overkomt zijn de rechtstreeks uit het spel afkomstige gesproken teksten. Voor iemand die

het spel kent maakt dit de CD echter alleen nog maar interessanter.

Trip Media: de makers

Burn:Cycle is ontwikkeld door het Londense bedrijf Trip Media Ltd. Vier personen waren met name verantwoordelijk voor Burn:Cycle en die stellen we graag even aan u voor.

Eitan Arrusi is schrijver/regisseur van zowel interactieve titels als 'normale' (lineaire) films. Na te zijn afgestudeerd aan de filmacademie (LCP), produceerde en regisseerde hij diverse promotionele en bedrijfsfilms. Hierbij maakte hij gebruik van zowel low-end Macintosh graphics als high-end digitale systemen, waarmee hij waardevolle ervaring opdeed met multimedia produkties. Arrusi is behalve een van de oprichters van Trip Media ook de schrijver en live action video-regisseur van Burn:Cycle. Het idee voor Burn:Cycle ontstond toen Arrusi zijn ideeën over een stripverhaal (met de titel Logic Bomb) combineerde met mede-oprichter David Collier's plannen om een interactief spel uit te brengen. Dat was overigens al drie jaar geleden, dus Burn:Cycle zat al een tijdje in het vat. Het oorspronkelijke stripverhaal bleek uiteindelijk overigens financieel niet haalbaar te zijn en is nooit op de markt gebracht.

David Collier is een van de toonaangevende interactieve ontwerpers in Groot-Britannië. Na het verlaten van de kunstacademie richtte hij Decode Design op,

dat zich snel ontwikkelde tot het creatieve centrum voor het snel populair wordende desktop publishing-vak. Met de start van de multimedia-hausse besloot Collier zich meer te concentreren op interactieve projecten, waarbij zijn ontwerpvaardigheden hem uitstekend te pas kwamen bij de ontwikkeling van interactieve ideeën op de Macintosh. Collier was verantwoordelijk voor de productie en het spelontwerp van Burn:Cycle.

Olaf Wendt specialiseerde zich na het afronden van zijn wiskundestudie aan de Oxford Universiteit in computer-graphics. Met name het 3D-aspect had daarbij zijn aandacht. Hij was mede-oprichter van

ZAPfactor, een onafhankelijk multimedia-produktiebedrijf dat zich met name richtte op creatieve en toch relatief goedkope grafische ontwerpen. Wendt is de derde oprichter van Trip Media en heeft alle driedimensionale graphics in Burn:Cycle ontworpen.

Graham Deane programmeerde een van de eerste Europese CD-i-titels: Caricature. Deane werkte ruim tweeënhalf jaar voor Philips Interactive Media Services in Dorking (Engeland) voordat hij in dienst kwam bij Trip Media. Hij was technical director bij de ontwikkeling van Burn:Cycle en deed het grootste deel van het programmeerwerk. Zonder zijn speciaal ontwikkelde compressiesoftware was een spel als Burn:Cycle niet mogelijk geweest.

De acteurs

In tegenstelling tot de meeste spellen waarin live action videoscènes zijn verwerkt, hebben de makers van Burn:Cycle gebruik gemaakt van echte, gerenommeerde acteurs met jarenlange ervaring op tv,

in theaters en op het grote scherm. In onze eerdere recensie van Burn:Cycle hebben we u al even kort kennis laten maken met de belangrijkste acteurs. We gaan in dit artikel iets uitgebreider in op hun biografieën.

Aaron Schwartz (Cutter) werd geboren in Engeland, maar groeide op in Canada. Hij studeerde in het Drama Centre en werkte in vele theaters, waaronder Sheffield Crucible, Newcastle Playhouse, Royal National Theatre, Shaftesbury, Albery en Duke of York. Zijn televisiewerk bevat onder andere The first modern olympics, The last days of Patton, The fortu-

nate pilgrim, Wild things, The dirty dozen - The 13th man, Dark of the moon, Outpost en Grange Hill. Films waarin Schwartz meespeelde zijn onder andere The Lords of discipline, Dinner date en The fourth protocol. Verder trad Schwartz op in meer dan twintig tv-commercials en diverse radio-hoorspelen voor de BBC. Bovendien regisseert hij documentaires, zoals zijn meest recente produktie When will I be famous. Eind 1994 was zijn documentaire The world's greatest fan nog te zien op de BBC. Schwartz is verder mede-oprichter van Video Active, een organisatie die workshops organiseert over de integratie tussen videoproduktie en toneel.

Abigail Canton (Gala) werd geboren in Canada en studeerde in New York (HB Studios en Neighborhood Playhouse). Canton volgde een uitgebreide danstraining en studeerde improvisatie samen met niemand minder dan Whoopie Goldberg. Films waarin ze gespeeld heeft, zijn onder andere Coupe de foudre, Clarence and Clarice en Blackmail and

caviar. In het theater heeft zij onder andere de rol van Maggie gespeeld in After the fall en die van Ida in Ida at the window. Verder was zij te bewonderen in Rocket love, Moral minorities en Lovers and other strangers. Na haar verhuizing naar London heeft Canton zich meer op tv-werk gestort, getuige rollen in The buddha of suburbia en Small metal jacket (beide voor de BBC). Ook in Engeland speelde zij mee in een aantal films, zoals The windmill, Bloodrunners en Seaview knights.

William Marsh (Doc) studeerde in Los Angeles aan de Film Actors Studio en het Musicians Institute of

Indrukwekkende gegevens

De gebruikte computers waren: drie Silicon Graphics Indigo R3000- en R4000-systemen, met daarop het softwarepakket Softimage 3D en diverse door de makers zelf ontwikkelde hulpprogramma's.

Een paar van de indrukwekkende cijfers met betrekking tot Burn:Cycle wilden we u niet onthouden:

- 760 navigation movies
- 27.000 frames animatie
- 2,25 miljoen polygonen in 3D-modellen
- 1.100 MB model en texture database
- 1.200 textures
- 7.800 manuren

Technology en in London aan de Academy of Live and Recorded Arts. Zijn theaterwerk in Engeland omvat onder andere de rol van Lenny Bruce in Schmucks, waarvoor hij werd genomineerd als Beste acteur in de London Fringe Awards. Verder speelde hij de rol van Carl in Blue night in the heart of the West, Andy Lazlo in Cops, Sgt. Toomey in de Britse première van Neil Simon's Biloxi blues, Louis in Suicide and Manipulation, William Marshall in The little foxes, Ashley in Act of love, Tom O'Toole in Arthur Miller's Some kind of love story, Referee in Sam Sheperd's Tooth of crime, Feste in twelfth night en Orlando in As you like it. Verder speelde hij tot tweemaal toe de rol van Neal Cassady in Angels still falling, een rol waarvoor hij opnieuw werd genomineerd als Beste acteur in de London Fringe Awards. Ook op tv is Marsh bijzonder actief geweest, bijvoorbeeld in How high the moon, Small metal jacket en Kinsey (alle voor de BBC), No final truth en Heartbeat (YTV), D-Mob (ITV), For one night only (English Channel) en Dream time TV (een pilot-afle-

ty in Chicago, As you like it, The Breakfast club en The Importance of being earnest. In Rome regisseerde hij in het International Theatre tenslotte The Two of Us. Op film- en videogebied regisseerde Marsh twee korte drama's: de live-productie van de one-man show Shimmer en The Luck of the Draw. Tijd voor hobbies heeft Marsh ook nog, hij speelt bijvoorbeeld gitaar in zijn eigen akoestische jazztrio Swing Guitars.

Richard Hanson (Zip) is in de UK vooral bekend geworden door zijn rol in Children's ward, een Granada TV-serie waarin hij drie seizoenen de rol van Adam speelde. Verder speelde hij de rol van Peter in Shrinks, Rudi in de ook in Nederland bekende tv-serie Van der Valk, Kenneth Deakin in The Bill en Mark Howard in de BBC-serie Casualty (ook in Nederland op tv te zien). Verder speelde Hanson in een aantal films, waaronder Swing kids, Castle of adventure, According to Daisy, Don't sniff at life, Heritage en Hidden city.

vering voor een nieuwe serie). Films waarin Marsh meespeelde zijn Fool for love (de rol van Eddie), My life began to stink of Death and success, Deadline, Nobody's children (samen met Ann-Margret) en Royce (met Jim Belushi). Op de een of andere manier slaagt Marsh er daarnaast in nog tijd over te houden voor het regisseren van theaterproducties. Hij reisde onder andere drie jaar door de Verenigde Staten met de Hesed Theatre Company, waarvoor hij talloze producties verzorgde. In London regisseerde hij Arthur Miller's Some kind of love story (waarin hij zelf ook meespeelde), Rubber Dolly, The bald prima donna, The winters tale, Sexual perversi-

De karakters van de hoofdrolspelers van Burn:Cycle zullen we hier niet nader bespreken. Van Cutter, Doc en Gala zijn in nummer twee uitgebreide biografieën te lezen.

Burn:Cycle

Games/Adventure

Engels

f 129,95 Bfr 2.199

Philips Interactive Media

- 12.000 uren computertijd voor het renderingproces en het verwerken van de graphics
- 700 live action video shots
- 20 live action video rollen met gesproken tekst
- 6 hoofdrolspelers
- meer dan 100 live action video scènes
- 14 dagen opnamen
- 400 storyboards
- 3 maanden non-lineair editen op Macintosh computers
- 20 minuten originele soundtrack
- 253 interactieve gezichtspunten
- 4 schietspellen
- ruim 20 interactieve puzzels
- 92 schetsboeken
- tot 198 aanpassingen aan één scène
- 3 overlevenden

The 7th Guest (deel 3)

Je hebt de begane grond helemaal verkend en alle puzzels opgelost, dus er zit niets anders op: je moet naar boven! Bestijg de trap en zet je schrap voor meer huiveringwekkende gebeurtenissen. De kamers van Martine Burdon en Knox zijn geopend...

Rob Smit

Boven aan de trap hangt een schilderij van een herfstbos waarin schuine schachten van zonlicht door de kruinen omlaag vallen. Klik op het schilderij en je ziet hoe twee handen - vergeefs - van achteren door het schildersdoek heen proberen te breken: weer één van die griezelige occulte gebeurtenissen waar het huis mee vol zit. Sla linksaf de gang in, en schrik niet van de witte spookverschijning die de gang oversteekt. Daarna trekt de verschijning van Martine die van Edward mee haar kamer in. Ga ook Martine's kamer in (dat is de eerste kamer aan je linkerhand) en laat je niet weerhouden door het akelige golven van het interieur. Als je voor het bed staat zie je dat de sprei een puzzel bevat; net als in de studeerkamer moet je met behulp van letters woorden samenstellen die op hun beurt weer een zin vormen.

Woorden vormen

De cursor geeft aan dat je niet zomaar alle letters kunt gebruiken, klaarblijkelijk zit er een systeem in. Uit de cryptische opmerkingen van Stauf kun je het een en ander afleiden: hij heeft het over 'skipping threes and skipping fives' en zegt: 'There are stars in space, but no spaces are allowed here, only stars'. Ook het Book of Clues geeft nuttige aanwijzingen. Het komt erop neer dat je op het patroon van de sprei of drie of vijf stappen verder mag gaan, voorwaarts of achterwaarts; iedere letter mag maar één keer gebruikt worden en tussen de woorden moeten sterretjes geplaatst worden en geen spaties zoals je zou verwachten. De rode vakjes zijn verboden terrein. Als je op de correcte manier van letter naar letter springt, ontstaat er een zin die iets zegt over de kleur van de lucht en het lot dat jou te wachten staat.

Samenwerken

Na het oplossen van de puzzel volgt een video-fragment waarin Martine suggereert dat zij en Edward moeten samenwerken. Ze verleidt hem en zegt dat ze hem alles wil geven - zelfs een kind. Kijk nu op die kaart en je zult zien dat er weer een nieuwe kamer geopend is: de ontspanningsruimte aan het eind van de gang rechts, als je vanaf de trap komt. Ga daar echter nog niet heen, de kamer van Knox die recht tegenover die van Martine ligt, is dichterbij. Je treft nu de verschijningen van Elinor en Hamilton in de gang aan, nadat er eerst nogmaals een witte spookverschijning is gepasseerd.

vrolijk wijsje speelt - een schril contrast. Je ziet ook hoe Elinor het vloerkleed met doolhofpatroon bestudeert, maar als je denkt dat het Staufs vol-

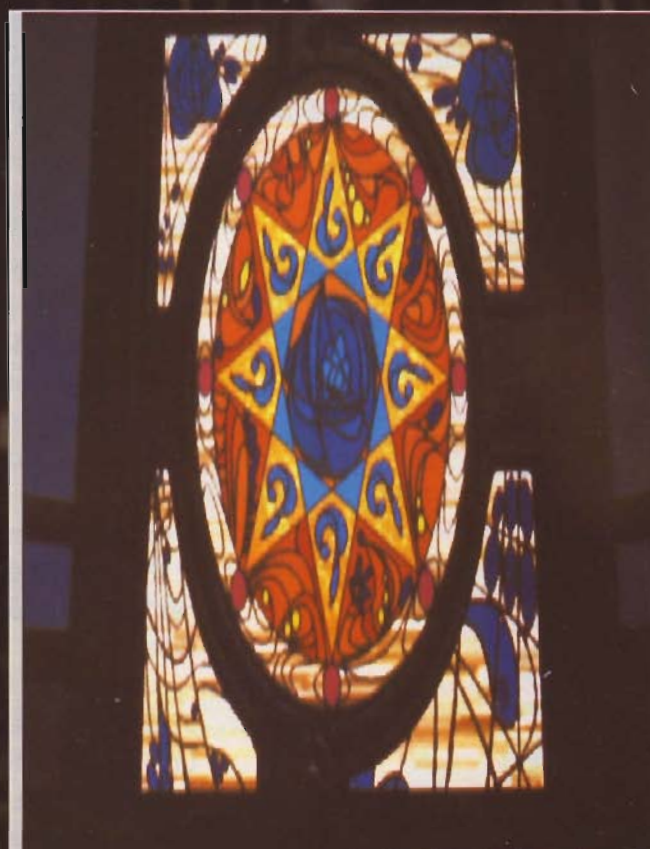

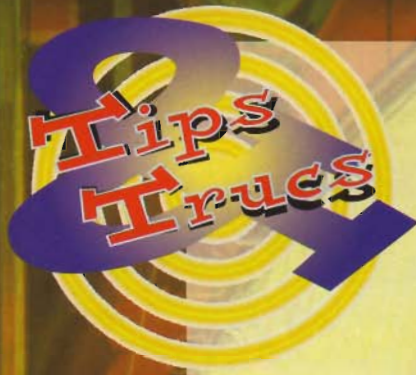
gende puzzel is, heb je het mis: klik op het kleed en het schuift opzij om plaats te maken voor een stuk vloer met schaakbordpatroon. Hieruit komen spookachtig langzaam twee rijen van vijf zwarte en vijf witte lopers omhoog en het is aan jou om uit te zoeken wat de bedoeling van deze puzzel is. 'Don't you just love surprises!' klinkt de tergende stem van Stauf vanuit het niets.

Hou je van verrassingen?

Elinor vraagt aan Hamilton welke wens hij door Stauf wil laten vervullen. Hamilton, die toneelmagier is, wil weten of er echte magie bestaat. Elinor heeft meer aardse wensen: ze wil van de schulden verlost raken die Edward veroorzaakt heeft. Ga nu de kamer van Knox binnen en verken de ruimte. Het schilderij waarop je een liggende vrouw en een duivel ziet, is behekst: de duivel steekt herhaaldelijk met een mes in haar borst terwijl het speeldosje met het bewegende balletdanseresje dat op het kastje onder het schilderij staat een

ALLES OVER BURN:CYCLE

In het fantastische cyberpunk-avontuur *Burn:Cycle* wemelt het van de moeilijke puzzels. Mis een aanwijzing of kies een verkeerde route en je kunt het virus in je hoofd niet meer stoppen. René Janssen is inmiddels al een eind gevorderd in zijn strijd tegen het *Burn:Cycle*-virus en dat leverde de volgende tips op.

René Janssen

Scène 1: het Softech-gebouw verlaten

1. Het Softech-gebouw en de HUD

Raap als je ontwaakt na het incasseren van een stroomstoot eerst de heads up display (HUD) op. Deze is onmisbaar, want hiermee sta je in contact met je partner Kris. Bovendien bevat de HUD een kaart van het Softech-gebouw, waarmee je je weg naar de lifter pad moet zoeken. De kompaspunten rechts onder wijzen de weg. Onderweg moet je wel even afrekenen met een aantal bewakers, maar omdat die altijd op dezelfde plaatsen verschijnen is dat niet echt een probleem. Als je de deur naar de lifter pad bereikt, blijf je net te laat te komen om Kris te redden.

2. De deur naar de lifter pad

Behalve de dood van Kris kon je ook niet voorkomen dat de deur naar de lifter pad vlak voor je neus sloot. Je moet dus een manier vinden om hem te openen. Het groene ding links in je inventaris is een tijdbom, waar je op kunt klikken voor een close-up. Zet de timer op minimaal twintig seconden en plaats hem op de deur. Blijf vervolgens niet in de buurt staan wachten, want dan blaas je ook jezelf op.

3. Lifter

Onderzoek het lijk van Kris door op haar jack te klikken. In haar binnenzak vind je een Karmic Card en een lifter-sleutel. Pak beide voorwerpen en gebruik de sleutel om de deur van de lifter te openen. Om op te stijgen moet je eerst een bestemming kiezen door op Satnav Systems te klikken (linkerkant van het controlepaneel). Op de kaart kun je nu twee bestemmingen kiezen: Urban Central of Ex-Urb Site. Kies de eerste en ga naar rechts naar de powerup console. Hier zie je drie knoppen: Power, System en VTO, die je stuk voor stuk moet indrukken om op te stijgen.

4. Mijnen schieten

Er volgt nu een kort schietspelletje, waarin je de mijnen neer moet schieten die vanaf het Softech-gebouw op je af worden geschoten. Na een tijdje land je automatisch in Urban Central.

In de tweede scène is het de bedoeling je weg te vinden in de Televerse. Je kunt in Urban Central een aantal plaatsen bezoeken, zoals de Sum Zero bar, de Karmic Church, het hotel en de landing pad. Je moet Gaia redden uit de handen van twee ongere types, maar daarover later meer.

NU

OP=OP

in de winkel!! HAAL SNEL

CD-ROM AKTIEF ⁴
f19,95/ Bfr 400
 Duizenden programma's!

- Duizenden cliparts (GIF, TIFF, etc)
- De beste viewers
- De laatste utilities
- Windows-software
- De mooiste fonts
- De snelste drivers (Printer, beeldscherm, etc)
- Financiële programma's
- Waar kom ik vandaan? (Gyneologie)
- Communicatie (complete pakketten)
- De laatste demo's

TACTICAL MANAGER
BIRMINGHAM

BBS GEREED

450 MB aan topsoftware

CD-ROM AKTIEF 4

• GRAFISCHE INTERFACES VOOR WINDOWS
 • INTERFACE VOOR DOS

geen CD: vraag aan de kassa!

CD-ROM AKTIEF ^{1500 Mb}
SPECIAL 2
WINDOWS

MEER DAN 6000 PROGRAMMA'S!

- Utilities
- Drivers
- Grafische programma's
- Icons
- Games
- Visual Basic
- Tekstverwerking
- Communicatie
- Bestands managers
- Programma managers
- Scherm programma's
- Applicaties
- Beeld en geluid
- True Type en ATM fonts (veel!!)

• GRAFISCHE INTERFACES VOOR WINDOWS
• INTERFACE VOOR DOS!!!

f19,95/ Bfr 400

DE BESTE WINDOWS COLLECTIE DIE ER IS

BBS GEREED!!

CD-ROM AKTIEF SPECIAL 2

geen CD: vraag aan de kassa!

NEEM GEEN RISICO NEEM ABONNEMENT OP CD-ROM AKTIEF

CD-ROM AKTIEF komt zes maal per jaar uit. Elke twee maanden voorzien van minimaal **400 Mb** aan kwaliteits-software. Vermijd dus het lege schap. Veel computerbezitters grepen al mis omdat **CD-ROM AKTIEF** was uitverkocht. Neem een abonnement op **CD-ROM AKTIEF** en verzeker u van minstens 2400 Mb aan programmatuur voor uw PC per jaar. Een abonnement op **CD-ROM AKTIEF** levert u niet alleen gegarandeerd 2,4 gigabyte aan software op, het scheelt u ook nog geld. Normaal betaalt u voor **CD-ROM AKTIEF** f19,95 of 400 Belgische Frank. Op jaarbasis is dat f119,70 of 2400 Belgische Frank. Als **CD-ROM AKTIEF**-abonnee betaalt u slechts f114,- gulden of 2300 Belgische Frank. Bovendien krijgt u **CD-ROM AKTIEF** thuisgestuurd. U grijpt dus niet meer mis.

Stuur de bon op, in een ongefrankeerde envelop (geen postzegel plakken!) naar:

HUB bv
Antwoordnummer 1228
2000 VG Haarlem

JA, IK NEEM GEEN RISICO
 IK ABONNEER MIJ OP CD-ROM AKTIEF

- Ik ontvang elke twee maanden **CD-ROM AKTIEF** met minimaal 400 Mb software
- Ik betaal daarvoor geen f119,70 (2400 Bfr) maar slechts f114,- (2300 Bfr)

Machtiging invullen met blokletters S.V.P.

De ondergetekende:

Naam:

Adres:

Postcode: Woonplaats:

Banknummer: Gironummer:

verleent hierbij tot wederopzegging machtiging aan:

Haarlems Uitgeef Bedrijf bv
Postbus 3389
2001 DJ Haarlem

Om van bovengenoemde rekening het bedrag van f114,- (2300 BEF) te doen afschrijven die zijn verschuldigd wegens een jaarabonnement (zes CD-ROM's) op **CD-ROM AKTIEF**. De ondergetekende verklaart zich akkoord met de geldende bepalingen en voorschriften en heeft kennis genomen van de regeling betreffende incasso-opdrachten.

Handtekening:

Thuis zingen wordt nu pas echt leuk

Eindelijk. De producenten van karaoke-

CD-i's beginnen het door te krijgen.

Oefening karaoke

Het blijft namelijk nog steeds voor een heleboel mensen een hele stap om een microfoon in de hand te nemen en gewoon een potje met de muziek mee te zingen. Velen onder ons kunnen daar best een beetje steun bij gebruiken. Karaoke

Klassics is de eerste Karaoke CD-i die daar een beetje in tegemoet komt. Teksten, tips voor de zangers, oefenmenu's, verschillende samenstellingen van mixages; Karaoke Klassics is een ideale CD-i voor alle artiesten in spe.

Rom Helweg

Toen ik het schijfje voor het eerst in mijn handen kreeg, kon ik me niet voorstellen dat er kwaliteit in het doosje zou zitten. Was het niet zo, dat Classics met een C geschreven zou moeten worden? Nou ja, artistieke vrijheid, zullen we maar zeggen.

Een flauw tekeningetje van een gelukkig zingend gezinnetje op de cover bleek echter absoluut niet

te kunnen tippen aan de inhoud. Op een grapje als introductie na, waarin een olijke aap een baan uitknijpt, om een microfoon te voorschijn te laten komen, is de CD-i uitermate serieus opgezet.

Bekende liedjes in Family Favorites

De titel van het eerste deel van Karaoke Classics is "Family Favorites". Het laat zich al raden wat dat inhoudt. Een verzameling van liedjes voor jong en oud. Allemaal in het Engels, maar wie kent niet Old MacDonald had a farm? Ook zijn er liedjes in opgenomen als Vogue van Madonna, What have you done for me lately? van Janet, de kleinste Jackson van allemaal, en van de Beatles All you need is love.

Tips in de Singer's Guide

Bij ieder nummer zijn een aantal tips voor de zangers opgenomen. Zo wordt er bijvoorbeeld bij de oude Jazzkraker It had to be you in zo'n beetje iedere regel aangegeven hoe deze gezongen moet worden. Velen zullen termen als "Off beat" of "Syncopated" niet echt goed kunnen plaatsen, maar daar wen je gauw genoeg aan. Je zou bijvoorbeeld de originele versie met de Vocals eens kunnen beluisteren terwijl je deze tips ernaast hebt. Zo leer je spelenderwijs weer meer op het gebied van zingen op muziek.

Herhaling met oefenprogramma

Wanneer je het nummer aan het beluisteren bent, kun je ook een soort van oefenprogramma afwerken. Telkens, wanneer een zin niet goed lukt, zou je deze kunnen inprogrammeren, zodat de zin steeds weer herhaald wordt. Je geeft domweg het begin en het einde aan, en het gedeelte daartussen herhaalt zich zolang je nodig hebt om de woorden onder de knie te krijgen. Zo kun je altijd goed voorbereid ten tonele

hand van de originele muziek. De producent van de CD-i, de voor mij tot nog toe onbekende XDRA, heeft hier werkelijk een muzikaal festijn voor ogen gehad. Waar de commerciële gemakzucht bij andere uitgaven er af en toe vanaf druipt, is hier terecht erg veel aandacht besteed aan de ervaring van het musiceren.

De productie van de nummers zit erg goed in elkaar. Vaak is maar al te goed te horen dat met een muziekcomputer vergeefs is getracht het origineel te benaderen. Hier is werkelijk geprobeerd de muziek zo goed mogelijk te laten klinken. Zelfs de stemmen die zijn gebruikt om bijvoorbeeld een John Lennon-impressie te geven klinken verbazend goed. Ook het beeld wat er op de CD-i wordt weergegeven is van hoge kwaliteit. Zowel de Controle-balken als de achtergrondbeelden zijn fraai vormgegeven.

baart

CD-i KARAOKE KLASSICS Family Favorites

komen. "Voor paal staan" is soms best leuk, maar als het niet echt hoeft.

Instructies in zes talen

De CD-i is zestalig. Dat wil zeggen, alle instructies die er buiten de songteksten om worden gegeven, zijn uitgegeven in het Nederlands, Engels, Frans, Duits, Spaans en zelfs Italiaans.

Van ieder nummer zijn er vier verschillende mixages gemaakt, waar je op ieder willekeurig moment tussen kunt schakelen. De eerste mix is de Karaoke Mode, alleen de muziek, en alleen daar waar dat origineel ook gebeurde, de achtergrondzang.

Mix 2 wordt de zogenaamde Multiplex Mode genoemd. Hierin heb je op het linkerkanaal alleen de achtergrondmuziek en -zang en op het rechterkanaal de originele zangstem erbij.

Mix 3 heet de Alternate Mode. Dit wil zeggen, dat er door het rechterkanaal een zogenaamde tweede stem bij de solostukken is gemaakt. Voor de Kinderliedjes houdt dit in dat er een soort van instructie-track klinkt.

Zelf begeleiden

De vierde mix is volgens mij uniek. Natuurlijk is het leuk om met de muziek mee te zingen, maar draai het nou eens om! In deze mix heb je de mogelijkheid om op je eigen instrument mee te spelen met de originele zanger! Je zou zelf even achter de bladmuziek aan moeten gaan, of het nummer op je gehoor uitzoeken aan de

Achtergrondbeelden beelden zijn ook weer enkele keuzes opgenomen. Je zou kunnen kiezen voor foto's die op één of andere manier met het liedje te maken hebben, maar ook voor een soort van "Ambient Computer Atmosphere". De laatste keuze is een blauwe achtergrond. Deze is waarschijnlijk bedeld voor mensen met een ietwat professioneler Video-installatie waarmee ze via de Chroma-Key een beeld kunnen laten verschijnen op de plekken waar het scherm blauw is. Zo zou je bijvoorbeeld je eigen gezicht als achtergrond kunnen nemen van de tekst.

Serie van vijf

Karaoke Classics, "Family Favorites" is de eerste titel in een serie van vijf Karaoke CD-i's. De tweede uit deze serie die is aangekondigd is "Greatest Love Duets". Het laat zich al raden; dat wordt samenzingen en bij voorkeur met je al of niet aanstaande geliefde.

Momenteel zijn nog in productie: "Male Standards", de mannenstemmen uit de jaren veertig en vijftig; "Female Popsongs", waarmee je je favoriete popzangeres kunt imiteren en een CD-i voor feesten en andere speciale gelegenheden.

Er zijn gevallen bekend van mensen die zo enthousiast met hun Karokeset in de weer zijn geweest dat de politie eraan te pas moest komen, maar dat schijnt een uitzondering te zijn. Het blijft een feit dat karaoke zich in een steeds groeiende populariteit mag verheugen. Karaoke Classics is daarbij een bijzonder grote aanwinst.

**Karaoke Classics,
Family Favorites
Engels
f 59,95
XDRA**

Het sterkste meisje van de hele wereld

4

Wie is er niet groot mee geworden, met de avonturen van Pippi Langkous? Spannende belevenissen van leeftijdgenootjes, die je graag zelf had meegemaakt. Als je geen televisie bij de hand had, draaide je een bandje met daarop de verhalen van deze dondersteen. Honderden kilometers heb ik afgelegd, zittend op de achterbank van de auto met een cassetterecorder op de hoedenplank. Luisteren en opgaan in de wereld van Pippi, tot de batterijen op raakten en de stemmen onverstaanbaar werden. Zelfs nu, vele jaren na ze voor 't eerst te hebben gehoord en gezien, vind ik de avonturen van Pippi nog steeds prachtig om naar te kijken.

Klaas Smit

De schimmel op de veranda, meneer Nilson, de juffrouw van de kinderbescherming, de grote tas met goudstukken, de vader van Tommie en Annika een typische boekhouder en het exotische uiterlijk van Pippi's vader zijn beelden die je altijd bijblijven.

Keer op keer

Gelukkig kan ik die beelden nu keer op keer terug zien. Dat heb ik ook gedaan en zij kunnen niet meer uit mijn geheugen verdwijnen, al zou ik het willen. Bij het weerzien blijkt echter dat de voorstelling van Pippi's vader zelf bedacht is. Waarschijnlijk is het verhaal over de zeerovers en het schateland in de Stille Zuidzee afkomstig van het cassettebandje; op de Video CD vind ik het niet terug. Wel geeft dit aan dat het diepe indruk heeft gemaakt en dat het zeer beeldend is geschreven en verteld.

Kindertehuis

De juffrouw van het kindertehuis had ik me goed herinnerd. Zij vraagt Pippi wat ze gaat doen met Kerstmis. Pippi antwoordt dat ze het heel gezellig gaat maken. Een beetje buikpijn de tweede dag, is het enige nadeel van die gezelligheid. En het is meteen duidelijk waarom. Een keukentafel vol peperkoeken in de mooiste vormen -haar paard, haar aapje en haar reuzenschoen- worden de Eerste Kerstdag verorberd. Meneer Nilson wordt gevraagd of hij zin heeft in wat bananen en direct schudt Pippi een hele zak leeg. Meer dan honderd rollen er over de vloer.

Terwijl Pippi toch een beetje zielig en alleen is met Kerst, probeert de geaffecteerde juffrouw Pastellia haar in het eerste verhaal het kindertehuis in te krijgen. De wachtmeesters doen hun best haar te pakken te krijgen, maar het meisje met de stijve rode vlechten is hen telkens te slim af.

5

2

Dat kun je niet leren, dat moet je kunnen

Dit is een beroemde uitspraak van Pippi en hij klopt. Weinig heeft ze

geleerd, alles kan ze. Zo heeft Pippi nog nooit geschaatst, maar zodra ze op het ijs staat, draait ze pirouetten als een volleerd kunstrijdster. Sterker nog, ze heeft haar schaatsen zelf gemaakt. Met blote handen heeft ze twee ijzer staven in de goede vorm gebogen, met op de punt een prachtige omhoog lopende krul.

Pippi blijkt echt van alle markten thuis te zijn. Ze kan koorddansen en daarmee nog geld verdienen ook. Een van de beste uitspraken is dan ook: "De voorstelling gaat beginnen, maar jullie kunnen rustig doorgaan met betalen hoor". Pippi staat op dat moment

op het dak van een huis met een enorme toeter aan haar mond. Ze spreekt het publiek toe dat ze een heel gevaarlijke act gaat opvoeren, die de mensen niet gratis kunnen bekijken. Tommie en Annika hebben namelijk geld nodig. Door de avonturen met Pippi zijn zij op miraculeuze wijze ver van huis hun kleren kwijtgeraakt. Die zijn bij een zwemfeest opgegeten door de koeien. Om hun oude zakken, die ze uit nood aan hebben, te vervangen, moeten ze eerst geld verdienen. Met het koorddans-nummer van Pippi lukt dat heel goed.

Bestolen

Al in een eerder verhaal is Pippi bestolen. Haar grote zwarte tas vol met gouden munten is door twee dieven meegenomen. Op klaarlichte dag. Terwijl de kinderen op zolder aan het snuffelen waren naar mooie en bruikbare dingen, ontvreemdden de dieven de tas. Op die zolder vinden ze een luchtballon. Tommie en Annika verbazen zich daarover, haar vader is toch zeerover geen ballonvaarder. Dat klopt, zegt Pippi, maar hij

wilde met die ballon naar de Noordpool varen. Tommie vraagt nog hoe ver hij gekomen is. "Tot hier, boven op zolder. Toen had-ie geen zin meer", antwoordt Pippi. Weer zo'n prachtige uitspraak, die klinkt alsof het de gewoonste zaak van de wereld is, dat je vader met een ballon wil vliegen, dat hij stopt daar waar de ballon hem brengt en dat hij niet verder reist omdat hij geen zin meer heeft.

Pippi's wereld

Pippi is er steeds een ster in de meest abnormale gebeurtenissen zo te verwoorden, dat ze heel normaal lijken. Maar zeker voor Tommie en Annika is dat niet zo. Zij komen uit een prototypisch keurig jaren vijftig gezin. Hun moeder is huisvrouw en hun vader heeft degelijk werk, wat hij dag in dag uit zeer plichtsgetrouw doet. Zin of geen zin. De doldwaze avonturen met Pippi zijn voor hen een waar feest, zoals ze dat ook voor de kijker zijn.

Drie avonturen van Pippi Langkous is een Video CD waar jong en oud uren van kunnen genieten. Helemaal omdat op deze Nederlands gesproken disc de originele stemmen van de televisie-serie staan. Telkens als je de verhalen bekijkt wordt je meegesleurd in de wereld van Pippi. Voor dat moment waan je je ook echt in haar wereld en wanneer het laatste verhaal afgelopen is, kost het moeite de draad van alledag weer op te pikken. Kort gezegd: een absolute aanrader.

Pippi Langkous Drie avonturen
Kinderen 3+ Nederlands
Video CD
f 39,95 Befr 699
Philips Interactive Media
Encoderig: ****

MUZIEK

Muziek op CD-i...prachtig dus, want hoe kun je beter genieten van muzikale hoogtepunten dan door middel van digitaal geluid en beeld? Perfecte live-opnamen komen op deze wijze uitstekend tot hun recht. En clips mogelijk nog beter. Maar CD-i kan aan al dit fraais nog een bijzondere meerwaarde geven als ook de interactieve mogelijkheden volledig worden benut. Voor u bespreken wij iedere maand de meest recente muziek op CD-i.

Stevie Nicks - Red Rocks

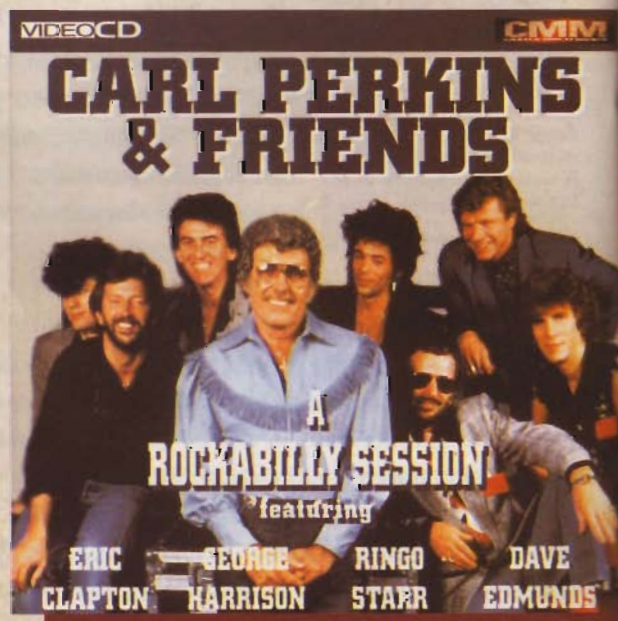
Een Video CD met negen songs waarop Stevie Nicks live haar intrigerende en nog altijd immens populaire vibrato loslaat. Dat is gesneden koek voor haar fans, die zich waarschijnlijk ook met liefde vergapen aan de overdadige ruches aan haar kleurrijke en omvangrijke jurken. En die zich misschien niet laten afleiden van al dat fraais door het feit dat het exemplaar dat wij bekeken en beluisterden van de Video CD Red Rocks absoluut niet lipsync is: beeld en geluid lopen niet synchroon.

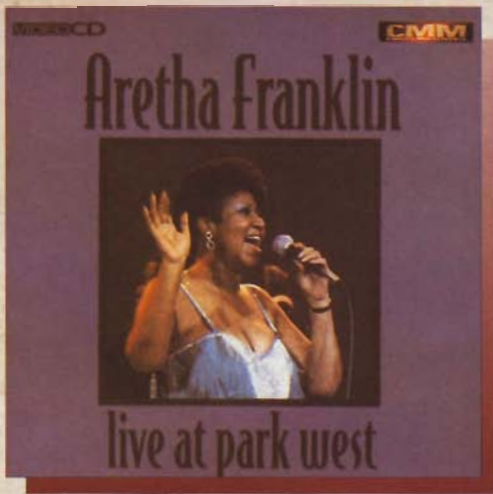
Red Rocks is een registratie van een live optreden uit 1987, waarbij niemand minder dan Peter Frampton en Mick Fleetwood assistentie verleenden. Waar een en ander plaatsvond dat is echter weer nergens terug te vinden op de inlay, waarop wel staat dat Jennifer Condos bas speelt in Nicks' begeleidingsgroep. Dat is aardig om te weten, want die dame komt geen seconde close in beeld merkwaardig genoeg. Nicks en haar begeleiders brengen in het concertuurtje onder meer Stand Back, Outside The Rain, I Need To Know en het sfeervolle Beauty And The Beast.

Carl Perkins & Friends - A Rockabilly Session

Hij gaat al vele decennia mee en begint dan ook knap bejaard te worden, maar hij staat zijn mannetje nog meer dan voortreffelijk: Carl Perkins. Dat bewijst A Rockabilly Session, een programma met klassieke rockabilly dat staat als een huis en spettert als nooit tevoren. Good old Perkins flikte dat hoogstandje in 1986 in een historische sessie met onder anderen Dave Edmunds, Eric Clapton, George Harrison en Ringo Starr.

Die sessie is nu uitgebracht op de Video CD Carl Perkins & Friends - A Rockabilly Session, gevuld met lekker swingende nummers als Mean Woman Blues, Everybody Is Trying To Be My Baby, Matchbox, Whole Lotta Shakin' en uiteraard Blue Suede Shoes. Het beeld is op sommige momenten niet optimaal van kwaliteit, het muzikale niveau is wel altijd hoog. Storend is het blokje 'zwart' dat tussen de diverse nummers door het beeld vult bij inschakeling van de functie 'play all'. Bovendien zijn de interviews aan het begin van het programma met grootheden als Jerry Lee Lewis en Roy Orbison niet lipsync.

Aretha Franklin - live at park west

Het gaat met de Video CD alweer dezelfde kant op als zo'n tien jaar geleden met de audio CD. Alle leveranciers en distributeurs duiken in hun goed gevulde archieven om te kijken wat daarin nog aan interessant materiaal ligt om uit te kunnen brengen op deze nieuwe drager. En verdraaid... daar ligt inderdaad nog wel het een ander dat beslist de moeite waard is. Zo trof een op soul beluste Amerikaanse archiefduiker een heel leuk programma aan met Aretha Franklin.

Het oogt allemaal niet zo swingend en spectaculair, dat is waar. Maar tjonge tjonge wat komen er explosieve en enerverende klanken uit haar mond als ze daar zo'n beetje schutterig op het podium staat te zingen. Op 'live at park west' met opnamen uit 1985 gaat Aretha Franklin er heerlijk soufll tegenaan. Franklin live met een klein maar dynamisch orkest als begeleiding, dat kan alleen maar soul van goed gehalte opleveren. Vijftien songs brengt ze, waaronder Think, Respect, Sweet Bitter Love, Say A Little Prayer en See Saw.

André Hazes - Jubileumconcert '94

Dat was een feest daar in Ahoy op 10 oktober van dit jaar. Wij mochten er al uitgebreid over lezen in kranten en tijdschriften, maar nu kan er in de huiskamer anderhalf uur van worden meegenoten. Het groots opgezette jubileumconcert van André Hazes is uit op Video CD en heeft veel te bieden. De emoties die aan het spektakel verbonden waren komen goed tot hun recht temidden van het vocale geweld dat Hazes afleverde. Door een intelligente regie en een heldere geluidsregistratie kun je je als kijker helemaal in het evenement onderdompelen.

Hazes en een sterk orkest onder leiding van John van de Ven slaan zich met verve door krakers als Het Is Koud Zonder Jou, Zeg Maar Niets Meer, De

Vlieger, 'N Beetje Verliefd, Zij Geloofd In Mij en Een Vriend. De zanger krijgt bij Sorry meer dan adequate ondersteuning van Lisa Boray en hij wikkelt met Willeke Alberti Sei Rimasta Sola af; dat is een lied dat extra betekenis heeft, aangezien het bekend is van Willy Alberti. En laat dat nu de man zijn die Hazes ontdekt heeft!

André Hazes' Jubileumconcert '94 is de eerste Nederlandse muziekproductie die uit is op Video CD (en tegelijkertijd is uitgebracht op video). Hij kan er trots op zijn en de verkoopcijfers zullen die trots onderstrepen. Alleen jammer dat er zo'n houtenklazerig dansgroepje bij moest.

Tina Turner - simply the best '94

Van Tina Turner bespraken wij in het eerste nummer van ons tijdschrift de live registratie Rio '88, een spektakel van ongeëvenaard niveau. De energieke zangeres heeft echter niet alleen een grote reputatie opgebouwd als live artieste, maar kan tevens de koningin van de videoclip worden genoemd. Het onweerlegbare bewijs daarvan wordt gevormd door de verzameling clips die te vinden is op Simply The Best '94 - The Video Collection. Maar liefst tweeëntwintig met zorg en vakmanschap gemaakte clips zijn bij elkaar gebracht op deze dubbele Video CD, die zich ook makkelijk laat afspelen als een greatest hits verzameling. Dat kan moeilijk anders met titels als Private Dancer, Typical Male, What's Love Got To Do With It, Steamy Windows, Break Every Rule en We Don't Need Another Hero. Wat voor de zangeres zelf geldt, gaat ook op voor dit album: een fraaie combinatie van beeld en geluid.

XILMS

Films op CD-i geven je het gevoel alsof je in de bioscoop zit, alleen je hoeft er de deur niet voor uit. De beeld- en geluidskwaliteit zijn dusdanig goed dat een film thuis voor de buis een extra dimensie krijgt. Gelukkig zijn er al veel speelfilms op CD-i gezet en dit aantal groeit gestaag. Wij bespreken elke maand een aantal nieuwe speelfilms die op CD-i zijn verschenen.

BEVERLY HILLS COP

De ster van Eddie Murphy lijkt te vallen. Met zijn produkties als 'Harlem Nights' en 'Boomerang' bleek, dat de kwaliteit van zijn eerste films nooit meer geëvenaard kon worden. Wat is er over van de ongedwongen, immer vrolijke en vlijmscherpe Eddie Murphy zoals we hem kennen van vroeger? Wie kent niet de geweldige kraker 'Trading Places' met Dan Aykroyd of '48 Hours' met Nick Nolte? Wie voelde zich niet met een klein beetje schaamte aangesproken in 'Delirious' en 'Raw'? Ik zal eerlijk zijn. Persoonlijk heb ik Beverly Hills Cop deel 1 en 2 beiden zo'n tien keer gezien. Er zijn gevallen bekend van mensen die tot een veelvoud daarvan zijn gekomen. Net nadat het derde deel van Axel Foley's avonturen in Beverly Hills in de bioscoop is uitgekomen, is op Video CD het eerste deel verschenen. En wel met Nederlandse ondertiteling.

Het verhaal

Ten overvloede toch nog wat over het verhaal. Axel Foley (Eddie Murphy) is een nogal onorthodoxe politiemans uit Detroit. Een stad waar het niet zo nauw genomen wordt met de opsporingsmethodes. Wanneer hij op een avond thuis komt, lijkt het alsof er is ingebroken. Tot Axel's verbazing blijkt de dader een goede vriend van hem te zijn, die gewoon geen zin had om voor de deur te wachten tot Axel thuiskwam. Mikey, een jeugd-vriend met wie Axel ooit veel plezier heeft gehad, heeft ook een verrassing bij zich. Een verrassing die nogal veel geld waard is. Mikey moet zijn daden met het leven bekopen. Axel zit behoor-

lijk in de nesten door zijn betrokkenheid bij het geheel. 'Stay away from the case, Axel' 'You're in enough trouble as it is already'. Een veel gebruikt advies van een bezorgde commissaris. Axel Foley zou niet zo heten als hij niet het heft in eigen handen zou nemen. Het spoor leidt naar Beverly Hills, Los Angeles, de allersjikste buurt ter wereld. Voor een politiemans als Axel is deze enclave van couturiers, acteurs, jetset, homoscenes, fotomodels en kunsthandelaren een lustoord van decadentie. Op zoek naar de moordenaar van zijn vriend komt Axel terecht in een internationaal netwerk

van smokkelaars en handelaars in gestolen goederen.

Hij wordt hierin bijgestaan door twee agenten, Taggart en Rosewood, die eigenlijk waren aangesteld om hem in toom te houden. Dat lukt natuurlijk slecht. Het verschil tussen Axel Foley en de politie van Los Angeles is evident. Alles moet daar volgens de regels, en volgens Axel moet je zo nu en dan eens wat spaanders tolereren bij het hakken.

Op de hak

De film zit vol met scènes waarin de hele jetset van de Verenigde Staten op de hak genomen wordt. Neem bijvoorbeeld de geniale rol van Serge, de nuchtere verkoper in de galerie van de verdachte, gespeeld door Bronson Pinchet. We kennen hem als Balki uit de TV serie 'Perfect Strangers'. Hij is ook een van de weinigen die in deel 3 is teruggevraagd.

Ik ben in staat om scènes zoals die

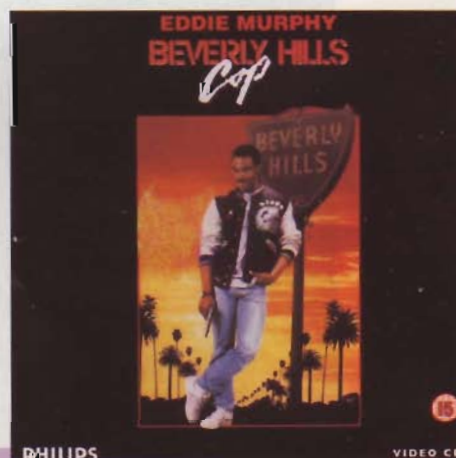
met Serge of andere hilarische momenten uit de film keer op keer terug te spoelen. Met de oude video-band zou het binnen de kortste keren afgelopen zijn met het stukje tape. Let maar eens op films van een meer erotisch gehalte. Op de een of andere manier zijn daar de pikante scènes overladen met strepen en vegen over het beeld. Daar heb je met CD-i abso-

meen weinig kritiek te leveren. De muziek in de film komt daarbij vooral goed tot haar recht. Dat mag ook wel, wanneer je weet dat de soundtrack van de film is verzorgd door Herbie Hancock, mijns inziens de grootste toetsenist aller tijden. Verder zijn er hits te beluisteren als 'Neutron Dance' van de Pointer Sisters, het spannende 'Nasty Girl' van de nog spannender Vanity 6.

Kassucces

Direct na het uitkomen van de film Beverly Hills Cop bleek het een kassucces te zijn dat zijn weerga tot dan toe nog niet kende. Niet in het minst door de prestaties van Murphy. Hij is in staat om een gewone comedy te verheffen tot een te gekke lachfilm. Vooral in de periode van zijn eerste films. Nog steeds blijkt Beverly Hills Cop hoog te scoren. De liefhebber van Actie-Comedy heeft met deze titel dan ook een van de belangrijkste films op dat gebied in huis.

Beverly Hills Cop I
Speelfilm
Engels, Nederlands ondertiteld
Video CD, Dolby Surround
f 49,95 Befr 999
Philips Interactive Media
Encoding: *****

MOONSTRUCK

De meningen over Cher zijn verdeeld. Een vrouw die zoveel geld heeft besteed aan de verbouwing van haar lichaam en van wie we nog niet eens de achternaam weten... Laat ik zeggen, ik kan er geen genoeg van krijgen. Cher is een fantastische actrice. Veel geld of niet, de operaties zijn erg goed gelukt. In de film Moonstruck speelt zij de dochter van een Italiaanse begrafenisondernemer in New York, Loretta Castorini. Johnny Camarero (geweldige namen, die Amerikaanse Italianen) vraagt haar eindelijk ten

huwelijk. Als je dat doet, doe het dan goed, en volgens de regels, anders gaat het mis. Dat is de mening van Loretta. Ze is nogal bijgelovig. Na hem een aantal keren onderwezen te hebben, komt het hoge woord er eindelijk goed uit, maar alle tekenen wijzen op een mislukking van het huwelijk. Wanneer bekend wordt dat Johnny's moeder op sterven ligt, wordt het huwelijk uitgesteld tot na haar overlijden. Johnny (gespeeld door Danny Aiello) moet terug naar Italië om zijn moeder te begeleiden, maar het broertje van Johnny, Ronny (gespeeld door Nicolas Cage) moet ook nog op de hoogte gebracht worden. Wanneer Loretta die taak op zich neemt, merkt ze, dat ze tegen een vete tussen de broers moet vechten, die erg diep geworteld zit. Maar dat is nog niet

luut geen last van. Freeze frames, slow motion, heen en weer spoelen, niets schijnt nadelige gevolgen te hebben voor de kwaliteit van de film. Vooral met films als deze is dat een groot voordeel. Vergelijk de Video CD maar eens met een normale video-versie uit de videotheek.

De vertaling en ondertiteling van de film zijn in orde. Het blijft natuurlijk een probleem om Amerikaanse grappen en snelheid in het Nederlands te vertalen, maar in dit geval een kniesoor die daarop let. De meeste grappen komen niet uit het verbale geweld, dit keer.

Beeld en geluid

De beeldkwaliteit van de CD is erg hoog, moet ik zeggen. Waar bij andere films bij iedere geringe beweging van het beeld blokjes optreden, blijft hier het beeld constant. Soms lijkt de film alleen wat moeite te hebben met het contrast op het moment dat er een avond- of nachtsceïne afspeelt.

Het geluid is natuurlijk van CD kwaliteit. Daarop is trouwens over het alge-

FILMS

Films op CD-i geven je het gevoel alsof je in de bioscoop zit, alleen je hoeft er de deur niet voor uit. De beeld- en geluidskwaliteit zijn dusdanig goed dat een film thuis voor de buis een extra dimensie krijgt. Gelukkig zijn er al veel speelfilms op CD-i gezet en dit aantal groeit gestaag. Wij bespreken elke maand een aantal nieuwe speelfilms die op CD-i zijn verschenen.

alles. Ronny wordt verliefd op Loretta. De verloofde van zijn broer is niet opgewassen tegen de charmes van deze dolverliefde man. Een romance begint en krijgt een stormachtig verloop. And the Winner is...

Moonstruck is een prachtige film over passie, hartstocht, bijgeloof, volle maan, overspel en eerlijkheid. Een film waar iedere kijker zich mee kan verenigen. Dat is waarschijnlijk ook de kracht van de film, die heeft geleid tot het winnen van maar liefst vijf Oscars, waaronder Beste Actrice (Cher), Beste Vrouwelijke Bijrol (Olympia Dukakis) en beste Regie (Norman Jewison).

De film wordt in een speler afgespeeld op Cinemascope formaat. Dat wil zeggen dat er in beeld een zwarte band aan de boven en onderkant te zien is. Net als in de film. Hoewel... het beeld is daardoor wel wat 'ingedrukt'. Je went er wel vrij snel aan, maar toch... Misschien zou het een goed idee zijn

Een kartonnen hoesje om het plastic doosje geeft het geheel toch wat extra allure.

Moonstruck
Speelfilm
Engels
Video CD, Dolby Surround
f 49,95 Befr 999
Philips Interactive Media
Encoderig: ****

THELMA & LOUISE

Thelma zit onder de plak bij haar echtgenoot. Louise niet zo erg, maar beiden willen ze er gewoon even tussenuit. Even een paar dagen als

'meiden onder elkaar' de boer op. Wanneer Thelma in een landelijke discotheek wordt versierd door een 'frisse jonge knaap' voelt ze zich eindelijk weer eens de begeerde vrouw die ze ooit was. Ze gaat op zijn avances in, en dat kun je in landelijke discotheken niet altijd zomaar doen. De jonge frisse knaap vindt, zoals zoveel mannen dat onterecht doen, dat hij daar best wat rechten aan mag ontlenuen en neemt haar mee naar buiten. Louise weet nog maar net te voorkomen dat haar vriendin op een onbeschofte manier wordt aangerand. Jammer alleen dat ze dat met een pistool doet.

De film Thelma & Louise is een toonbeeld van vrouwelijke daadkracht. De beslissingen die de vrouwen in hun benarde posities moeten nemen, leiden steeds weer tot nieuwe problemen. Als vrouwelijke equivalenten van Butch Cassidy en The Sundance Kid slaan zij zich door een harde wereld van oversexte mannen en achtervolgende politiemensen.

De beide hoofdrolspeelsters kregen een Oscarnominatie voor hun prestaties. Susan Sarandon (Louise) en Geena Davis (Thelma) hebben dan ook een paar voorbeeldige karakters op het scherm geplaatst. Voorbeeldig in hun

om de zwarte ruimte eens te gebruiken voor de ondertiteling, wanneer de film in een Nederlandse versie op Video CD wordt uitgebracht.

Ook bij deze Video CD is een achtergrondboekje geleverd met alle sappige details die je over deze film te weten zou willen komen. Er is zeer veel aandacht besteed aan de vormgeving van de verpakking van de CD.

veelzijdigheid van stemmingen, hun uitbarstingen van woede en verdriet, van moed en doortastendheid, maar ook van hilarische vrolijkheid. De uiteindelijke Oscar die de film heeft gekregen ging naar de schrijfster van het screenplay, Callie Khouri.

Met het uitbrengen van deze film op Video CD is er een fantastische nieuwe titel toegevoegd aan het scala van films op CD. Toch kan ik mij niet aan de indruk onttrekken, dat er nog wat verbeteringen zouden moeten worden aangebracht in de manier

van deze kwaliteit.

In het boxje van de Video CD is een boekje bijgesloten met achtergrondinformatie over de film en zijn acteurs. Een kleine moeite voor de producent, maar een oh zo groot plezier voor de gebruiker. Laten we alleen hopen dat er binnenkort een Nederlandse versie uitkomt van de film, die voorlopig alleen nog in haar moedertaal te verkrijgen is.

Thelma & Louise

Speelfilm

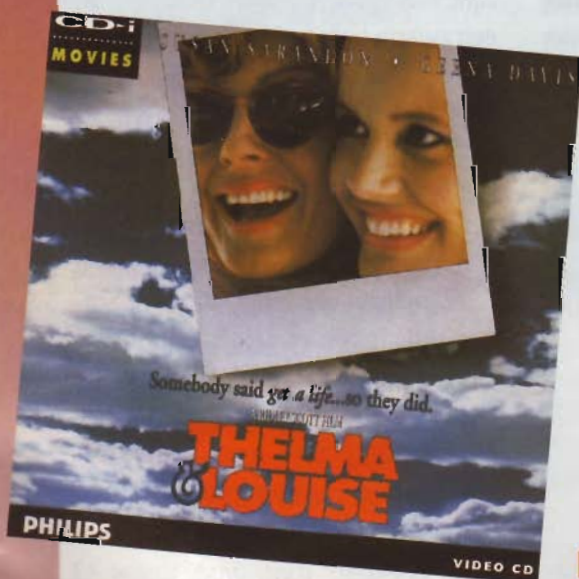
Engels

Video CD, Dolby Surround

f 49,95 Befr 999

Philips Interactive Media

Encoding: *****

LOVE CHEAT & STEAL

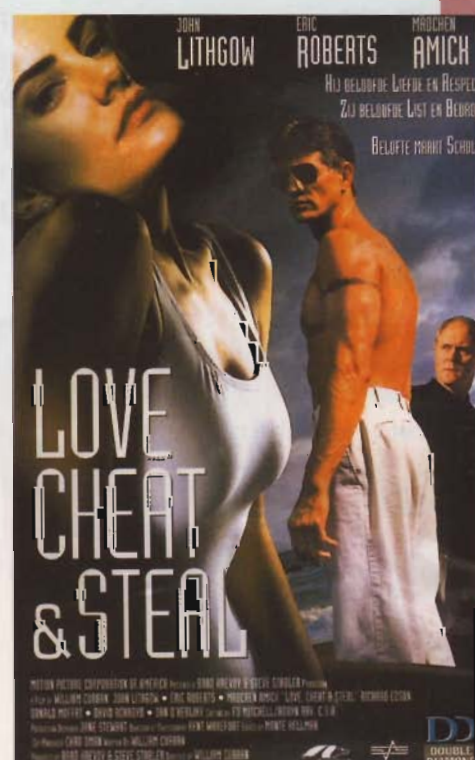
waarop het beeld is gedigitaliseerd. Celluloid is ooit uitgevonden als de mooiste beeldrager van allemaal, maar de CD-versie van de film kan daar niet aan tippen. Toch is de manier waarop je door de film kan 'zappen' erg handig. In de film is het mogelijk om slow motion aan te brengen en een soort van freeze frame aan te houden. Deze features krijg je op een gewone videoband niet en zeker niet

A of B? Dat is de vraag

Verrassingen zijn leuk. Vooral als ze aangenaam zijn. Dit plaatje gaat zeker op voor de speelfilm Love Cheat & Steal, die door het in Almere gevestigde bedrijf IVP als Video CD op de markt wordt gebracht. We krijgen hier veel Video CD's binnen, zowel uit het A- als het B-genre. Meer B dan A om u de waarheid te vertellen. Love Cheat & Steal hadden we automatisch in de B-

categorie geplaatst. Het kan verkeren, de film hoort daar naar mijn bescheiden mening niet in thuis. Het blijkt een spannende thriller te zijn met een uitstekende onverwachte ontknoping.

Het verhaal lijkt simpel. In de gevangenis zint de bankrover Reno Adams op wraak. Bloedige wraak. Hij droomt ervan zijn ex-vrouw Lauren op de meest gruwelijke wijze om te brengen. Zij heeft hem verraden waardoor hij jaren achter de tralies moet. De dame in kwestie echter is getrouwd met een rijke bankdirecteur en leeft er goed van. Als Reno in een roddelblaadje van dit heugelijke feit kennis neemt, slaan bij hem de stoppen door. Hij ontsnapt en reist af naar zijn ex. Hij meldt zich bij haar man als de broer van de mooie Lauren en wordt meteen uitgenodigd tot een gezellige logeerpartij. Het moge duidelijk zijn dat Lauren niet erg gerust is op de situatie. Reno zet haar onder druk mee te werken aan de beroving van de bank van haar man.

FILMS

Films op CD-i geven je het gevoel alsof je in de bioscoop zit, alleen je hoeft er de deur niet voor uit. De beeld- en geluidskwaliteit zijn dusdanig goed dat een film thuis voor de buis een extra dimensie krijgt. Gelukkig zijn er al veel speelfilms op CD-i gezet en dit aantal groeit gestaag. Wij bespreken elke maand een aantal nieuwe speelfilms die op CD-i zijn verschenen.

Ondertussen heeft bankdirecteur Paul Harrington het ook niet makkelijk. Zijn bank blijkt door z'n adjunct-directeur gebruikt te worden als wit-was-instituut voor de Colombiaanse drugs-mafia. Om geen last te krijgen met de FBI moet Harrington snel schoon schip maken en tegelijk van z'n adjunct zien af te komen.

Reno ondertussen zet Lauren steeds zwaarder onder druk, terwijl hij tegelijkertijd weer verliefd op haar wordt. Gedwongen speelt Lauren het spelletje maar mee. Reno stelt Lauren voor om er met hem van door te gaan na de kraak. Lauren stemt toe, maar als het prille paar elkaar na de roof ontmoet in een lege fabriek worden ze betrappt door echtgenoot Paul. Het spreekt voor zich dat-ie over de rooie gaat en bovendien blijkt hij een geroutineerd schutter te zijn. Terwijl Paul korte metten maakt met z'n vrouw, vlucht Reno...in de armen van de politie en bromt weer verder in het gevang.

Wie denkt dat de film hier eindigt, komt bedrogen uit. In de scène die volgt komen er niet een, niet twee maar wel drie dubbele bodems tot ontknoping, waaruit blijkt dat in ieder geval Reno, maar ook de kijker volstrekt op het verkeerde been is gezet. Om kort te gaan: een uitstekende film, die wat mij betreft het predikaat A mag hebben.

Love Cheat and Steal
Speelfilm

Engels, Nederlands ondertiteld
f 49,95
H.O.M. Vision

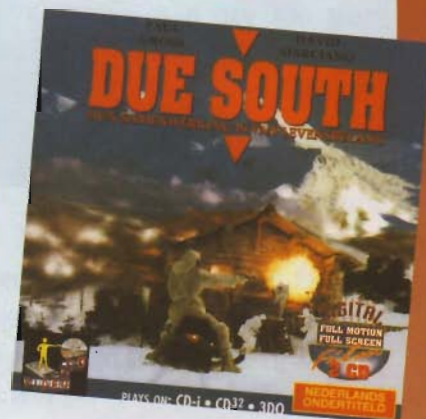
DUE SOUTH

Laat de titel je niet misleiden. Dit begint in het hoge, hoge noorden van Canada, waar het koud is, ijskoud. Een stoere, recht-door-zee-agent van de Canadese politie, een heuse Mountie met rood uniform en deukhoed, gaat op zoek naar de moordenaar van zijn vader. En voor hij die moordenaar gevonden heeft, is er het een en ander veranderd in zijn wereldbeeld. Benton Fraser is een 'loner', het liefst trekt hij er in z'n eentje op uit om stropers te betrappen op hun kille misdaad. Benton is onafscheidelijk van zijn dove wolfshond, waar hij overigens meer last dan plezier van heeft en dat zorgt voor de nodige hilariteit. Op een gegeven dag blijkt dat zijn vader, zelf ook een Mountie, onder verdachte omstandigheden is overleden. Voordat de zaak in de doofpot gestopt wordt, krijgt Benton verlof om uit te zoeken wat er is gebeurd. Nog nooit was hij in een stad geweest en zijn spoor leidt uitgerekend naar Chigago, waar zoals wij allen weten de misdaad zo ongeveer is uitgevonden. Daar weet hij zich in zijn speurtocht verzekerd van de hulp van een

licht neurotische undercover agent, Ray Vecchio. Deze helpt Benton in zijn eerste kennismaking met de zelfkant van de grote stad. De twee beleven het ene gemakkelijke avontuur na het

andere. Als het spoor de twee uiteindelijk weer tussen de besneeuwde toppen van het hoge noorden brengt, is het Benton die op zijn beurt Ray kan helpen.

Over de encodering kunnen we kort zijn: niet goed genoeg. Ook hier zit een zwarte balk rechts. Daarover meer in het artikel over Video CD, elders in dit blad.

Dit is de koude versie van Crocodile Dundee. Het verhaal heeft een wonderlijke mix van prachtige natuurbeelden van besneeuwde bergen, harde actie, milieubewustzijn, slapstick-achtige situaties en er wordt mooi rustig gespeeld. Op het eind zit nog een goede grap en de verzekering dat er tijdens het filmen geen dieren zijn mishandeld. Een hele geruststelling.

Due South

Speelfilm

Engels, Nederlands ondertiteld

f 49,95

H.O.M. Vision

Encodering: ***

DAENS

Socialisme als roeping

Een van de mooiste Belgische films van de afgelopen jaren is de verfilming van het boek Pieter Daens van Louis Paul Boon. Dit is geen verhaal, nee, dit is een heus epos over een onvervalste held. Deze historische figuur, gespeeld door Jan Decleir, is priester en in voortdurend conflict met zijn superieuren omdat hij als mens, als gelovig mens, opkomt voor de rechten van de textielarbeiders en tegen de afschuwelijke kinderarbeid in het

geweer komt. Door de steeds heftiger botsingen met het Gezag, de Kerk en de Gegoede Burgerij, vervreemdt hij zich zelfs van zijn broer de drukker, bij wie hij is ingetrokken. De strijd, die op straat en in stijkamers gevoerd wordt, mondt uit in oprichting van een partij en uitzetting uit het priesterambt.

Er wordt fantastisch gespeeld, met name door Jan Decleir in de hoofdrol en als jonge textielarbeidster Antje de

Boeck, de regie is breedvoerig en barok in de massascène's, en juist weer langzaam en ingetogen in de scène's waarin Daens over zijn dilemma's zit na te denken. Kortom, ik heb weer zitten genieten van die duidelijke tegenstellingen tussen arm en rijk, tussen de

Vlaamse arbeiders en de francofone burgerij, tussen Socialist en Katholiek, tegenstellingen die in België zo zichtbaar zijn. De Oscarnominatie voor de Beste Buitenlandse Film en een bekro-

ning op het Filmfestival van Venetië waren terechte blijken van waardering voor regisseur Stijn Coninx.

Deze CD-i is een technisch hoogstandje. Dit is dan ook geen Video CD maar een echte Digital Video on CD-i. De ondertiteling is schakelbaar tussen Nederlands, Frans, beiden of geen. Voor Nederland kan dit een interessante ontwikkeling worden; men kan nu zelf kiezen of de film ondertiteld wordt of niet. Die ondertiteling is ook nog plaatsbaar, zodat je zelf kan bepalen of die onderin is weggestopt of

juist duidelijk in beeld staat. De bediening is niet zoals je gewend bent bij Video CD, er is bijvoorbeeld geen cursor, maar de menuopties lichten op als je de afstandsbediening beweegt; alles fraai vormgegeven met duidelijke knoppen. Een andere mogelijkheid die je niet zal vinden op Video CD's, is het zelf creëren en benoemen van scènes die dan apart kunnen worden afgespeeld. De precieze bedoeling van deze mogelijkheid is mij niet geheel duidelijk, maar het werkt prima. De encoding tenslotte, is goed.

Daens
Speelfilm
Nederlands
CD-i DV, Dolby Surround
f 49,95 Befr 999
Philips Interactive Media
Encoding: *****

CD-i PROF

Bedrijf

Het bedrijfsleven maakt steeds meer gebruik van CD-i. Dit medium leent zich daar uitstekend voor. De professionele toepassingen zijn zeer divers in allerlei verschillende branches. Maandelijks berichten wij in deze rubriek over de nieuwste professionele toepassingen.

Rob Smit

De Super Jet van Halm Industries

Halm Industries International is een bedrijf uit de Verenigde Staten dat offset-machines voor het bedrukken van enveloppen bouwt en waarvan de Europese tak, die verantwoordelijk is voor verkoop en service buiten de VS, gevestigd is in Nederland. De meest succesvolle machine die men tot nu toe

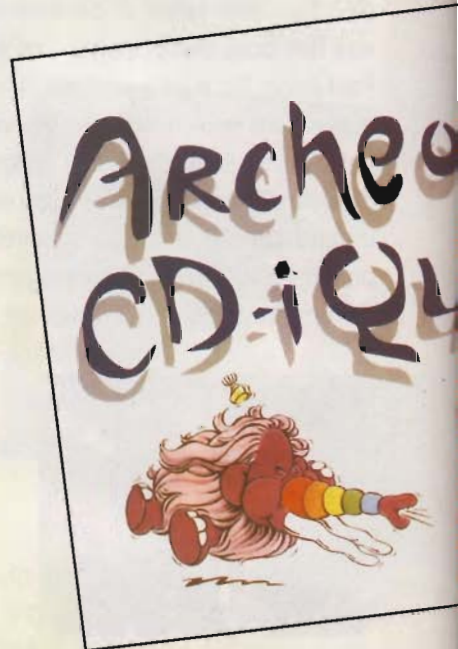
gebouwd heeft is de Super Jet, en om service en onderhoud van deze machine te stroomlijnen heeft men besloten CD-i in te zetten als ondersteunend medium. Men heeft daartoe de hele machine van buiten tot binnen stap voor stap gefotografeerd, deze foto's op CD-i gezet en

vervolgens alle onderdelen voorzien van naam en bestelnummer. Tegelijkertijd heeft men een lijst gemaakt van de eventuele storingen die kunnen optreden, gekoppeld aan een eenduidige stap-voor-stap handleiding in beeld en geluid die uitlegt hoe de betreffende storing verholpen moet worden. Ik kan me voorstellen dat hiermee de droom van iedere monteur of machine-operator zo ongeveer werkelijkheid is geworden.

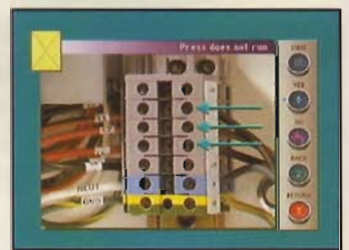
De Super Jet disc bevat instructies in vier talen (Engels, Frans, Duits en Spaans), die gekozen kunnen worden door op de vlag

van het betreffende land te klikken. Vervolgens verschijnt, in de juiste taal, de inhoudsopgave, die ik hier in het Engels zal citeren: Introduction, Set-up, Trouble-

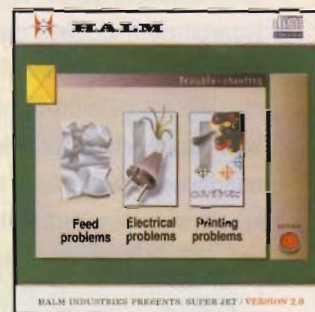

shooting, Spare parts, How to order spare parts en How to use this disc. De CD-i is modulair opgezet, zodat hij steeds aan de actuele situatie kan worden aangepast. Op dit moment zijn de eerste twee onder-

delen plus het laatste nog niet in gebruik. Als je het Spare Parts gedeelte kiest, krijg je een foto van de Super Jet te zien waarna je door middel van de menubalk rechts kunt aangeven welk gedeelte wilt zien: linkerzijde, rechterzijde, bovenkant, onderkant. Vervolgens kun je een gedeelte van de machine selecteren waarna het aanklikken van een onderdeel naam en bestelnummer in beeld brengt. Bestaat een onderdeel weer uit meerdere onderdelen dan kun je inzoomen

f & Schijf

en en herhaalt het proces zich. Een handige return-knop rechts onder in beeld houdt precies bij hoe diep je in het programma zit en laat je eventueel ook weer achterwaarts door al je stappen gaan.

Trouble-shooting is onderverdeeld in drie hoofdonderwerpen: Feed problems, Electrical problems en Printing problems.

Door deze opties aan te klikken krijg je een submenu, en dit laat je door doelgerichte vragen eerst het probleem identificeren om vervolgens

aan te geven hoe dit probleem verholpen moet worden. Daarbij zitten tal van waarschuwingen ingebouwd: zodra je in de buurt van onderdelen komt waar spanning op staat dwingt het programma je bijvoorbeeld steeds om eerst te controleren of de stroom wel uit staat. Visueel verloopt de procedure ongeveer eender als bij het Spare Parts gedeelte.

De CD-i is zo helder opgezet dat ik zelfs mezelf in staat zou achten om een onderdeel te vervangen. En dat wil wat zeggen. (Wigant Interactive Media, Willemstad N.Br.)

Archeon CD-i-quiz

Sinds april 1994 is Nederland een uniek attractiepark rijker: het Archeon. Het is een archeologisch themapark waar het verleden tot leven wordt gebracht door gereconstrueerde landschappen en bouwwerken en het feit dat er echte bewoners rondlopen. Nadat je met de Tijdmaschine een fascinerende reis door de evolutie hebt gemaakt, waan je je

als bezoeker in de Prehistorie, de Romeinse tijd of de Middeleeuwen.

Als entreegebouw dient het speciaal herbouwde Nederlandse Paviljoen van de Expo '92 in Sevilla, en in de expositieruimte op de bovenste etage van dit gebouw staan CD-i informatiezuilen opgesteld waarop door 16 mensen tegelijk een quiz gespeeld kan worden. Deze Archeon CD-i Quiz sluit aan op wat je als bezoeker hebt gezien en laat je uitproberen wat je ervan opgestoken

hebt. De onderdelen van de quiz zijn dezelfde als die van het park: Tijdmaschine, Preshistorie, Romeinse Tijd en Middeleeuwen; ieder onderdeel heeft bovendien zijn eigen, sfeervolle ondersteunende muziek. Aan de hand van foto's, die situaties uit het park laten zien, moet je het juiste antwoord op verschillende vragen geven. Elk onderdeel bestaat uit 20 multiple-choice vragen waarmee je punten kunt scoren om een classificatie te verdienen. In de Romeinse tijd kun je het dan bijvoorbeeld tot Centurio, Primus Pilus,

Tribuun of Prefect brengen. Mo, de huismammoet van het Archeon, is erbij als je de quiz doet. Hij kijkt mee als je de foto's bekijkt, maakt instemmende geluiden als je de vraag goed beantwoordt en afkeurende geluiden als je het fout doet.

De Archeon CD-i Quiz was oorspronkelijk bedoeld voor gebruik in het Archeon zelf maar de bezoekers waren zo erg enthousiast, dat de CD-i nu bij wijze van proef ook bij de Free Record Shop te koop is. Wanneer de verkoop aan de verwachting voldoet, zal er waarschijnlijk een geheel op zichzelf staande consumententitel van gemaakt worden. En dan komt-ie zowel op CD-i als op CD-ROM uit. (Wigant Interactive Media, Willemstad, N.Br.)

Bose gebruikt CD-i

Bose, één van de bekendste fabrikanten van luidsprekersystemen, heeft CD-i ingezet bij de Europese marketing van het Dolby Prologic Surround System. Surround Sound is al geruime tijd in gebruik in de internationale film- en bio-

scoopwereld om tot een meer natuurgetrouwe geluidswaergave te komen maar is nu voor het eerst vertaald naar een thuisituatie. Hierbij wordt een rondomgeluid gecreëerd door de toepassing van vijf luidsprekers en een basmodule.

Drie speakers staan vóór de luisteraar, waarbij de middelste dient voor spraakweergave en de buitenste twee voor muziek en geluidseffecten. Twee speakers staan achter de luisteraar om hem midden in het geluid te plaatsen. De lage tonen worden weergegeven door een aparte basmodule die op een willekeurige plek in de huiskamer uit het zicht kan worden opgesteld. Om de

klanten over dit nieuwe Bose-product te informeren is de CD-i Bose Home Cinema Sound Systems geïnstalleerd in meer dan duizend audio/videozaken in Europa, waarbij kan worden gekozen uit acht verschillende talen.

De CD-i kan door de bezoeker van de winkel op eenvoudige wijze zelf bediend worden. Het programma bevat vijftig minuten Digital Video uit speelfilms als The hunt for Red October, Top Gun, Patriot Games en Star Trek VI om duidelijk te maken wat de mogelijkheden van Dolby Surround Sound zijn voor de huiskamer. Is de interesse van de bezoeker gewekt dan kan hij via een menu meer informatie opvragen, zowel over de apparatuur als over het bedrijf Bose. Het gedeelte over de apparatuur behandelt de toepassing van het Bose Home Cinema Sound System bij CD-i, legt uit wat Dolby

Prologic is een geeft de technische specificaties van het systeem. Het gedeelte over Bose bevat de geschiedenis en filosofie van Bose in vogelvlucht, plus een globale omschrijving van de overige Bose-producten. Onzichtbaar voor de consument bevat de disc bovendien een trainingsprogramma voor het winkelpersoneel en een Tele CD-i toepassing die informatie over de keuzes van de klant per modem doorseint naar de centrale computer van Bose. Op die manier blijft het bedrijf voortdurend op de hoogte van de interessegebieden van zijn (potentiële) klanten. (Case Interactive, De Bilt).

ERM-productcatalogus

ERM is een vaktijdschrift voor de elektrodetailhandel, uitgegeven door Wegener Tijnl. Het werd in 1929, het jaar van de introductie van de grammo-

foon in Nederland, opgericht onder de naam ERT (Electro Radio Techniek) en heeft sindsdien aandacht besteed aan elke produktinnovatie op het gebied van elektrotechniek: de televisie, het elektrische scheerapparaat, de videorecorder, de CD-speler, ontwikkelingen op witgoed-gebied, etc. In de zeventiger en tachtiger jaren gingen de technologische ontwikkelingen erg snel en steeds meer producten verschenen in een steeds hoger tempo op de markt. Hierdoor ontstond bij de detaillisten een enorme behoefte aan korte, krachtige produktinformatie. In reactie hierop introduceerde ERM tabularische overzichten, waarin van een bepaald produkt alle typen met hun specificaties op een rij stonden. Drie jaar geleden was het echter gedaan met de groei in de elektrobranche; de vraag naar consumenten-

artikelen stagneerde en de omzetten daalden. Op dat moment kreeg de detaillist meer behoefte aan achtergrondinformatie dan aan produktinfor-

matie, en ERM veranderde van een produktgericht vakblad in een actueel tijdschrift. Deze omwenteling werd door de lezers wel gewaardeerd, maar toch werden de produktoverzichten gemist. Het was om deze reden dat men besloot om ook zelf een technologische vernieuwing door te voeren, en zo werd het novembernummer 1994 van ERM voorzien van een produktcatalogus op CD-i. Deze CD-i is in zes secties onderverdeeld: CD-i Introductie legt uit wat CD-i is, ERM Introductie verklaart de opzet en geeft een overzicht van de geschiedenis van het vakblad en het deel Marktontwikkelingen start met een presentatie van GFK en Nielsen over de laatste ontwikkelingen in de markten voor bruingoed, witgoed en kleine huishoudelijke apparaten.

De CD-i is zowel te gebruiken door de

detaillist als door zijn klanten; in een onzichtbaar menu kan de detaillist die informatie waarvan hij niet wil dat zijn klanten hem zien uitschakelen. De CD-i is voor Wegener-Tijnl vervaardigd door

SPC/Codim uit Eindhoven.

Alles over CD-i

Wie op dit moment een CD-i-speler aanschafft krijgt daarbij gratis meegeleverd de CD-i getiteld Alles over CD-i. Deze legt aan de misschien nog wat onwennige nieuwe gebruiker uit wat er allemaal met CD-i mogelijk is. Hij is er in drie varianten: een dealerversie, een consumentenversie met Digital Video

en een consumentenversie zonder Digital Video. Deze laatste twee staan samen op één CD-i; de CD-i-speler zoekt zelf uit welke versie afgespeeld kan worden. Wanneer je de CD-i in je speler hebt gedaan, begint er een korte introductie. Deze blijft zich herhalen, als je niets doet. Druk je op een knop van de afstandsbediening dan begint het echte programma. Dit bestaat uit vier onderdelen: CD-i bedienen, Wat kan er met CD-i, CD-i titels en CD-i spelers.

Het deel 'CD-i bedienen' verklaart de werking van de afstandsbediening, met de verschillende functies die richtingtoets en actieknoppen bij de verschillende typen CD's kunnen hebben. In 'Wat kan er met CD-i' wordt uitgelegd dat de CD-i speler een vier-in-één-speler is die audio-CD, foto-CD, video-CD en CD-i kan afspelen. 'CD-i-titels' geeft per genre een titeloverzicht, compleet met gesproken commentaar en beeld- en audiofragmenten; tevens bevat dit onderdeel een demo van het Dolby Surround Systeem en een kennismaking met de Philips Gold Club. 'CD-i spelers' ten slotte toont de drie consumentenmodellen die thans leverbaar zijn: de CD-i 220 en 210 die in een audiotoren passen en het draagbare model 450 dat eruitziet als een spelcomputer.

Alles over CD-i is voor Philips vervaardigd door Case Interactive uit De Bilt, en voor wat betreft de voorbereiding is

men niet over één nacht ijs gegaan. Allereerst moest de aan te bieden informatie in zodanige onderdelen opgedeeld worden dat je er op interactieve wijze mee om kunt gaan. Vervolgens moesten er zowel intuïtieve bedieningschermen als een begrijpelijke interactieve structuur ontworpen worden; deze laatste heeft men zodanig opgezet dat alle informatie onmiddellijk beschikbaar is, dus zonder gebruikmaking van een gelaagde structuur. De volgende stap was het eigenlijke productieproces: het schrijven van de teksten, het maken van de video-opnamen, de fotografie van de CD-i's uit de catalogus, het digitaliseren van beelden uit al deze CD-i's, de videomontage, het programmeren van de software, etc. Zo zijn er voor de titels uit de CD-i-catalogus 158 kleine 'commercials' gemaakt en zijn er maar liefst 750 beelden gedigitaliseerd en per computer bewerkt om tot de beste beeldkwaliteit te komen.

De videomontage is geheel digitaal gebeurd omdat er op die manier een aantal lagen over elkaar heen gemonteerd kan worden; dit heeft zo'n 120 manuren gevegd. Ook de audio nabewerking was digitaal; een bandrecorder kwam er niet meer aan te pas maar wel geavanceerde hard-disk recorders. Geluid in digitale vorm kan namelijk veel eenvoudiger gemonteerd worden dan in analoge vorm en heeft bovendien een betere kwaliteit. Vervolgens diende

alle informatie op een zodanige manier gedigitaliseerd te worden dat het voor een CD-i-speler begrijpelijk is en moest het resultaat gekoppeld worden aan de ondertussen ontwikkelde software om de noodzakelijke interactiviteit mogelijk te maken. De voorlaatste stap was het persen van een WORM-disc (Write Once, Read Many) aan de hand waarvan getest kon worden of alles klopte, waarna (eindelijk!) de definitieve oplage geperst kon worden. Bij Case Interactive werkt men ondertussen alweer aan versies in andere talen. (Case Interactive, De Bilt).

alle informatie op een zodanige manier gedigitaliseerd te worden dat het voor een CD-i-speler begrijpelijk is en moest het resultaat gekoppeld worden aan de ondertussen ontwikkelde software om de noodzakelijke interactiviteit mogelijk te maken. De voorlaatste stap was het persen van een WORM-disc (Write Once, Read Many) aan de hand waarvan getest kon worden of alles klopte, waarna (eindelijk!) de definitieve oplage geperst kon worden. Bij Case Interactive werkt men ondertussen alweer aan versies in andere talen. (Case Interactive, De Bilt).

büch

Een bijzondere film

Een treurig verhaal, maar een verhaal met een goede afloop.

Het is een paar jaar geleden dat ik in Rotterdam een lezing moest houden. Ik was wat te vroeg en zag op de gevel van een grote Rotterdamse bioscoop een film aangekondigd die ik graag wilde zien. Nu ga ik nooit naar de film omdat ik bioscopen niet verdragen kan, dus begrijpt elke lezer dat het een hele bijzondere film moest zijn. Ik was in staat de helft van de film te zien en daarna moest ik in gestrekte pas naar mijn lezing. De lezing ging leuk, maar er moet verdriet in mijn stem gelegen hebben, want ik had de film dolgraag uit willen zien.

Een half jaar na mijn Rotterdamse fiasco, liep ik in het Field Museum in Chicago rond. Ze hebben daar ook een filmtheater en ik zag dat er dezelfde film werd gedraaid, een film die maar in een klein aantal theaters op de wereld kan worden gedraaid omdat er een heel groot doek en een zeer goede geluidsinstallatie voor nodig zijn. Helaas, het zat mij weer niet mee: de zaal was uitverkocht. Maar, zei een tandpasta-glimlach die kaartjes verkocht: 'Over twee dagen draait die film weer. Wilt u alvast een kaartje?' Ik antwoordde dat ik over twee dagen in het vliegtuig naar elders zat. De tandpasta-glimlach had een voorstel: 'Nou, dan gaat u toch kijken naar de film die over een uur draait. Die wordt ook op dat grote doek gedraaid en heeft hetzelfde schitterende geluid.' 'Welke film is dat?' vroeg ik.

'Wilde en verscheurende dieren van de

Foto: Klaas Koppe

Indiase laagvlakte', zei het blinkende gebit.

Ik ben heel zielig en alleen gaan wandelen door Chicago en bijna beroofd op de hoek van een bibliotheek.

Een paar maanden geleden zag ik dat de film gedraaid werd in een Parijs' theater. Ik stormde het theater binnen, maar zoals gewoonlijk was geluk weer niet mijn deel. De projector was stuk en de film zou voorlopig niet vertoond kunnen worden.

Van de bedoelde film ken ik dus ongeveer een half uur beeld en het grootste gedeelte van de soundtrack. Tot voor zeer kort had ik er een kleine misdaad voor over om de film op video te bezitten. Weliswaar zou ik hem dan niet (integraal) kunnen zien in optimale bioscoopkwaliteit, maar alles is beter dan de helft of niks.

Wie een CD-i-machine thuis heeft staan, kan echter sedert kort zijn lol op. Het moet wel een CD-i-machine zijn die ook video-CD's af kan spelen. De meeste CD-i-machines kunnen dat; als koper moet je er wel op letten dat de verkopen machine het werkelijk kan. Een machine die muziek-CD's, video-CD's,

foto-CD's en interactieve CD-i's af kan spelen is uiteraard gemakkelijk en handig en bespaart je zelfs de aanschaf van een (nieuwe) CD-speler. Voor zo ver ik weet, kunnen alle Philips-CD-i-apparaten de genoemde vier soorten schijfjes afspelen. Ik schreef: wie een universele CD-i-machine heeft, kan sedert kort zijn lol op, want de zogenaamde video-CD's openen hele nieuwe perspectieven. Niet alleen kun je thuis een hele speelfilm in topkwaliteit en met topgeluid afspelen, maar nu er ook registraties van popconcerten op video-CD verschijnen, ben ik extra blij. Vooral omdat onlangs Rolling Stones live at the Max op twee video-CD's verschenen is. En die film, van dat Stones-concert bedoelde ik natuurlijk. De soundtrack van deze film is tot nu nooit integraal op een muziek-CD verschenen en is dus op de video-CD een unicum.

De eerste muziek-video-CD's die ik bekeek en beluisterde, vielen nogal tegen qua geluid, maar de video-CD's die recent verschenen zijn (de Stones, de Cure et cetera), zijn van een meer dan voortreffelijke kwaliteit. Het beeld is haarscherp en het geluid grenst aan het ongelooflijke. Alle nadelen die soms zelfs aan de beste video-apparaten en -banden kleven (spoelen, keuze van een bepaald nummer, beeldfoutjes), kennen het CD-i-apparaat en de video-CD niet. Eindelijk heb ik die film van de Stones nu eens helemaal gezien. Vijfendertig keer ondertussen, om precies te zijn.

Boudewijn Büch

CD VOOR UW TV

EN U MAAR DENKEN DAT ER ALLEEN MUZIEK OP EEN CD'TJE STAAT...

CD-i is de CD voor uw TV. Behalve geluid staat op een CD-i ook beeld en tekst. Met CD-i geniet u van volmaakt beeld en geluid regelmatig. Want CD-i is volledig digitaal. Er zijn nu al meer dan 200 CD-i discs met fascinerende films, muziekvideo's, videogames en programma's voor elke leeftijd. Om CD-i te kijken hebt u alleen CD-i discs nodig en een Philips CD-i speler. Die sluit u aan op uw TV. En u gaat een nieuwe wereld binnen.

CD-i is vier in één

Op een Philips CD-i speler kunt u niet minder dan vier soorten CD's draaien: de bekende muziek-CD's, photo-CD's en vanzelfsprekend interactieve CD's. Stop een Digital Video cartridge in uw CD-i speler en u kunt ook video-CD's kijken. Geen andere speler heeft zoveel mogelijkheden. Er is al een Philips CD-i speler vanaf f 799,-.

CD-i is ook Video-CD

Philips brengt de nieuwe video-CD. Speelfilms en muziekvideo's met perfect beeld en CD geluid, zelfs met Dolby Surround Sound. Met video-CD's op een Philips CD-i speler hebt u alles wat u als kijker vraagt: simpele bediening, stilstaand beeld als een dia, geen tijdrovend spoelen en ook geen beeldslijtage. Bovendien nemen video-CD's weinig ruimte in.

CD-i is ook Audio-CD

Ook uw audio-CD's klinken puntgaaf op een Philips CD-i speler. Eenvoudig omdat Philips de CD en de CD-i allebei heeft uitgevonden. Dat geeft een voorsprong die u horen kunt. Misschien bent u aan een nieuwe CD speler toe. Waarom zou u niet meteen op een Philips vier-in-één CD-i speler overstappen? Dan bent u in één keer klaar..

CD-i is ook Photo-CD

Met een CD-i speler kunt u al uw foto's levensgroot op uw TV bekijken. Breng uw foto-rollerje maar naar de fotozaak. Daar koopt u voor rond f 17,50 een photo-CD, goed voor honderd foto's. Voor f 1,50 per stuk worden uw foto's op dat schijfje gezet. Stop de photo-CD in uw CD-i speler en iedereen kan meegenieten. Foto's op een photo-CD blijven altijd stralend nieuw. CD-i is de CD voor uw TV.

CD-i is interactief

Daarmee gaat een fascinerende wereld voor u open. Van speelfilms en muziekvideo's, kunst en cultuur, erotiek, hobbies, naslagwerken, cursussen en kinderprogramma's. Omdat een CD-i interactief is, kunt u alles kiezen en sturen zoals u zelf wilt. Er zijn als zo'n 200 CD-i titels uitgebracht, voor elke leeftijd en interesse. De keus in CD-i titels wordt steeds groter. U begrijpt, een Philips CD-i speler is een rijk bezit.

Meer weten?

Bel de Philips Consumentenlijn (06-8406,20 cpm) voor meer informatie. Of vul de bon in.

Thuis proberen?

Huur in de videotheek een CD-i speler met 3 CD-i titels naar keuze voor f 39,95. Bij aankoop van een Philips CD-i speler krijgt u de huurprijs terug.

Kies uit 3 CD-i spelers Vanaf **799,-**

Bij aankoop gratis 26-delige engelstalige Compton's Interactive Encyclopedia op CD-i.

IK WIL ALLES WETEN OVER CD-i.

Naam en voorletters m/v*
Adres nr.....
Postcode
Plaats

* Doorhalen wat niet van toepassing is.
Deze bon in een envelop zonder postzegel opsturen naar: Philips Nederland, Afdeling CD-i, Antwoordnummer 10397 HWU, 5600 VB Eindhoven.

PHILIPS

Philipscdi.com

2

ABSOLUTE TOPPERS OP PHILIPS CD-i

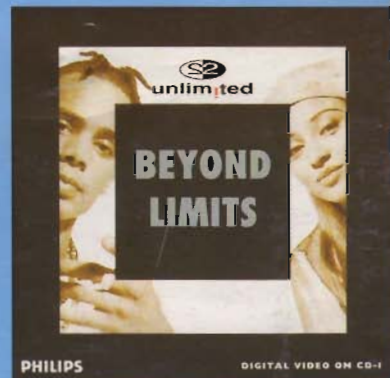
De game Burn:Cycle wordt nu al beschouwd als de game van het jaar. En bij de muzikdisc Beyond Limits, staat de naam van de groep meteen al garant voor wereldsucces: 2 Unlimited!

Het absolute einde in house en dance music.

Ze scoorden tien hits en verkochten 15 miljoen discs! We praten over een van de meest succesvolle groepen ter wereld: 2 Unlimited. Op de CD-i 'Beyond Limits' presenteren Anita en Ray zelf de inhoud: vijf video-clips, acht audio-tracks, twee live opnamen, een fotoalbum, stukjes over Ray en Anita, een filmpje met 2 Unlimited attributen om te bestellen. Een disc die geen enkele muziekfan mag missen!

unlimited

- Faces • The Magic Friend
- Twilight Zone • No Limit
- Get Ready For This
- Workaholic • Let The Beat Control Your Body • Maximum Overdrive • Tribal Dance • The Real Thing • No One

YOU HAVE TO HAVE IT TO BELIEVE IT
8 audiotracks
5 videoclip

- De audio-tracks zijn ook afspeelbaar op de meeste muziek CD-spelers.
- Digital Video Cartridge nodig

MEER WETEN? VRAAG DEMONSTRATIE IN DE WINKEL, BEL DE CD-i CONSUMENTENLIJN 06-8406 (20 cpm) OF VUL DE BON IN.

MEER INFORMATIE OVER PHILIPS CD-i

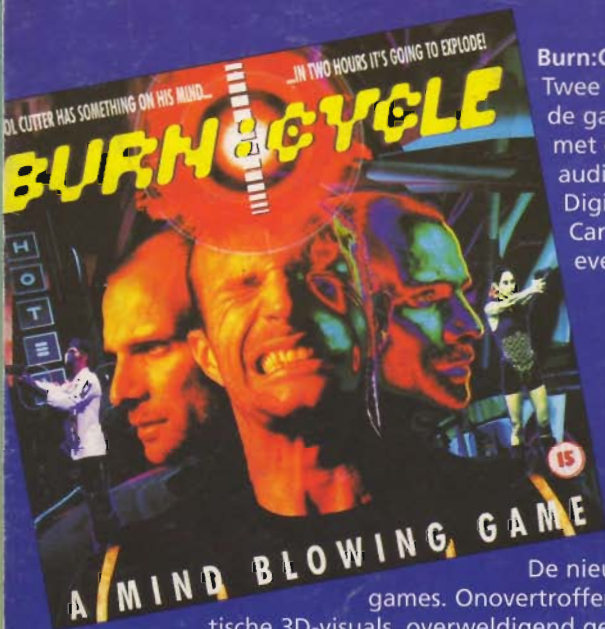
Naam en voorletters _____ M V

Straat/nr _____

Postcode _____

Plaats _____

STUUR DEZE BON IN ONGEFRANKEERDE ENVELOP NAAR:
Philips Nederland CD-i, Antwoordnummer 10397 HWU, 5600 VB Eindhoven

Burn:Cycle. Game. Twee discs: een met de game, de ander met cyberpunk audiotracks. Geen Digital Video Cartridge nodig, even vloeiend.

De nieuwe norm in games. Onovertroffen, futuristische 3D-visuals, overweldigend geluid, verbluffende graphics. Een ijzersterk plot, twintig live-action rollen, meer dan 100 full-screen filmfragmenten, de drie jaar werk zie je eraan af! En... ideaal ook op CD-i spelers zonder Digital Video Cartridge: even vloeiend! Het verhaal gaat als volgt: je bent Cutter, datadief uit de 21ste eeuw. Tijdens het downloaden van data in je brein, pik je een dodelijk computer-virus op! Er resten nog twee uur de tijd, daarna zijn je hersens historie! Deze game pakt je en laat je niet meer los!

**SURREALISTISCH
FUTURISTISCH
FANTASTISCH**

Philipscdi.com

CDI 95/1

PHILIPS